

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. sep-
tembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Dobrodo« v
Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD-I
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382-535723
Fax 0481/532958

CEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190
Fax 0432/730462

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.200 lir - Leto XLVI. št. 277 (13.810)

Trst, sreda, 5. decembra 1990

Hude polemike zaradi intervjuja ministra Formice za tednik Panorama

Cossiga: Gladio zakonit

*Po mnenju predsednika taka struktura nujna za ohranitev politične neodvisnosti
Polemika s komunisti - Andreotti ostro obsodil izjave socialističnega ministra*

Predsednik republike Francesco Cossiga se je udeležil otvoritve akademскеga leta šole za karabinjerske častnike, v svojem nagovoru pa je ponovno opravičil obstoj organizacije Gladio, kar je povzročilo v političnem svetu marsikatero polemično reakcijo (Telefoto AP)

RIM — Predsednik republike Francesco Cossiga je včeraj še enkrat potrdil svoje prepričanje, da je bil Gladio popolnoma zakonit, prav tako pa je še enkrat ostro polemiziral s komunisti. Na otvoritvi akademskega leta na šoli za karabinjerske častnike je Cossiga dobesedno dejal: »Kot predsednik republike, državni poglavar in komandant oboroženih sil potrjujem ustavno zakonitost, primernost in z vidika zaščite politične neodvisnosti nujnost nacionalne strukture, ki je v okviru atlantskega zavezištva pripadala tako imenovanim zalednim enotam in ki so jo pred nedavnim poimenovali Gladio. Ustava le enkrat uporablja besedo "svet", in sicer v 52. členu, ki govori, da je obramba domovine "sveta dolžnost vsakega državljana."«

Nato pa se je Cossiga lotil komunistov, katerim je očital, da ne znajo »z realizmom gledati na sedanost in z upanjem v prihodnost.« Predsednik republike je tudi dejal, da je takrat, ko je izjavil, da je treba pozabiti na vse prikazni iz preteklosti, želel predvsem to, da bi v državi spet našli enotnost. »Nikakor pa nisem želel žaliti sorodni-

kov žrtev terorizma. Le v pomračenem in zlem umu se lahko porodi taka misel.« Zadnja puščica je bila očitno namenjena beneškemu sodniku Cassonu, katerega Cossiga posebej ni imenoval, govoril pa je o »sodnem fantaziranju kakega mladega sodnika, ki je z mislimi bolj v letu 1968 in v svinčenem obdobju, kot pa da bi mislil na zakonik in ustavo.«

Na predsednikove izjave so takoj reagirali iz komunističnega tajništva, ki trdi, da niso sprejemljive dokončne sodbe o neki zadevi, pri kateri o njeni ustavnosti in zakonitosti razpravljata dve parlamentarni komisiji. »Take sodbe, kot jih je izrekel predsednik republike,« pravijo komunisti, »lahko vplivajo na delo v parlamentu ali pa celo na sodstvo, ki ugotavlja morebitno kazensko odgovornost.« Vodstvo KPI vztraja pri preiskovalni parlamentarni komisiji, izredno oster pa je bil eden mlajših članov vodstva Mussi, ki je dejal, »da če se bo končno le odkrilo, da je šlo za zaroto, bo najbrž prišlo na dan, da je bil vodja te zarote sam Cossiga.« Glede včerajšnjih izjav, pa

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Preiskavo o Gladiu bo vodilo rimsko sodstvo

BENETKE — Rimsko sodstvo se bo moralo uradno ukvarjati z Gladiom. Beneška sodnika Gabriele Ferrari in Rita Ugolini sta namreč svojim rimskim kolegom poslala enega od dokumentov, ki jima jih je izročil preiskovalni sodnik Felice Casson.

Dokument je v bistvu »ustanovna listina« Gladia, ki so jo napisali 1. junija 1959 odgovorni v tajnih službah v dogovoru z vlado. V njem pa ni navedeno samo, da bi Gladio posegel v primeru invazije z Vzhoda, temveč tudi v primeru »notranjega prevrata«. Prav zaradi tega bi morala to preiskavo voditi rimska sodnika Nitto Palma in Franco Ionta, ki sta že zadolžena za preiskavo o Morovih dokumentih iz brloga v Ulici Monte Nevoso.

Medtem pa bi moral Felice Casson danes zaslišati karabinjerskega polkovnika Rema D' Ottavia, ki je bil desna roka generala Giorgia Manesa v preiskavi o De Lorenzovem Sifarju. Manes je zagonetno umrl po spitju kave na Montecitoriu, mesec dni kasneje pa je D' Ottavio poskusil napraviti samomor. Častnik bi moral torej Cassonu povedati marsikatero skrivnost.

Dokončna zmaga nacionalnih strank v Bosni

SARAJEVO — Po drugem krogu volitev v Bosni in Hercegovini se, sodeč po uradnih rezultatih, ki so jih objavili včeraj, razmerje sil ni bistveno spremenilo. Največ mandатов v zborih republik in skupščin je dobila Stranka demokratske akcije (muslimanska) in sicer 86, sledi Srbska demokratska stranka (70 poslanskih mest), Hrvaška demokratska skupnost (HDZ) pa je dobila 45 sedežev. Zveza komunistov BiH se je morala zadovoljiti s 14 samostojnimi ter petimi koalicijskimi mesti. Med poslanci je v skupnem sestanku največ Muslimanov (99), Srbov (83), Hrvatov je 50, 7 pa Jugoslovanov. Člani predsedstva BiH so postali Fikret Abdić in Alija Izetbegović ter Ejup Ganić, Biljana Plavšić, Nikola Koljević, Stjepan Kljuić in Franjo Boras. Vsi so iz nacionalnih strank: trije so iz muslimanske, po dva pa iz srbske oziroma hrvaške stranke. (dd)

Z nasilno zadušitvijo upora elitnih »carapintadasov«

Argentinska vojska dokazala lojalnost predsedniku Menemu in demokraciji

BUENOS AIRES — Argentinska vojska je strla upor »carapintadasov«, ki jim bodo sodili po hitrem postopku in vojaških zakonih, tako da marsikateremu od 350 upornikov grozi smrtna obsodba. Trikrat so »carapintadasi« izzvali bivšega argentinskega predsednika Raula Alfonsina, trikrat je moral Alfonsin kloniti in pristati na kompromise, ker je bila lojalnost vojske vprašljiva. Sedaj pa je peronistični predsednik Carlos Saul Menem končno razvozlat neznanko: argentinska vojska je streljala na cvet svoje armade. V vojski sta prevladala pragmatizem in spoznanje, da mora armada poiskati novo vlogo v argentinski družbi.

Predsednik Menem je med včerajšnjim govorom poudaril, da niso pristali na kompromise in da »se mu ne bo tresla roka, ko bo podpisoval odloke o smrtni kazni«. Že taka izjava dodatno dokazuje, da je v argentinski vojski prevladalo »liberalno« krilo in da so desni nacionalisti v manjšini. Polkovnik Mohamed Ali Seineldin, ki prestaja dvomesečno zaporno kazen

zaradi »nediscipline«, je po porazu svojih »carapintadasov« z operetno gesto zaprosil za osebno orožje, da bi izvršil »častni samomor«. Seineldina so uporni »carapintadasi« hoteli na čelu argentinskega generalštaba. Sedaj pa je »heroj malvinske vojne«, zagrizeni nasprotnik vsega, kar je dišalo po socializmu in liberalizmu, v bistvu končal svojo prevratniško kariero. Menem si ne more več privoščiti take tempirane bombe, ki predstavlja stalno nevarnost za argentinsko demokracijo. Le borihi 18 ur je trajal sedanji upor. Obračun je kakih 14 mrtvih, več dučatov ranjenih in precejšnja gmotna škoda, saj so tokrat tako uporniki kot lealisti segli tudi po težkem orožju, tako da so minometi zrušili marsikatero pročelje, lealistični tanki pa podirali ovire upornikov.

Danes bo torej ameriški predsednik Bush prispel na uradni obisk v Argentino, ki je še šokirana od upora, a je obenem spoznala, da lahko ponovno računa na svojo vojsko.

Civilisti so se pred sedežem generalštaba stiskali k tlom, ko so se znašli v križnem ognju upornikov in lealistov (Telefoto AP)

Medtem ko Slovenija in Hrvaška zahtevata odstop obrambnega ministra Kadijevića Še razhajanja in polemike o plebiscitu

BOGO SAMSA

LJUBLJANA — Ustavna komisija slovenske skupščine se niti na včerajšnjem popoldanskem zasedanju ni mogla sporazumeti glede zakonskega osnutka o plebiscitu. Ostro ločena mnenja so ostala pri odstotku udeležbe, potrebne za veljavnost ljudskega odločanja o samostojnosti države Slovenije. Že v ponedeljek je bilo na večstrankarskem sestanku dogovorjeno, da mora najnižja raven pozitivnih glasov preseči polovico, včeraj pa so v komisiji prevladala mnenja, da zadostuje kakršenkoli odstotek pozitivnih glasov, samo da udeležba preseže polovico volilcev Republike Slovenije.

To odločilno vprašanje so sprejeli s preglasovanjem; koalicija Demosa je bila za relativno, opozicija pa za absolutno večino. Vprašanje pa ni obrobno iz dveh razlogov: predvsem gre za politično, mednarodno in moralno veljavnost plebiscita; povrh pa še

za odnose med strankami, saj je bilo na že omenjenem sestanku dogovorjeno, da bo zakon o plebiscitu sprejet z dvotretjinsko in ne z absolutno večino.

Tudi zaradi tega danes na dnevnem redu zasedanja slovenske skupščine ne bo plebiscita, o katerem bo skupščina predvidoma razpravljala na skupni seji v četrtek. Do takrat se mora slovenska vlada in predsedstvo izreči o datumu plebiscita. Ponovna pogajanja in razgovori bodo zato predvidoma danes na slovenskem predsedstvu, ko se bo vrnil predsednik Milan Kučan z uradnega obiska v Kataloniji in Španiji.

Včeraj so se v skupščini sestali člani slovenske ustavne komisije s petčlansko delegacijo ustavne komisije Hrvaške. Kasneje sta predsednika obeh parlamentov France Bučar in Žarko Domljan povedala, da so uskladili stališča, ki so zelo blizu, saj obe republiki težita k samostojnosti, vsaka po svoje: Slovenija s plebiscitom, Hrvaška pa s sprejemom nove ustave.

V dolgi razpravi za zaprtimi vrati so se pogajali o usodi Markovičeve zvezne vlade. Hrvati so namreč mnenja, da je treba zvezno vlado ohraniti in zato sprejeti nekatera zvezna ustavna dopolnila, ki se nanašajo na gospodarsko reformo in demokratizacijo Jugoslavije.

Obe strani sta se povsem strinjali v izredno ostri obsodbi izjav zveznega obrambnega ministra generala Veljka Kadijevića. Bili sta mnenja, da so njegove izjave takšna kršitev ustavnih in demokratičnih načel, da bi v vsaki normalni državi sledil takojšen odstop. Od Markovića so kot pogoj za nadaljnji razgovor skupno zahtevali, da se takoj javno in jasno distancira od vseh teh izjav.

Na vprašanje o položaju manjšin v novi hrvaški ustavi je predsednik hrvaške ustavne komisije Šest dejal, da se bodo držali standardov evropske komisije in da proučujejo raven zaščite, ki jo razumejo kot kulturno avtonomijo. Pri tem je omenil samo Srbe, izognil pa se je odgovoru o italijanski manjšini.

Razbili pogajanja o obnovi pogodbe za kovinarje

RIM — Minister za delo Donat Cattin je včeraj zvečer sporočil, da so se razbila pogajanja za obnovo delovne pogodbe kovinarjev. Donat Cattin je to izjavil po sporočilu združenja Federmeccanica in njihovega pooblaščenega svetovalca Mortilara. »Federmeccanica je dejansko razbila pogajanja, ko je z absolutnim pomanjkanjem korektnosti zavrnila vladni predlog, ki je temeljil na povečanju plač in na skrčenju delovnega urnika,« je še dejal Donat Cattin, ki je tudi dejal, da se je pripravljen še pogovarjati, če bo Federmeccanica spremenila odklonilno stališče o krčenju delovnega urnika.

Iraški revolucionarni svet odobril osvoboditev vseh 3.300 sovjetskih državljanov

Izredno živahna diplomatska dejavnost pred srečanjem med Bakerjem in Azizom

BAGDAD — Kremelj je dobil dvoboj na daljavo z Bagdadom, ki se je očitno ustrašil sovjetske grožnje in včeraj je iraški revolucionarni svet odločil, da izpusti vseh 3.300 sovjetskih državljanov, ki so jih tako kot druge tuje »goste« zadržali v Iraku. Vest o osvoboditvi sovjetskih talcev je sporočil uradni glasnik revolucionarnega sveta, ki je istočasno tudi poudaril, da je Sovjetska zveza »odgovorna za neizpolnjevanje dogovorov o industrijskem sodelovanju in bo zato Irak od sovjetskih oblasti zahteval finančno odškodnino, če bo zaradi razdrta dogovorov utrpel škodo.« Iraški predstavnik pa pri tem ni sporočil, kdaj bodo Sovjete, v glavnem gre za tehnike in specializirane delavce, izpustili.

V zvezi s zalivsko krizo pa je treba zabeležiti izredno živahno diplomatsko dejavnost. V Bagdadu je te dni cela vrsta delegacij, ki se pogajajo za izpustitev talcev (na sliki AP bivši svetovni boksarski prvak Muhammad Ali, kateremu je Sadam »podaril« 16 talcev), v iraški prestolnici pa sta bila včeraj tudi jordanski kralj Husein in jemenski podpredsednik Ali Salem, ki sta skuša-

la Sadama Huseina prepričati, naj zavzame nekoliko bolj popustljivo stališče pred srečanjem med ameriškim državnim sekretarjem Bakerjem in iraškim zunanjim ministrom Azizom. S šefom iraške diplomacije pa naj bi se že v kratkem sestal tudi italijanski zunanji minister Gianni De Michelis, kot predsedujoči v Evropski skupnosti. O tem so se včeraj dogovorili zunanji ministri dvanajsterice v Bruslju. Evropa se želi na ta način pridružiti pobudi ameriškega predsednika Busha, do srečanja pa naj bi prišlo v Rimu takoj po Azizovem povratku iz Washingtona. Iraški zunanji minister bo po vsej verjetnosti odpotoval v ZDA v začetku prihodnjega tedna, rimsko srečanje pa naj bi bilo neposredno pred 14. oziroma 15. decembrom, ko je predviden vrh evropske dvanajsterice.

O krizi v Zlivi pa je včeraj spregovoril tudi francoski zunanji minister Roland Dumas, ki je dejal, da je treba zalivsko krizo povezati s palestinskim vprašanjem in Libanom. Dumas se je zavzel za mednarodno konferenco, ki naj bi ta vprašanja rešila takoj po razpletu zalivske krize.

Že spomladi pogajanja za taktične jedrske rakete

BONN — Bonski vojaški krogi so včeraj izrazili prepričanje, da bodo ZDA in SZ že spomladi začele pogajanja o odpravi vsega jedrskega taktičnega orožja. »Iz Evrope naj bi tako izginile rakete z dometom do 500 kilometrov in vse taktične topovske jedrske granate«, so izjavili visoki nemški oficirji, ki pa so hoteli ostati anonimni.

Bivši obrambni minister in sedanj generalni tajnik NATO Manfred Wörner pa je zagotovil, da v ta pogajanja ne bodo vključili francoskega in britanskega jedrskega orožja. O vprašanju taktičnega jedrskega orožja bodo danes začeli razpravljati v Bruslju.

Po vsem sodeč bodo dosegli sporazum, tako da bodo po uspehu pri zmanjšanju konvencionalne oborožitve v Evropi, spomladi odpravili skoraj vse jedrsko orožje, razen letalskih in mornariških bojnih konic.

V Ljubljani predstavili novo socialdemokratsko unijo Slovenije

LJUBLJANA — Slovenija je bogatejša za novo stranko: »Socialdemokratsko unijo Slovenije«, ki so jo včeraj pred kakimi stopetdesetimi vidnimi slovenskimi gospodarstveniki, kulturniki, novinarji in drugimi osebnostmi ustanovili v Cankarjevem domu. V uvodnih govorih štirih ustanoviteljev, podpredsednika zveze vlade Živka Pregla, ekonomista Rada Bohinca, ambasadorja Iva Vajgla in filozofa Rastka Močnika, je bilo poudarjeno napredno in avtohtono demokratično prizadevanje, ki je prišlo do izraza v Sloveniji že pred desetletji. Na temelju tega pa tudi lastna pot v moderno socialdemokratsko družbo.

Močno je bil poudarjen gospodarski in socialni moment, ki je po volitvah pogosto v ozadju. V tej zvezi so razpletli konkreten gospodarski program, ki naj spravi Slovenijo iz sedanje gospodarske krize, predvsem na podlagi lastnih dosežkov, v modernejši in bolj učinkovito gospodarsko življenje. V tej zvezi je bil poudarjen tudi regionalizem, saj je nova stranka že ob svojem začetku regionalno urejena.

Privatizacija gospodarstva naj v načelu poteka avtonomno, tržno, vendar pod strokovno in ne politično kontrolo države Slovenije, zavračajo nacionalizacijo kot metodo lastninjenja. Posebno poglavje so posvetili odnosom Slovenije in Jugoslavije in kritično ocenili plebiscit. Poraja se namreč občutek, so zapisali, da je tema radikalizacije odnosov v Jugoslaviji s plebiscitom lansirana zaradi notranjih političnih potreb vladajoče koalicije Demosa. Narava plebiscita je nejasna, ni sprejemljiva politična in ideološka homogenizacija, ki ima močan pridih izolacionizma. Pri pripravi plebiscita ne bi smeli dovoliti »zniževanja praga demokratičnosti« z nenačelnim pogajanjem o udeležbi in o potrebnem številu pozitivnih glasov.

V tem okviru so obravnavali tudi zaščito narodnostnih manjšin in neslovenskih prebivalcev Slovenije.

Na ustanovitvenem občnem zboru so bili kritični do Pučnikovih socialdemokratov, ni pa manjkalo tudi nekaterih pomislekov glede prenoviteljev. Nova socialdemokratska stranka si ustvarja svoj specifični politični prostor, ki je usmerjen k socialistični internacionali, temelječi na slovenskih pozitivnih zgodovinskih izkušnjah, programsko pa predvsem na gospodarskih in socialnih vprašanjih. To je tudi kulturna stranka, je bilo poudarjeno v uvodnih poročilih, kasneje pa je bila še podčrtana vloga ženske. Publikla je bila srednjih let, očitno največ intelektualcev in gospodarstvenikov. (B. S.)

Vuk Drašković ostaja najresnejši tekmelec vožda Slobodana Miloševića

BEOGRAD — Predvolilna bitka v Srbiji postaja vse ostrejša. Včeraj se je vanjo vključil celo predsednik predsedstva Jugoslavije Borisav Jović, ki je nastopil na velikem mitingu socialistov v Titovem Užicu. Na prvi pogled se sicer ni strankarsko opredeljeval, kljub temu pa je odločno posvaril pred »tisti mi, ki bi radi narode potisnili v krvave spopade«. To pa je po Miloševićevi terminologiji seveda srbska opozicija z Vukom Draškovićem na čelu.

Sicer pa je včeraj Jović tudi na pogovoru z gospodarstveniki v Čačku spregovoril o usodi Jugoslavije. Opozoril je, da bi spremenjanje države in konfederacijo nujno privedlo do spreminjanja notranjih meja v države, ki bi jih morala sprejeti tudi mednarodna skup-

nost. Tega pa ni mogoče sprejeti, saj bi sprememba meja prinesla nerazrešljive težave jugoslovanskim narodom. Iskanje poti v razcepitvi Jugoslavije je zato nerealno in bi utegnilo pripeljati do katastrofalnih posledic.

Veliko razburjanja pe je v Srbiji povzročila televizijska predstavitev kandidata za predsednika republike Vuka Draškovića. Včeraj je agencija Tanjug posredovala vrsto demantijev, ki se nanašajo na nekatere trditve v Draškovićeve nastopu. Tako je republiški sekretariat za ljudsko obrambo zavrnil namige, češ da namerava ravno v času volitev vpoklicati rezerviste na vojaške vaje. Prav tako je protestirala tovarna EI iz Niša, ki ji je Drašković očital, da je plačala sloviti Miloševićev miting v tem mestu, in sicer na

račun plač, ki naj bi jih delavci zato prejeli z zamudo. Kot ocenjujejo nekateri tuji komentatorji, pa je Draškovićeve nastop potrdil, da gre za najnevarnejšega tekmeца Slobodanu Miloševiću.

Večina diplomatov v Beogradu sicer pričakuje, da bo Milošević zmagal, vendar ob enem menijo, da bo po volitvah opozicija na celu s srbskim gibanjem imela parlamentarno večino. Na opozicijo stavijo tudi nekateri opazovalci, ki jih navaja ameriški tednik Time. Objavlja njihovo oceno, da bi zmaga Miloševićevih nasprotnikov, kljub temu da nastopajo pod nacionalno zastavo, lahko omogočila dialog med sprtimi jugoslovanskimi republikami in preprečila prelivanje krvi. (dd)

Slovenija postaja dežela oboroženih ljudi

LJUBLJANA — Pred tedni je slovenski obmrambni minister precej vznemiril javnost z novico, češ da je jugoslovanska armada vse aktivne častnike v Sloveniji dodatno oborožila z avtomatskim orožjem, ki ga hranijo doma, kar naj bi storili zaradi zaostrenih razmer v tej republiki. JLA je izjavo odločno zavrnila, češ da gre za navadno laž: oficirji imajo doma, tako kot vsa leta doslej, kvečjemu pištole.

Kaže pa, da Slovenija nasploh postaja dežela orožja. Novo poveljstvo slovenske teritorialne obrambe je namreč pripadnikom nekaterih posebnih enot razdelilo avtomatsko orožje in municijo. Vsa zadeva je prišla na dan, ko je uredništvo Dnevnika poklicala zaskrbljena mati nekega rezervista iz Maribora. Fant, ki je pred tremi leti odslužil vojaški rok, je bil klican na štab teritorialne obrambe, kjer so mu v naročje potisnili kup smrtonosnega železa ter mu zabičali, naj ga varno shrani doma. Možak se je nepričakovano darila tako prestrašil, da je nemudoma odpotoval v tujino, od koder se še zdaj ne upa vrniti...

Vršilec dolžnosti poveljnika teritorialne obrambe Janez Slapar je novinarjem potrdil, da so orožje res razdelili, vendar samo pripadnikom specialnih enot in samo tistim, ki so ga pripravljene sprejeti in ki imajo ustrezne pogoje za varno shranjevanje. Koliko je takšnih teritorialcev, zaradi vojaške skrivnosti Slapar seveda ni povedal. (Z. Š.)

● Cossiga: Gladio zakonit

NADALJEVANJE S 1. STRANI

je Mussi izjavil, »da predsednikovemu ugledu ne bi škodilo, če bi imel malo več občutka za mero.«

Zadeva Gladio pa povzroča napetosti tudi v sami večini. Pod udarom je socialistični finančni minister Formica, ki je v intervjuju za Panoramo kritiziral predsednikovo težnjo po intervencijah. »Po eni strani obstajajo pravila o nevmesavanju«, je dejal Formica, »po drugi strani pa imamo prakso vmešavanja.« Socialistični predstavnik pa je govoril tudi o nevarnosti Gladia, ki ga je označil kot »nezakonito milico.« Te izjave so bile vzrok, da je predsednik republike posredoval pri ministrskemu predsedniku in ga pozval, naj oceni ministrove izjave.

Na Andreottijev odgovor Cossigi ni bilo treba dolgo čakati. V dogovoru s tajnikom PSI Craxijem je Formico ostro obodil, v pismu pa je tudi najavil, da bodo »primer« najprej obravnavali na jutrišnjem zasedanju kabineta sveta, kasneje pa še na ministrskem svetu. Andreotti Formicov intervju ocenjuje kot »neverjeten« in v pismu pravi: »Informirali so me, da boš

o celotni zadevi dobil pismo ministra, kot tudi tajnika njegove stranke, ki je izrazil globoko obžalovanje.« Ministrski predsednik še navaja, da je »absurdno če se eden od ministrov izreka o vročih in delikatnih stvareh na način, ki bi bil neobjektivno celo če bi šlo za člana opozicije.« Glede izjav liberalnega tajnika o zaroti proti Cossigi pa je Andreotti v pismu zapisal, da je potrebna primerna pojasnitev vse zadeve, »saj se ne more dopustiti, da bi se ustvarjala slika Italije kot zarotniške in konspirativne države. Če z rednimi organi ni mogoče odkriti vse resnice, je treba ustanoviti instrumente ad hoc.«

Tajnik PSI, ki se je včeraj sestal z Martellijem in Formico, pa naj bi v svojem pismu predsedniku Cossigi izrazil popolno solidarnost PSI zaradi napadov, katerih tarča je bil v zadnjem času predsednik republike. Na splošno pa v Ulici del Corso skušajo umiriti celotno zadevo. Martelli je govoril o »velikanskem nesporazumu« in izključil vsako možnost za vladno kritiko. G. R.

Razkorak med Severom in Jugom čedalje bolj skrbi svetovno organizacijo

Kmalu poslanica Združenih narodov o odnosih med razvitimi in nerazvitimi

V organizaciji Združenih narodov vedo povedati, da bo glavni tajnik Perez De Cuellar pred koncem leta, kot nekako svarilo ob novem letu, objavil deklaracijo v zvezi s problemom Sever-Jug. To je resnično »kardinalno« vprašanje človeškega razvoja, kakor so zadnjič ugotavljali tudi na Konferenci o varnosti in sodelovanju v Parizu, pa čeprav je bila namenjena Evropi.

Sever-Jug je vse bolj pogost problem na mednarodnih srečanjih. Celo na Pentagonu v Rimu, ki je sicer zadevala srednjo Evropo vendar z nekoliko širšo razsežnostjo, niso mogli mimo tega vprašanja. Vprašanje je kajpak sodelovanje s sosedji, z najbližjimi, toda problem Sever-Jug s svojo težjo hočeš nočeš pridirja tudi v najbolj skromna mednarodna pogajanja.

De Cuellar bo kajpak spregovoril o svetovnem dolgu, ki najbolj zavira razvoj Juga. Pri tem pa se bo, kolikor napovedujejo, skliceval na poročilo, ki ga je pred dnevi dal Bettino Craxi v Združenih narodih kot osebni predstavnik glavnega tajnika v zvezi s problemom dolga. Craxi je svoje ugotovitve nedavno razgrnil na posebnem mednarodnem posvetu v Rimu, ki

so ga namenili problemu svetovnega dolga pod naslovom »Jug kliče Sever«. Obelodanil je niz predlogov, ki po svoji »kategoričnosti«, kakor navajajo v Združenih narodih, sodijo tudi v Craxijev slog.

De Cuellar bo v kratkem, simbolično ob novem letu, spet opozoril na ta problem kot predsednik organizacije, ki vlaga napore, da bi dolg ublažili in popravili odnose med Severom in Jugom, toda žal brez otipljivih rezultatov. Svetovna organizacija je zadnje čase storila vrsto mednarodnih ukrepov, ki vračajo zaupanje in jo kajpak spodbujajo k nadaljnjim korakom, ob tem spoznanju pa se bo skušala odločneje spopasti z vprašanjem zapolnjevanja jezu med bogatimi in revnimi.

Zdi se, da bo glavni tajnik Združenih narodov v svoji deklaraciji izkoristil razpad blokov, zato pa tudi dogovore o vidnem zmanjša-

nju oboroževanja, da bi spet posvaril, da še zmeraj gre za oborožitev letno več kot tisoč milijard dolarjev in da bi, v bistvu, bilo dovolj, če bi to vsoto zmanjšali za skromnih 5 odstotkov (se pravi 50 milijard); s tem denarjem bi že lahko »opazno« ublažili dolžniško krizo in postavili temelje za resnično vključevanje Juga v mednarodno delitev dela.

Problem Sever-Jug je gospodarski, finančni in ekološki. Bližnja deklaracija pa bo pomenila, da se problem spreminja tudi v »političnega« in da bo res kmalu bila dvanajsta ura. Zato tudi pričakujejo, da bo dokument (tudi v duhu Craxijevih spoznanj) opozoril, da se bodo morala vprašanja odslej lotiti države kot takšne (ne pa v glavnem zasebni dejavniki, kakor so to na primer banke) in da bo treba denar za finančno podporo črpati kar iz »javnih sredstev«.

Med drugimi napovedmi o tem, kakšna bo deklaracija, izstopa

ugotovitev, da zmanjšanje dolga še ne bo pomenilo rešitve in da bodo zato potrebni novi krediti predvsem za gospodarski razvoj držav v razvoju (o namembnosti naj bi »skupaj« odločali tako, upniki, kakor dolžniki). Pričakujejo tudi, da bo De Cuellar ponovil Craxijev predlog, naj bi namreč bogate dežele svojo pomoč dežlam v razvoju povečale od dogovorjenih 0,53 na 0,70 odstotka vrednosti bruto proizvoda. Če bi razvite dežele pričele spoštovati ta predlog (ali pa dogovor), bi to bilo za tretji svet dragoceno.

Znano je, da znaša svetovni dolg danes okrog 1250 milijard dolarjev, čemur moramo prišteti tudi okrog 180 milijard dolarjev obresti letno. Pomemben bo bržčas tudi predlog, naj bi odslej problem dolga ne reševali več, kakor je bilo v glavnem dosedaj, tako rekoč iz dneva v dan, marveč naj bi določili »leadership«, ki naj bi vodil vso

operacijo. To naj bi na primer bila posebna agencija pri Združenih narodih ali pa nekaj skupni organ, ki bi ga imenovala Svetovna banka in Mednarodni denarni sklad.

V tretjem svetu je kajpak najbolj prizadeta afriška celina, katerih predstavniki tudi na zadnjih mednarodnih srečanjih očitajo nosilec svetovnega gospodarstva, da že zmeraj ne pristajajo na dvig cen surovin, dasiravno je njihova raven ostala takšna, kakršna je bila pred 40 leti! O tem bo nemara govor tudi na zasedanju Gatta, ki se je pričelo te dni. Razmeroma novo bo tudi De Cuellarjevo priporočilo, naj bi, pri naporih za napredek Juga, pričeli bolj spodbujati »regionalno sodelovanje«.

Tako rekoč ton »političnemu« naglasu pa naj bi podkrepilo tudi »etično« obeležje pri pomoči tretjemu svetu. V to pa spada žal segment, ki dežlam v razvoju ni v čast. Med njimi je namreč še dvesto 22 večjih ali manjših konfliktov. Vendar je resnica nesporna, da revščina tako rekoč podžiga nesporo. Kako bo in če sploh bo poslanica omenila gibanje neuvrščenih, še ni znano. Njegova vloga je v zadnjem času, v vsakem primeru, zmeraj bolj blede.

MIRO KOCJAN

Afera Gladio postavlja vrsto vprašanj o dogajanju v zadnjih 30 letih

V »načrtu solo« korenine krvave strategije napetosti?

Proti koncu julija je tedanji sekretar PSI Pietro Nenni zaupal sodelavcem, da »se napovedujejo zelo hudi dnevi«. Nekaj dni pozneje je v uvodniku za strankino glasilo »Avanti« napisal, da bo »prišlo do desničarske vlade s fašistično-agrarnim in industrijskim programom, v primerjavi s katerim bo zbledel spomin na dogodke iz leta 1960«, če ne bo uspelo oblikovati levo-sredinske vlade. In tiste, ki so ga kritizirali, ker je pristal na drugo levo-sredinsko vlado z dokaj razvođenim programom, je zavrnil, češ »odpovedali smo se reformam, ki ne bi bile uresničene. Toda nismo zgubili demokracije«.

V poletju leta 1964 je Italija preživljala zelo napeto obdobje. Malo prej je padla prva vlada leve sredine, ki ji je predsedoval Aldo Moro, in v teku so bila pogajanja za oblikovanje druge vlade. Pod Nennijevim vodstvom so socialisti tedaj postavili zelo jasne zahteve po strukturnih reformah, ki bi bile dale vladni leve sredine jasnejšo reformistično usmeritev. Po dolgotrajnih pogajanjih pa so socialisti pristali na vlado, ki ji je spet predsedoval Aldo Moro, katere program pa je bil v primerjavi z zahtevami PSI neprimeren bolj bled in vsebinski.

Kaj se je zgodilo v tistih dneh, da je Pietro Nenni sprejel drugačen program, da se je »odpovedal reformam, ki ne bi bile uresničene«, vendar je na ta način rešil demokracijo?

O zakulisju tistih dramatičnih dni je bilo javno mnenje seznanjeno nekaj let pozneje. Medtem ko so bila v teku težavna in napeta pogajanja med političnimi silami, je v ozadju »zarožljalo orožje«. Karabinjerji pod vodstvom generala De Lorenza so se pripravljali na uresničitev »načrta solo«, ki je dobil ime po dejstvu, da bi bili v njem angažirani zgolj orožniki. Načrt je predvideval aretacijo kopice vidnih političnih in sindikalnih predstavnikov, zasedbo ključnih mest v državni strukturi in umestitev desničarske tehnokratske vlade. Izjalovil se je, ker je tedaj Nenni pristal na obnovo levo-sredinske koalicije in za to plačal tudi znatno politično ceno tako v zvezi s programom kot tudi z razkolom v stranki (del socialistov se je tedaj ločil od PSI in ustanovil PSIUP).

Zanimanje za »načrt solo« je prišlo spet v ospredje v teh tednih, od kar je bruhnila na dan zadeva Gladio. Marksično se je vprašalo, ali ni k tedanjem rovarjenju generala De Lorenza pristavila svoj lonček tudi tajna struktura, ki je bila pod nadzorstvom italijanske obveščevalne službe. Zaenkrat se sicer

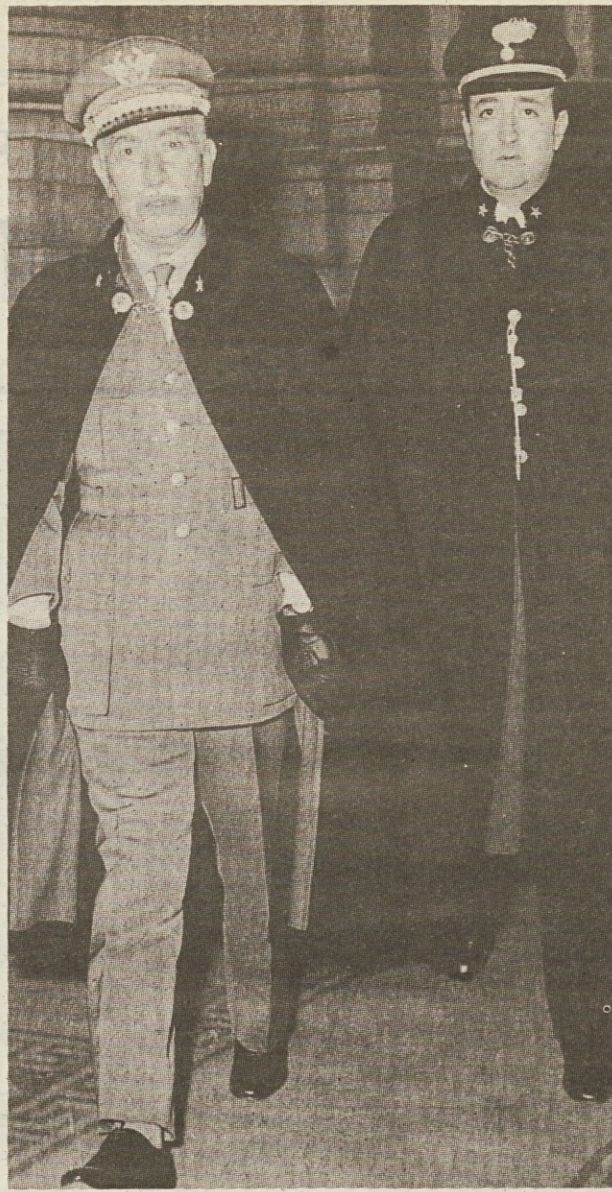

vse omejuje samo na ugibanja, dejstvo pa je, da je De Lorenzo, preden je postal poveljnik karabinjerjev, več let vodil obveščevalno službo SIFAR in je tedaj začel zbirati podatke o najvidnejših italijanskih politikih in javnih delavcih (po ugotovitvah preiskovalne komisije, ki jo je vodil general Beolchini naj bi SIFAR pod De Lorenzovim vodstvom zbral 157 tisoč dosjejev). Zato najbrž ne bo napak, če mozaiku našega poročanja o aferi, ki v teh dneh razburja Italijo in zaradi katere je del neodvisne levice zahteval tudi odstop predsednika republike, dodamo še kocko »načrta solo«. Po mnenju nekaterih levičarskih komentatorjev, med katere sodi tudi Giuseppe De Lutiis, ki je napisal med drugim zgodovino italijanskih služb, bi najbrž v Italiji ne prišlo do strategije napetosti ob koncu šestdesetih in v sedemdesetih letih, ko bi bile preiskovalne komisije povsem pojasnile zakulisje »načrta solo«, predvsem pa ko ne bi tedanji predsednik vlade Aldo Moro, sklicujoč se na državno tajnost, črtal iz poročila kopico informacij. In sorodnega mnenja je bil tudi gen. Beolchini, ki je vodil komisijo o deviacijah obveščevalne službe SIFAR.

Prve novice o »načrtu solo« so pronicile v javnost leta 1966, ko je iz-

bruhnil škandal o protizakonitih dosjeh, ki jih je zbirala obveščevalna služba SIFAR. Poslanec neodvisne levice Anderlini je tedaj med razpravo v zbornici povezal protizakonite dosjeje z domnevnim poskusom državnega udara, to pa je bilo izhodišče nekaterim novinarjem (zlasti aktiven je bil v tem pogledu tednik L'Espresso) za vrsto člankov, ki so vsaj delno razkrili ozadje »rožljanja z orožjem«. Novinarja Espressa Lino Jannuzzi in Eugenio Scalfari sta bila tedaj tudi obsojena zaradi objavljenih člankov, kljub temu da je javni tožilec Vittorio Occorsio (pozneje je padel pod strela neofašističnih teroristov) zahteval njihovo oprostitev. »V začetku je bil javni tožilec prepričan, da je poskus državnega udara pravljica, ob koncu procesa pa smo ugotovili protizakonto in dvoumno ravnanje nekaterih ljudi,« je dejal Occorsio. Kljub »zapetosti« so namreč častniki med zasliševanjem vendarle opozorili na marsikatero sumljivo okoliščino, na podpore in kritja, ki so jih prevratniki dobili zlasti pri obveščevalni službi pa tudi v vladi.

Kljub delu raznih vojaških in parlamentarne preiskovalne komisije resnica o »načrtu solo« je samo delno pronicila na dan. Večinsko poročilo je

Ob naslovu gen. Giorgio Manes, ki je skrivnostno umrl preden bi lahko pričal pred parlamentarno preiskovalno komisijo o »načrtu solo«; pod naslovom avtor »načrta solo«, poveljnik karabinjerjev in nato misovski poslanec gen. Giovanni De Lorenzo; spodaj pa razbitine fiata 500, v katerem je bil skrit pekleni stroj, ki je ubil tri karabinjerje pri Petovljah

skušalo teda minimizirati domet celotne afere, manjšinsko poročilo pa je prikazalo zelo zaskrbljujoč okvir dogajanja. Poleg tega pa je med preiskavo prišlo do vrste skrivnostnih smrti, ki še danes niso bile povsem pojasnjene. General Giorgio Manes, ki je po naročilu nadrejenih pripravil zajetno poročilo o dogajanju (parlament ga je dobil krepko sčrtanega zaradi domnevne državne tajnosti) je umrl baje zaradi infarkta, medtem ko je v baru poslanske zbornice čakal na zasliševanje. Polkovnik Renzo Rocca, ki je vodil urad Rei v okviru SIFAR in ki ga sedaj prikazujejo kot častnika, ki je novičil za Gladio, je umrl v svojem uradu. Našli so ga s pištolo v roki, kot da bi si pognal kroglo v sence, a vse kaže, da je bil samomor le poskus prikrivanja drugačne resnice. A tudi njegova smrt ni bila pojasnjena. In afere je tedaj oplazila tudi Kvirinal s takratnim »stanovalcem« Antoniom Segninem.

V kolikšni meri je bil »načrt solo« odraz oblikovanja in delovanja tajne strukture Gladio? Zaenkrat vse vezi niso jasne, nekaj stičnih točk pa je vendarle. Struktura Gladio je bila, kot je pojasnil predsednik vlade Andreotti, oblikovana leta 1956 v sporazumu

med ameriško obveščevalno službo Cia in italijansko SIFAR. Tedaj je bil na čelu SIFAR gen. De Lorenzo, ki je kmalu potem začel zbirati dosjeje o italijanskih politikih in sindikalistih. Zbiranje teh podatkov najbrž nima velikega pomena za preprečitev morebitnega napada Sovjetske zveze in sil Varšavskega pakta, najbrž pa ga je imela precej za obvladovanje notranjepolitične situacije.

Leta 1962 je De Lorenzo podpisal s Cio nov sporazum (pred časom je bil tudi objavljen), s katerim se je italijanska služba obvezovala, da bo »pripravila načrte za posege v morebitnih emergentnih primerih«. Poleg tega pa se je SIFAR zavzel za šibitev PSI in krepitev sil, ki so nasprotovale levo-sredinskemu zavezništvu. Vse to najbrž ni bilo naključno.

Postavlja pa se vprašanje, kaj je bilo potem. Ali je res, kot sta poudarila gen. Beolchini in De Lutiis, da v »načrtu solo«, pravzaprav v njegovih »omissis« korenini poznejša strategija napetosti? Morda je sedaj prišel čas, da to in druga vprašanja, dobijo končno odgovor.

V. T.

Iz zakulisja atentata na karabinjerje pri Petovljah

30. maja 1972 dežurni karabinjer karsne v Gradišcu ob Soči prejme anonimno telefonsko sporočilo, da je na cesti med Sovodnjami in Zagrajem v bližini Petovelj parkiran »sumljiv« fiat 500. Iz Gradišča pokličejo na karabinjersko postajo v Zagraj, od koder po noči pošljejo štiri karabinjerje v Petovlje z namenom, da preverijo, kaj je pravzaprav s tem »sumljivim« avtomobilom. Orožniki se nič hudega sluteč približajo fiatu in ga odprejo. Ko eden izmed njih skuša pregledati motor, pride do strašne eksplozije, ki pri priči ubije tri karabinjerje, enega pa hudo rani. Preiskava o pokolu se takoj obeta težka in zapletena. Karabinjerji ugotovijo le, da je bil fiat 500 ukraden malo prej v Gorici (njegov lastnik je takoj prijavil tatvino), takratni poveljnik videmske karabinjerske legije, ki ima pristojnosti nad vsi Furlanijo-Juljsko krajino, polkovnik Dino Mingarelli pa kmalu zatem pred televizijskimi kamerami slovesno izjavi, da je treba že vnaprej izključiti vsakršno politično ozadje tega atentata. Še prej pa skuša (zaman) preveriti, ali se mogoče za pokolom ne skrivajo »rdeči prevratniki«.

Do preobrata (če ga lahko tako imenujemo) v preiskavi pride leto kasneje, ko karabinjerji pridejo na sled in aretirajo šest Goričanov (del tiska jih predstavi kot pijance, tatiče in brezdelne) pod strašno obtožbo, da so izvedli petoveljski atentat. Šesterica Goričanov ostane brez vsakršnih dovoljenj in priložnosti, da bi se iz prvo-stopenjskem procesu jih sodišče oprosti zaradi pomanjkanja dokazov, saj preiskovalci na zahtevo obrambe medtem ugotovijo, da so nekateri sodniki namerno preusmerili celotno preiskavo in po nedolžnem obtožili skupino Goričanov, ki jih kasacijsko sodišče kasneje dokončno oprosti. Mingarellija obsodijo na deset let zapor (zaradi formalnih nepravilnosti bodo

morali proces ponoviti marca prihodnjega leta), s časom pa ugotovijo, da sta atentat v Petovljah materialno izvedla črna terorista Vincenzo Vinciguerra in Carlo Cicutini, člana videmske celice neonacistične organizacije Ordine Nuovo. Vinciguerra se po daljšem bivanju v tujini sam javi italijanski pravici in prizna, da je sodeloval pri izvedbi atentata, Cicutini pa se še skriva, verjetno v Španiji ali v Južni Ameriki. Oba sta bila obsojena na do smrtne ječo, drugostopenjsko razsodbo pa je že potrdilo tudi kasacijsko sodišče. Vinciguerra naj bi bil tudi avtor telefonskega klica (preverili so, da je klical iz bara Nazionale v Trzinu), ki je zvalil nesrečne karabinjerje v smrtno past.

Preiskovalci močno sumijo, da je pri izvedbi petoveljskega pokola sodeloval tudi mladi Videmčan Ivano Boccaccio, ki so ga 6. oktobra leta 1972 ubili policisti na letališču v Ronkah, ko je hotel preusmeriti letalo tipa fokker. Boccaccio je pri poskusu preusmeritve pomagal Cicutini, ki pa se je pravočasno izognil roki pravice in zbežal v tujino. V Boccacciovem domu so policisti zaplenili izrezke časopisov dne 1. junija istega leta, ki podrobno govorijo o Petovljah, sami sodniki pa niso mogli docela razkriti, zakaj je bil Boccaccio kljub uspešnemu poteku pogajanj za izpustitev potnikov v letalu, sploh ubit.

To je vsekakor samo ena izmed številnih zagonetk in »čudnih okoliščin« petoveljskega atentata, ki so ga materialno izvedli neofašisti, katere pa je nekdo očitno ščitil, če jim ni celo pomagal. To je tisto, kar skuša sedaj ugotoviti beneški sodnik Felice Casson, ki je glede tega že zbral zelo dosti gradiva (in baje tudi dokazov) na osnovi hipoteze, da je pokol nekdo ali naročil ali pa v najslabšem primeru dopustil, to se pravi, da ni naredil ničesar, da bi ga pravočasno preprečil.

Začnimo pri razstrelivu, ki so ga teroristi uporabili za atentat. Casson

močno sumi, da gre za rastrelivo, ki prihaja iz nabrežinske jame, to se pravi iz uradnega skrivališča tajne organizacije Gladio (tako imenovani Nasco), od koder ga je nekdo izmaknil. General Gerardo Serravalle (voditelj Gladia v obdobju 1970-1974) je takoj po odkritju nabrežinskega skrivališča (dva meseca pred atentatom v Petovljah) prišel v naše kraje, ker je sumil, da z najdenim orožjem in razstrelivom »nekaj ni v redu oziroma, da nekaj manjka«. To je Serravalle uradno potrdil tudi pred parlamentarno komisijo za pokole. Že leta 1974 je goriški odvetnik Livio Bernot, zagovornik Goričanov, ki so bili po krivem obtoženi pokola, zahteval točno preiskavo o nabrežinski jami. Njegova zahteva pa je naletela na gluha ušesa, razvoj dogajanja pa potrjuje, da so bili odvetnikovi sumi o povezavah med Nabrežino in Petovljami res več kot upravičeni.

A sodnik Casson ne raziskuje samo nejasnega ozadja nabrežinskega skladišča, ki se ni nahajalo v kraški »pejci«, kot so takrat javili karabinjerji, ampak čisto drugje: v jami-bunker pod sedanjo razgledno teraso Tiziana Weiss. A o tem smo že večkrat pisali. Sodnik raziskuje tudi tri »čudne« smrti, ki so na nek način vezane s Petovljami. Prva se nanaša na samomor tržaškega policijskega podčastnika Nicole Pezzuta, ki je služboval na tržaški kvesturi in ki se je leta 1975 ubil s strelom v glavo. Njegovi nadrejeni so bili mnenja, da se je Pezzuto samomoril zaradi hudih psihičnih motenj, malokdo pa je takrat poglobil njegovo veliko zanimanje za nabrežinsko skladišče razstreliva. Pezzuto je bil prepričan, da so to skladišče uporabljali tudi krajevni neofašisti, zaradi tega se je vpletel tudi v sodno afero z nekaterimi izmed njih, kaj je (če je sploh kaj)

odkril, pa ni nikomur nikoli povedal. Casson je od tržaških kolegov zahteval in dobil vse dokumente o tej zadevi in o samomoru policista.

Še nepojasnjena pa ostaja tudi smrt karabinjerskega podčastnika Giovannija Continija, ki je v obdobju petoveljskega atentata delal v videmskem karabinjerskem poveljstvu in se nekaj časa direktno ukvarjal s preiskavo o pokolu. Continini ni nikoli verjel, da je atentat izvedla skupina šestih Goričanov. Umrl je 22. maja 1979 v avtomobilski nesreči v bližini Benetk, v kateri je izgubil življenje tudi videmski odvetnik Fulvio Colluccia. Njun avto je čelno trčil v drevo. Takrat so govorili o previsoki hitrosti, sedaj pa ne izključujejo možnosti, da je bilo vozilo sabotirano. Casson hoče točno razkriti vse okoliščine te nesreče, na katero ga je baje opozorilo neko anonimno pismo, v katerem se omenja tudi podčastnik Continija.

Tretja skrivnostna smrt pa je smrt (11. 11. 1976) funkcionarja tržaške prefektore Maura Roitera, monarhista, ki je baje v tržaškem baru Nazionale slišal telefonski klic, ki je zvalil karabinjerje v petoveljsko past. Roitero je to povedal v nekaterih pisnih goriških prefektu, a jih je podpisal z lažnim podpisom. Nihče mu ni verjel, umrl pa je prav med prizivnim procesom o Petovljah. Točnih vzrokov smrti niso nikoli ugotovili, obdukcija trupla, ki jo je čez nekaj let odredil Casson, pa ni izključila možnosti, da se je Roitero zastupil ali pa da je bil celo zastupljen.

Ni izključeno, da bo Casson (ali kdo izmed njegovih kolegov) v prihodnjih dneh vzel v pretres tudi smrt nabrežinskega karabinjerja slovenskega porokla Bojana Claudija, ki je leta 1974 umrl nad Katrno jamo pod Šempoljem. Uradna poročila govorijo o tragični nesreči, mnogi časopisi pa povezujejo to smrt s Petovljami in predvsem z odkritjem nabrežinskega skladišča orožja.

SANDOR TENCE

VLOGA IN PRISPEVEK DEŽELE FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE K EVROPSKI INTEGRACIJI

Graditi Evropo z deželami

Za uravnotežen razvoj Evrope bo prispevek dežel vse bolj odločilen

Dve Evropi

»obdobja po Jalti«

Potem ko je zgodovina odpravila razdelitev celine, ki je bila odločena na Jalti, začenja sama beseda »Evropa« dobivati drugačen pomen. V vsakdanjem pogovornem jeziku je imela ta beseda vsaj štiri-deset let omejevalni pomen. Ko se je govorilo o Evropi, je bil mišljen njen zahodni del, tisti, ki so ga vodile svobodno izvoljene vlade, tisti, ki je zgradil Evropsko skupnost. Pri izgovarjanju te besede je bila navzoča tudi miselnost pregrada, saj se je o Vzhodu govorilo kot o »komunističnih državah«, o »sovjetskem bloku«, o »železni zavesi«, o državah SEV in Varšavskega pakta.

V dejstvih in v miselnosti sta torej obstajali dve Evropi.

Gre za težko dediščino, ki jo sicer puščamo za seboj, a ki še ne pomeni nove Evrope. Le-to bomo morali šele zgraditi in pri tem odgovoriti na vprašanja, ki se danes - potem ko je minil prvi trenutek evforije ob velikih procesih, ki so v slabem letu spremenili politično podobo celine - kažejo v vsej svoji zapletenosti.

Nova Evropa

Kakšen pomen naj pripišemo Evropski gospodarski skupnosti, ki se približuje politični enotnosti? Bomo imeli skupnost, ki se bo razprostirala čez vso celino? Kako se bo razvil Evropski svet? Kakšno vlogo bo imela Konferenca za sodelovanje in varnost v Evropi? Kakšna bo nova značilnost Nato in Varšavskega pakta? Na kakšen način se bosta uravnovesila ekonomska sistema, ki sta zrasla v evropski razdeljenosti?

To so vprašanja, na katera iščejo odgovore predstavniki narodov in držav in ki že dobivajo smernice v intenzivni mreži odnosov in iniciativ, ki se razvijajo na institucionalni ravni dežel ali območij. Prav iz mednarodne usmerjenosti Furlanije-Juljske krajine, dežele na meji med Vzhodom in Zahodom, lahko razberemo dragoceno in z indikacijami bogato izkušnjo.

Vloga Dežele

Furlanije-Juljske krajine

V FJK se je verjelo tako v pomen Evropske gospodarske skupnosti, kot v potrebo po novih odnosih z deželami držav, ki niso članice te skupnosti. Veliko pred nedavnimi epohalnimi dogodki se je tod zaupalo v možnost sodelovanja s premoščanjem jaltse razdvojitve. S te opazovalne točke je bilo slutiti, da je treba Evropo obravnavati tako, kot da je na poti proti svoji novi razsežnosti. Delovna skupnost Alpe-Jadran, ki jo je Dežela Furlanije-Juljska krajina prepričano podpirala, je že leta 1978 premostila meje med med obema Evropama in tako pokazala, da je bilo sodelovanje mogoče in da je bil možen skupen korak z uresničevanjem skupnih načrtov. Pentagonala pa se je na ravni državnih vlad kakih deset let kasneje podala po istih sledih.

Spričo potrebe po solidarnosti in po ekonomski pomoči vzhodnim državam, pa tukaj nihče ni pomislil na kolonizacijo novih tržišč, ampak na prenos znanja in tehnologije. V ta okvir sodi iniciativa o sodelovanju pri realizaciji centra BIC v Kopru in v drugih zainteresiranih državah, vključitev znanstvenih in raziskovalnih ustanov v skupne iniciative z deželami in ustanovami evropskega Vzhoda, taka zastavitelj zakona o obmejnih območjih, ki daje temu normativu pomen učinkovitega sredstva za kooperacijo, in končno tudi načrtovanje infrastrukture, ki bodo povezale vzhodni in zahodni del Evrope.

Evropa dežel

Ozirajoč se na novo evropsko stvarnost, je dežela Furlanija-Juljska krajina aktivni član Združenja dežel Evrope, ki se je rodilo v okviru EGS, a se je takoj odprlo proti Vzhodu. Mreža odnosov tudi tukaj jasno kaže na težnjo po gradnji tistega, kar pojmujemo pod »skupnim evropskim domom«, in to ne zgolj v željah, temveč s pomočjo konkretnega sodelovanja.

Dežele se zastavljajo kot neobhodni instrument za konsolidacijo novih perspektiv, ki so se odprle za uresničitev nove Evrope. Med njimi je Furlanija-Juljska krajina, ki deluje z velikim prepričanjem, saj se zaveda, da je regija EGS, ki lahko mnogo prispeva k že začnemu procesu, usmerjenemu proti Evropi narodov, ki ne bo več razdvojena, ampak solidarna na poti skupnega razvoja.

Usmeritev je torej jasna: gremo proti novi Evropi na osnovi velikih odločitev državnih vrhov, toda njena gradnja poteka z delovanjem institucij, ki od bliže izražajo pričakovanja in upanja prebivalstva.

Komisija Evropskega parlamenta za zunanje odnose, ki se je 25. junija 1990 pod predsedstvom belgijskega evropskega poslanca De Clercq sestala v dvorani deželnega sveta v Trstu

Skupščina dežel Evrope, zbranih v Strasburgu

Na sedežu Evropskega sveta v Strasburgu se danes začne splošna skupščina Združenja dežel Evrope (ZDE), mednarodnega telesa, v katerega je trenutno vključenih okrog stotideset deželnih skupnosti iz držav članic EGS in Evropskega sveta.

To bosta dva intenzivna delovna dneva za delegate na skupščini, ki ji bo predsedoval italijanski minister Carlo Bernini, njuni zaključki pa bi morali obroditi nekatere statutarne spremembe, ki so neobhodne, če želimo, da bi se politika dežel stvarno vključila v novo evropsko arhitekturo, hčerko demokratičnih preobrazb na evropskem Vzhodu.

V teku zasedanja, ki se ga bo udeležil tudi predsednik Dežele Furlanije-Juljske krajine Adriano Biasutti (tudi v svoji funkciji začasnega predsednika Konference predsednikov italijanskih avtonomnih dežel in pokrajin), bodo delegati razpravljali tudi o bodočih političnih strategijah dežel Evrope in - v tesni povezavi z njimi - o vlogi interregionalne kooperacije v Evropi. Temeljni politični projekt ZDE namreč ostaja ta, da bi prišli do oblikovanja institucionaliziranega predstavnitstva dežel, ki bi lahko postalo pravi pravcati »evropski senat dežel«.

Furlanija-Juljska krajina v evropskih regionalnih organizmih

Široki javnosti sicer ni zelo znana, vendar obstaja gosta mreža odnosov Dežele Furlanije-Juljske krajine z institucionalnimi organizmi in združenji, ki delujejo na evropski ravni, tako v okviru EGS kot v širšem okviru sodelovanja z evropskimi državami, ki niso članice skupnosti.

Tako je FJK s svojim predsednikom Adriano Biasuttijem zastopana v Posvetovalnem odboru dežel in krajevnih uprav pri Evropski skupnosti, ki ima posvetovalno nalogo pri vprašanjih, ki zadevajo razmerje med izbirami skupnosti in regionalnimi politikami.

Kot članica njegovega političnega urada, sodeluje FJK tudi pri dejavnosti Združenja dežel Evrope, v katerega je vključenih okrog stotideset regij. Gre za organizacijo, ki skrbi za dialog, za usklajevanje, preučevanje in skupno akcijo regij, ki sodijo v EGS ali pripadajo državam, ki so članice Evropskega sveta. V okviru ZDE sodeluje Furlanija-Juljska krajina tudi v delovni skupini tako imenovanih »močnih« dežel, ki zaradi svoje politične in ekonomske teže predstavljajo gonilno silo sedanjega evropskega regionalizma.

Naslednja pomembna organizacija, ki ji Furlanija-Juljska krajina daje svoj iniciativni prispevek, je Svet občin in dežel Evrope. Predsednik Dežele FJK je član državnega sveta italijanske sekcije te organizacije.

V okviru izmenjav med obmejnimi deželami, pa Furlanija-Juljska krajina sodeluje v Delovni skupnosti evropskih obmejnih dežel, katere dejavnost je osredotočena na sodelovanje preko državnih meja. Za oblikovanje strategije za uravnotežanje med industrijskim središčem Evrope in na splošno manj razvito periferijo, pa skrbi Konferenca perifernih in obmorskih regij, v okviru katere je podpredsednik deželnega sveta FJK Paolo Braida član njenega političnega urada, se pravi vodstvenega organa tega telesa.

Furlanija-Juljska krajina je navzoča tudi v Evropskem centru za regionalni razvoj, ki skrbi za izvajanje tehničnih, ekonomskih, finančnih in pravnih študijev in raziskav o evropskem regionalnem razvoju, povrh pa je tudi članica Evropske konference vinogradniških regij.

Najbolj znana pa je nedvomno izkušnja Furlanije-Juljske krajine v Delovni skupnosti Alpe-Jadran, ki je v dvanajstih letih delovanja postala model za nadaljnje iniciative sodelovanja med regijami EGS in tistimi iz držav, ki niso članice te skupnosti.

Ta panorama sodelovanja nedvomno prinaša opozorilnost, ki jo Furlanija-Juljska krajina posveča sodelovanju z drugimi evropskimi deželami s ciljem, da bi bila udeležena pri izgradnji Evrope narodov, v kateri naj bi prišlo do uravnoteženega in do regionalnih skupnosti pozornega razvoja.

Dvostranski odnosi z ostalimi deželami

Če je sodelovanje pri združenjih evropskih dežel pomembno za razvoj regionalizma na naši celini, pa se odnosi, ki jih je Furlanija-Juljska krajina navezala s posameznimi deželami na bilateralni osnovi, lotevajo konkretnih tem skupnega interesa. Zemljepisna in politična lega Furlanije-Juljske krajine, in torej njena specifična izkušnja avtonomne dežele, pa je navezavo teh odnosov nedvomno olajšala in pospešila.

Iz obojestranskih interesov ekonomskega značaja so tako na primer zrasli odnosi s Svobodno državo Bavarsko in z nemško regijo Baden-Württemberg. Sodelovanje na področju turizma, pri prevozi, pri ambien-talnem turizmu, in pri naravnih parkih pa je talni politiki in pri naravnih parkih pa je temelj odnosov med Furlanijo-Juljsko krajino in avstrijsko Koroško, medtem ko so za isto področja v teku tudi stiki s Štajersko. Pri tem gre pripomniti, da bo na osnovi okvirne madriške konvencije, ki jo je italijanska država sprejela leta 1985, mogoče sklepati s Koroško - in v dogovoru z obema državama - prave pravice mednarodne sporazume o problemih skupnega interesa.

Zelo pogosti so stiki z Republiko Slovenijo, v okviru katerih se je razvilo sodelovanje na področju okolja, s posebnim oziranjem na Jadransko morje in na reke, na področju prometnih infrastruktur, ekonomskega sodelovanja in etičnih skupin. Iste teme so tudi predmet bilateralnih odnosov Furlanije-Juljske krajine z Republiko Hrvaško.

Sodelovanje na kulturnem področju in pri izmenjavi tehnikov in izkušenj na področju kmetijstva je značilno za sodelovanje z madžarsko regijo Somogy, ki se je začelo že pred mnogimi leti in ki je prispevalo k vstopu te dežele (ki je bila tedaj na drugi strani »železne zaves«) v skupnost Alpe-Jadran.

Nekateri skupni interesi, zlasti na kulturnem področju in na področju vinogradništva, so prispevali k odprtju dvostranskih odnosov tudi s francosko regijo Champagne, ki se postopoma konkretizirajo v izmenjavo mladih v centrih za poklicno usposabljanje in za raziskovanje na področju vinogradništva in v kmetijsko-zivilskem sektorju.

Stiki so bili navezani tudi z belgijsko regijo Vallonia in s špansko Galizijo.

FURLANIJA-JULJSKA KRAJINA V PROGRAMIH EGS

Program: INTERREG

Nameni: kooperacija med »obmejnimi območji« EGS in med območji, ki so zunaj skupnosti.

Skladi: za Furlanijo-Juljsko krajino se predpostavljajo dotacija v znesku okrog 1,5 milijarde lir, ki naj bi jo dopolnili z vsaj enako visokim prispevkom s strani države, Dežele in krajevnih uprav.

Območja posega: pokrajine Gorica, Trst in Videm, ki so območja ob zunanji meji Evropske gospodarske skupnosti; v pretresu sta dve iniciativi: resanacija hidrografskega bazena Timave (v sodelovanju s Slovenijo) in uresničitev visokogorske alpske steze, ki bi povezala vzhodne in zahodne Alpe (v sodelovanju z Venetom, Tridentom-Južno Tirolsko itd.).

Trajanje: 1991-1993.

Program: RENAVAL

Nameni: razvoj novih gospodarskih dejavnosti (še zlasti na področju »realnih storitev za podjetja«) na industrijskih območjih, ki jih je prizadel preustroj ladjedelništva.

Skladi: 5,8 milijarde lir, ki se jim pridružuje enak znesek iz javnih virov in s pritegnitvijo zasebnega podjetništva.

Območja posega: pokrajine Gorica in Trst, katerima je bil priznan status območij, ki jih je težko prizadel preustroj ladjedelniške industrije.

Trajanje: 1991-1993.

Program: FERS (Posebni program za območja Gorice in Trsta)

Nameni: akcija EGS za razvoj malih in srednjih podjetij na območjih, ki jih je prizadel preustroj ladjedelništva.

podjetij na območjih, ki jih je prizadel preustroj sektorja ladijskih konstrukcij, in za ureditev opuščenih ali degradiranih industrijskih površin s sanacijo naravnega okolja in ponovno uporabo.

Skladi: 12,6 milijarde lir (iz sklada programa FERS, javnih virov in s sodelovanjem zasebnikov).

Območja posega: pokrajine Gorica in Trst; že uresničeni posegi so zadevali predvsem gospodarsko oživitve in razvoj realnih in posvetovalnih storitev za mala in srednja podjetja (48%) ter ureditev dveh degradiranih območij v Trstu in Miljah (44%).

Trajanje: 1988-1991 (poseg je predhodni z oziroma na program INTERREG).

Program: EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

Nameni: pospeševati in olajšati zaposlovanje mladih in brezposelnih (ki so brez dela vsaj eno leto) s pomočjo pobud za poklicno usposabljanje in »nagrad« podjetjem za zaposlitev.

Skladi: 48 milijard lir (Furlanija-Juljska krajina je EGS v letu 1990 podelila 15 milijard lir, katerim se pridružuje še 13 milijard od ministrstva za delo).

Območja posega: vse ozemlje dežele Furlanije-Juljske krajine.

Trajanje: Evropski socialni sklad deluje kontinuirano na osnovi triletnih programov (trenutno je v teku program 1990-1992).

njihovo upravljanje pa je zaupano deželniim upravam.

Program: PIM (Integrirani projekt za Sredozemlje)

Nameni: razvijanje področja vodnih kultur in gojenja mehkužcev v lagunskem okolju ter tradicionalnih inšitinskih kultur (za našo deželo so predvideni posegi za izboljšanje ambien-talnih razmer na območju Marana, spodbude za realizacijo naprav za gojenje mehkužcev in za ureditev ribiških rezervatov, za razvoj javnega in zasebnega uporabnega raziskovanja, za poklicno usposabljanje in prekvalificiranje, finančni prispevki za trženje proizvodov in za organiziranje proizvajalcev).

Skladi: 50,6 milijarde lir (znesek sestavljajo poseg EGS, deželni viri in breme-na na račun zasebnikov); v prihodnjih mesecih bo določena druga faza tega programa, za katerega je Dežela predvidela potrebo po nadaljnjih 20 milijardah lir.

Območja posega: grudeška in maranska laguna v okviru meddeželnega projekta, ki zadeva tudi lagunska območja Veneta in Emilije-Romagne.

Trajanje: 1988-1992.

Program: PROGRAM ZA EKONOMSKO IN SOCIALNO INTEGRACIJO ŠIBKEJŠIH SKUPIN - III. PROGRAM ZA BOJ PROTI REVŠČINI

Nameni: spodbujanje razvoja krajevnega podjet-

ništva in novih delovnih projektov na nerazvitih območjih.

Območja posega: v Furlaniji-Juljski krajini je bil izdelan tako imenovani »Projekt Bucaneve«, ki naj bi ga uresničili na ozemlju gorskih skupnosti Meduna in Cellina v pordenonski pokrajini.

Trajanje: od marca 1990 do junija 1994.

Program: PROGRAMI POMOCI ZA STALNE TRAVNIKE V KARNIJSKIH IN JULJSKIH ALPAH IN PRE-DALPAH IN NA KRASU

Nameni: pomoč kmetijskim podjetnikom za realizacijo posebnih kultur, ki pripomorejo k ohranitvi in vegetacijski oživitvi travnikov.

Skladi: za Furlanijo-Juljsko krajino je zamišljena skupna dotacija v znesku 15 milijard lir (ki naj bi jo dobili iz evropskih in državnih virov).

Območja posega: površine, ki sodijo v okvir gorskih skupnosti.

Trajanje: program bo zapadel decembra 1994, medtem ko njegov začetek še ni bil določen.

Tiskovna nota SKGZ

Ravnanje ni dosledno

TRST — Slovenska kulturno-gospodarska zveza je glede sobotne slovesnosti odprta sedeža italijanskega generalnega konzulata v Ljubljani naslovila na predsednika Republike Slovenije Milana Kučana in slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla sledeče pismo:

»Slovenska kulturno-gospodarska zveza pozitivno ocenjuje spodbudni korak na poti zblizovanja med republiko Italijo in republiko Slovenijo, ki se izkazuje preko nedavne otvoritve prostorov italijanskega generalnega konzulata v Ljubljani.

Ob tej priložnosti izražene želje po nadaljnjem enakopravnem sodelovanju v duhu nove integracije in ustvarjanja skupne evropske hiše in še zlasti izraženi poudarki o povezovalni vlogi obeh narodnostnih manjšin ob meji ter o potrebi po njihovi zaščiti vzbuja tudi med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji nova upanja in pričakovanja, da bo dejansko deležna večje pozornosti kot doslej in da ji bo zagotovljena ustrezna in pravična zaščita.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza zato izraža zadovoljstvo nad pozornostjo, ki je bila ob tej priložnosti izkazana manjšinski problematiki, hkrati pa ne more mimo ugotovitve, o neustreznosti zastopstva slovenske narodnostne skupnosti v Italiji ob tem pomembnem dogodku.

Upoštevajoč vsa naša dosedanja dosledna prizadevanja, da bi se v zamejstvu oblikovalo enotno in enakopravno predstavništvo, in upoštevajoč zagotovila vodilnih predstavnikov republike Slovenije, da bo ob srečanjih s predstavniki države, v kateri živimo, poskrbela za celovito prisotnost zamejskih Slovencev, moramo z obžalovanjem ugotoviti, da ta prisotnost ni bila zagotovljena v zadovoljivi meri. Na otvoritveno slovesnost v Ljubljano je bila namreč povabljen delegacija samo ene od strank, za katere se opredeljuje slovensko prebivalstvo.

Takšna izbira ni v duhu akcijske enotnosti, kot tudi ni dosledna z izjavami vseh reprezentativnih sestavnih delov manjšine, to je strank in organizacij, o potrebi skupnega zastopstva, skozi katero naj se odraža vloga manjšine kot osebka.

Slovensko-italijansko znanstveno sodelovanje

Trst - mesto znanosti

To je bila glavna tema otvoritvene slovesnosti ljubljanske univerze

LJUBLJANA — Univerza v Ljubljani te dni praznuje. Program slovesnosti je v ponedeljek, 3. decembra, začelo strokovno srečanje na temo: "Trst - mesto znanosti: dejavnosti, načrti in možnosti sodelovanja", ki ga je v ljubljanskem Cankarjevem domu pripravila Višja pomorska in prometna šola iz Pirana. Sodelovali sta še ljubljanska in tržaška univerza ter Raziskovalno območje iz Trsta, medtem ko je bilo pokroviteljstvo srečanja v rokah slovenskega sekretarja za raziskovanje in tehnologijo dr. Petra Tanciga.

Piranska višja šola se je ob svoji 30-letnici znašla v kritični točki nadaljnjega razvoja - prehoda na visokošolsko raven, spomnimo, da jo pri tem

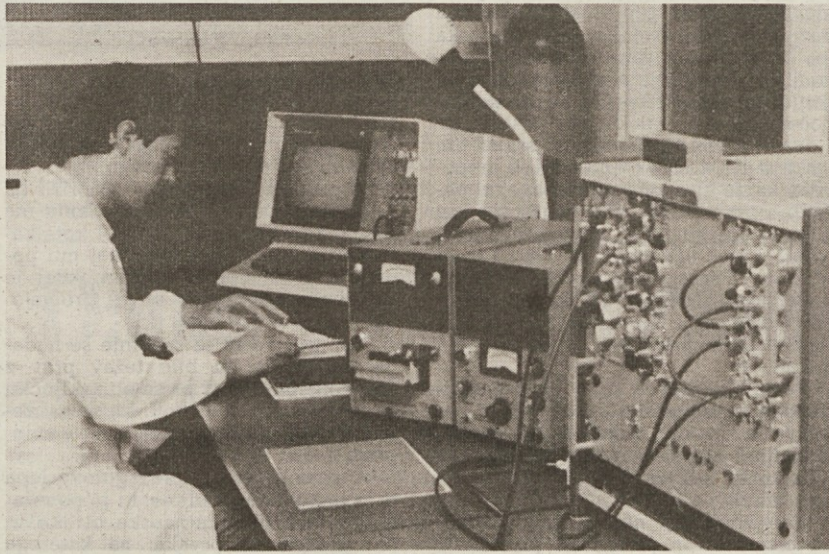
ovira tudi zahteva mariborske Fakultete za gradbeništvo, ki želi visokošolski program tehnologije prometa sama izvajati, ter težnje za uveljavitev v krogu močnejših članic Univerze v Ljubljani, katere del je tudi Višja pomorska in prometna šola v Piranu. Ob svojem rednem pedagoškem delu je ves čas opravljala tudi raziskovalno in se tako uveljavila kot pomembna spodbujevalka mednarodnega znanstvenega sodelovanja. Samo v zadnjih dveh letih je pripravila sedem strokovnih srečanj oziroma pogovorov, večinoma z italijanskimi partnerji, kar ni naključje. Trst je namreč konec 80. let prerastel v najmočnejši znanstveno

raziskovalni center v državi z več kot dva tisoč 300 znanstveniki iz 16 dežel Amerike, Japonske, vzhodne in zahodne Evrope in celo dežel tretjega sveta. Raziskovalno območje iz Trsta, ki je sedež multidisciplinarnega raziskovanja in dežela Furlanija-Juljska krajina sta pred tremi leti ponudila pet enoletnih štipendij mladim slovenskim fizikom in kemikom. Uveljavljeno je tudi sodelovanje z ljubljanskim inštitutom Jožef Stefan, nove možnosti se odprejo v okviru skupnosti Alpe-Jadran ter z delovanjem BIC - Bussines Innovation Centra v Trstu in po meddržavnih pogodbah tudi v Kopru.

Slovenska vlada bo tem stikom namenila vso podporo, je na tiskovni konferenci v Ljubljani pred začetkom ponedeljkovega strokovnega srečanja dejal minister Tancig; gre za izredno pozitivno sodelovanje med Slovenijo in Trstom, ki ponuja tudi širše možnosti, kot so bile uveljavljene doslej. Enako spodbudne so bile tudi napovedi dr. Domenica Romea, predsednika raziskovalnega območja iz Trsta, ki je med drugim poudaril, da raziskovalni skupnosti v sosednjih državah pravzaprav nikoli nista bili povsem ločeni, temveč sodelujeta že od nekdaj. Tokratno srečanje v Cankarjevem domu je tako priložnost za obračun opravljene in spodbuda za nove dogovore o skupnih ciljih.

Nenazadnje pa je znanstveno raziskovalno sodelovanje na številnih področjih spodbuda za oba partnerja, strokovno srečanje o Trstu kot mestu znanosti pa, po besedah rektorja Univerze v Ljubljani dr. Borisa Sketa, za visokošolsko ustanovo in univerzitetno mesto Lubljano pomembno priznanje.

MIRJAM MUŽENIČ

Deželna SSK o aktualnih vprašanjih

TRST — Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na zadnji seji obširno obravnavalo vrsto aktualnih vprašanj, ki gredo od odobritve zakona za obmejna področja v senatu in razkrivanja afere Gladio do nekaterih novosti na deželni ravni. SSK je potrdila pozitivno oceno zakona o obmejnih področjih in člena, je rečeno v tiskovnem poročilu, ki govori o pozornosti do kulturnih potreb slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Tajništvo je po obravnavi položaja, ki je nastal v devinsko-nabrežinski občini, sklenilo, da zaprosi za sprejem pri notranjem ministru Scottiju. Slovenska stranka bi ga rada namreč neposredno opozorila na nevzdržnost stališča župana Locchija o dvojezičnosti osebnih izkaznicah, ob tem pa bi novega ministra seznanila z lastnimi pogledi, se nadaljuje tiskovno poročilo, na naš položaj in naše potrebe. Sklenjeno je bilo še, da se izvedejo nekatere druge informativne pobude.

Na seji so člani deželnega tajništva SSK pozitivno ocenili pobude Mladinske sekcije in krajevnih sekcij številnih krajev na Tržaškem in Goriškem za seznanjanje javnosti z deželnimi načrti glede kraškega parka. Negativno pa so bili ocenjeni dosedanja poskusi konstruktivnih razprav s pristojnimi deželnimi predstavniki.

Tajništvo je oblikovalo nekatere možne popravke k zakonu o turizmu, ki ga zdaj obravnavajo v deželnem svetu. Razpravljalo pa je tudi o manjšinski problematiki, se zaključuje tiskovna nota, v besedilu predloga za novo slovensko ustavo.

Sindikati CGIL, CISL in UIL o deželnem proračunu 1991/93

TRST — Deželni odbor Furlanije-Juljske krajine je predložil včeraj popoldne v preučitev pristojni razširjeni komisiji triletno gospodarsko-finančno programsko listino 1991/93 in proračun za leto 1991. Deželna vodstva sindikatov CGIL, CISL in UIL, ki so imela glede teh dokumentov že nekaj sestankov z deželno vlado, so objavila tiskovno sporočilo, v katerem poudarjajo nezadovoljstvo nad protislovnim ravnanjem Dežele, češ da njeno konkretno ukrepanje ni v skladu z večkrat izraženo politično razpoložljivostjo nasproti sindikatom glede medsebojnega posvetovanja pri snovanju splošne razvojne politike. Sindikati očitajo Deželi, da nima korektnega in verodostojnega odnosa do njih, in jo pozivajo, naj spoštuje obveze, ki jih je sprejela na srečanju z njimi 12. novembra.

"Programska nota" je za sindikate nezadostno in zastarelo sredstvo soočanja o vsebini preoračunskega razvojnih listin. Od tod zahteva po poglobljeni obravnavi vseh problemov, ki zadevajo deželno proračunsko politiko oz. prednostne izbire na podlagi umne ocene družbeno-gospodarske stvarnosti in deželi; toda takšno soočenje je po sodbi sindikalistov za zdaj nemogoče zaradi očitne krize v programskih postopkih za planske izbire in zato, ker urad za deželno načrtovanje še ne igra "ustrezne vloge"; vse to je z ene strani negativno vplivalo na odnose med Deželo in družbenimi silami, z druge strani pa podvrnilo deželne izbire oziroma namembno finančnih sredstev pritiskom interesnih skupin (lobijev).

Deželna tajništva CGIL, CISL in UIL zahtevajo, da se temu naredi konec s posikanjem novih programskih postopkov in novih instrumentov za ocenjevanje in analiziranje deželnih posegov ter za udeležbo sindikalnih predstavnikov pri družbeno-gospodarskih izbirah na deželni ravni, ki morajo — ob okrnitvi državnih dotacij in posledičnem zredčenju deželnih sredstev, kakor tudi spriču bližajoče se proizvodne in siceršnje gospodarske recesije — sloneti na načelih racionalizacije, selektivnosti in modernizacije ter na temeljitosti zakonodajni prenosni.

Zmanjšanje državnih dotacij je neposredno prizadelo "posebnosti", ki so zna-

čilne za deželo FJK, in spravilo v resno nevarnost nadaljnji razvoj nekaterih gospodarskih sektorjev, ki so bistvenega pomena za te kraje. Krivdo za to pripisujejo sindikati rimski vladi in jo dolžijo, da skuša zvrniti del finančnega bremena za resanacijo državnega deficita na deželo oziroma na sistem krajevnih avtonomij, ne da bi v zameno raztegnila odgovornostne pristojnosti deželnih uprav. Deželni odbor je po mnenju sindikatov vse to podcenjeval in se nastalim razmeram zaradi tega ni znal postaviti po robu z učinkovito politično pobudo, h kateri bi privabil tudi družbene sile: »Šele v zadnjem času prisostvujemo neke vrste "uporu" sistema dežel in krajevnih avtonomij proti vladnemu klestenju z namerom osnovati politiko realne decentralizacije stroškov v avtonomistični smeri.«

Dežela FJK tačas predseduje skupnosti italijanskih dežel in je potemtakem v stanju, da se s tega vplivnega položaja sooči z rimsko vlado v smeri regionalističnega zasuka, ki je v Italiji tako potreben, sindikat pa je pripravljen to podpreti. Dežela naj se v tem okviru zavzame za revizijo zdajšnje kvote 4/10 na področju rednih prihodkov oziroma za njeno prilagoditev ravni, ki velja za druge dežele s posebnim statutom. To je temelj potrebno spriču omejitev, ki jih predpisuje EGS nekaterim proizvodnim področjem, in še posebno spriču novih nalog, ki pritečejo Furlaniji-Juljski krajini kot "odprti deželi", kakor to predvideva tudi zakon za razvoj obmejnih območij. V tem sklopu nalagajo sindikati Deželi dolžnost, da popraví proračunske postavke, ki zadevajo socialne storitve (predvsem v korist ostarelih), poklicno izobraževanje (stroški na račun obnovitve delovnih pogodb uslužbencev tovrstnih zasebnih zavodov niso kriti), krajevne, potniške prevoze (ki so potrebni reorganizacije), socio-podporne in zdravstvene ustanove (s posebnim oziroma na 2. deželni zdravstveni načrt), finančno podporo industriji (ki jo EGS postavlja pod vprašaj), krajinsko zaščito (s posebnim ozirom na odlaganje in tretiranje industrijskih odpadkov) in stanovanjske gradnje z olajšanimi krediti (kjer so potrebna pravičnejša izbirna merila).

Spomin na Leopolda Renerja

SEŽANA — V vrvežu vsakodnevnih burnih dogodkov, skrbi in dela, veselja in žalosti, v časih ko je vse preveč sovražstva in premalo ljubezni, ko imamo vse manj časa za sočloveka, se zgodi, da zavselej odide nekdo, ki je nekoč prav tako intenzivno živel z nami, ustvarjal in se razdaljal za svoj kraj in soljudi, a marsikdo, ki je morda celo z njim prijateljeval, niti ne ve, da ga ni več.

V mislih imam Leopolda Renerja, ki sem ga vedno spoštovala in cenila njegovo delo in čutim dolžnost, da mu posvetim ta spominski zapis.

Pred dobrim mesecem smo se v krogu najbližjih, kot je želel, od njega poslovili na sezanskem pokopališču.

Leopold Rener se je rodil 26. 9. 1924 na Ravnjah pri Štjaku. Ker je v rani mladosti izgubil mater, je zelo zgodaj vedel, kaj je na svetu gorje. Po končani osnovni šoli je odšel v semenišče v Gorico in prepričana sem, da je prav tu dobil tisto temeljno in široko izobrazbo in kulturo, ki jo je v kasnejšem šolanju še dopolnil in jo izžareval še na druge, ki smo imeli priložnost z njim sodelovati.

Vsa povojna leta je služboval kot tajnik na Skupščini občine Sežana in si prizadeval ne le za gospodarski, temveč tudi kulturni razvoj kraja. Bil je ustanovitelj knjižnice, glasbene šole, godbe na pihala in kot dolgoletni predsednik Zveze kulturnih organizacij skrbel tudi za ljubiteljsko kulturo in upala bi si trditi, da jo je bilo v njegovih časih več kot danes. Spominjam se njegove velike skrbi za jezik za časa njegovega službovanja na občini, saj so tudi najbolj suhoparni dopisi morali biti napisani v lepi slovenščini. Kajti človek, ki je okusil narodno zatiranje je vedel, kako velikega pomena za narod je prav jezik. Posebno skrb je posvečal šolajočim se kadrom, v času študija vzdrževal z vsakim posebej stike, da jih je spoznal in kasneje usmeril vsakega na ustrezno delovno mesto. Spominjam se, kako je tudi mene z velikim prigorvarjanjem prepričal, da sem sprejela vodstvo knjižnice in še danes slišim njegove besede o poslanstvu knjižnice, njenem pomenu in odgovornosti, ki naj jo imam pri delu. Njegove besede sem sprejela kot vodilo in vesela sem bila, ko me je čez leta pohvalil in priznal, da ga s svojim delom nisem razočarala. On je bil tisti človek, ki si je zlasti potem, ko se je meja odprla, prizadeval najtesneje sodelovati s Slovenci onstran meje. In prav on me je prvi peljal v Slovenski kulturni dom in mi predstavil ljudi, s katerimi sem kasneje sodelovala. Od B. Pahorja, Hlavatyja, Palčiča, F. Benedetiča, J. Tavčarja in drugih.

Zadnja leta svojega življenja je preživljal odmaknjen od ljudi s svojo ženo v hiši pod Sedovnikom. Kadar sem šla tam mimo na sprehod, sem se ustavila. Zmeraj me je bil vesel in rad je poslušal, če sem mu pripovedovala, kaj je novega na kulturnem področju. »Pa kakšno knjigo o Venetih mi prinese,« mi je zmeraj naročal. Njegov konjiček je bila namreč zgodovina, tudi sam je napisal brošuro *Zubli na vrheh*, zato da ne bi šlo v pozabo vojno dogajanje njegovega kraja.

Toda zmeraj, kadar sem bila pri njemu, mi ga je bilo žal, zdel se mi je nekako zagrenjen, otožen in razočaran. Zadnja leta pred penzijo je bil žrtev nizkih političnih obračunavanj in žalostno je bilo, da so ga prizadeli tudi tisti mladi, ki jih je prav on pripeljal na službena mesta in na njih gradil svoje upe po lepšem in boljšem svetu. Zaradi tega je moral zapustiti službeno mesto v Sežani in oditi v Koper, nakar se je upokojil in se umaknil, ko bi bil s svojim bogatim znanjem in izkušnjami lahko še zelo koristen.

Temu navkljub menim, da je imel veliko ljudi, ki smo ga cenili in se ga bomo s spoštljivo mislijo vselej spominjali.

LUČKA ČEHOVIN

Našli so 881 kilogramov petard

SEŽANA — Že pred državnimi prazniki so cariniki sežanske carinarice doobra napolnili skladišče z blagom, ki so ga jugoslovanski državljani skušali pretihotapiti k nam. Tudi tokrat ni manjkalo orožja, nabojev in v tem mesecu tudi najbolj iskane stvari - petarde.

Na mednarodnem mejnem prehodu Krvavi potok pri Kozini so minuli torkel cariniki pri pregledu prtljage v avtobusu redne linije Trst - Reka v potovalkah 18-letnega M. M. in 23-letnega K. F. iz Sinja berg. Predno je carinik odprl potovalki, sta fanta trdila, da imata razervni motorpriznala, da sta puški nabavila v Avstriji. V sredo se je na Krvavi potok z italijanske strani pripeljal s kamionom J. D. iz Titovega Drvarja. Carinikom je poka-

zal le račune za prevoz otroških igračk. Carinikom se je takoj zazdelo, da je tovrstnih preveč naložen. Ob pregledu notranjosti so kasneje odkrili nič manj kot 59 kartonov, v katerih je bilo 881 kilogramov raznovrstnih petard, ki jih je skušal šofer pretihotapiti.

Minulo sredo se je carinik na Fernetičih »zapičil« v osební avto R 18, ki ga je vozil S. S. iz Gnilanov. Po podatkih iz prometnega dovoljenja je namreč avto izgledal predobro ohranjen. Kmalu se je izkazalo, da je S. S. v Italiji zamenjal vozilo, na motor »nabil« staro številko, hkrati pa je pot v tujino izkoristil tudi za nakup pištole znamke Walter in 53 nabojev. Pištole in naboje je skrival pri sebi.

I. U.

primorski
dnevnik

PREDNAROČNINA

ZA

LETO

1991

Celoletna 200.000 lir
Mesečna 22.000 lir

□ Celoletna prednaročnina za Primorski dnevnik 200.000 lir velja za tiste, ki jo poravnajo do 31. januarja 1991. Po tem datumu bo celoletna naročnina znašala 264.000 lir.

□ Naročnikom bomo še naprej nudili **brezplačno male oglase** in **čestitke**.

□ Naročnino lahko poravnate:
— na upravi Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici
— pri raznašalcih časopisa
— preko pošte na t/rn ZTT št. 13512348
— in pri vseh slovenskih denarnih zavodih.

Vse tiste, ki poravnajo naročnino preko pošte ali denarnih zavodov prosimo, da ob plačilu navedejo točen priimek in ime ter naslov naročnika.

Upokojenci zahtevajo uresničitev novih centrov za socialno skrbstvo

Včeraj je bila v Trstu deželna demonstracija upokojencev, ki so jo priredile sindikalne organizacije CGIL, CISL in UIL. Številni upokojenci, ki so šli v sprejeto od železniške postaje do Trga Oberdan, so protestirali proti zamudam Dežele FJK pri uresničevanju reforme socialnega skrbstva.

Delegacija upokojencev se je med demonstracijo srečala tudi z načelniki deželnih svetovalskih skupin in jim razložila svoje zahteve. V bistvu gre za tri osnovne točke, ki naj bi omogočile upokojencem boljše in dostojnejše življenje. Tako sindikati zahtevajo, naj deželna uprava čimprej uresniči skrbstveni načrt in naj odpre osnovne socialne skrbstvene centre. Nadalje upokojenci zahtevajo, naj deželna uprava dodeli deset milijard lir za ustanovitve že omenjenih centrov. Do ustanovitve

bi moralo priti tudi v sodelovanju s krajevnimi upravami.

Sindikati upokojencev končno zahtevajo, naj Dežela dodeli tri milijarde lir v korist tistih družin, ki morajo skrbeti za ostarele ljudi, ki so nepomični. Na srečanju z deželnim vodstvom so predstavniki svetovalskih skupin izrazili svojo pripravljenost, da posežejo pri deželni vladi in pospešijo postopke za uresničitev skrbstvene reforme. Vsekakor gre za pomembne posege, ki bi bili koristni predvsem za tiste upokojence, ki imajo nizke pokojnine, ali pa ki potrebujejo posebno zdravstveno nego, ki je navadno zelo draga, večkrat predraga za žep upokojencev in njihovih družin.

Na sliki (foto Magajna) demonstracija tržaških upokojencev pred sedežem Dežele.

Na pobudo zavodskih svetov v Škednju Slovenski in italijanski otroci s Kokorovcem

Včeraj dopoldne je bilo v telovadnici osnovne šole Biagio Marin v Ul. Praga v Škednju srečanje otrok slovenskih in italijanskih osnovnih šol tega območja s Samom Kokorovcem, letošnjim svetovnim prvakom v umetnostnem drsanju.

Gre za prireditev, ki so jo skupno pripravila združenja staršev slovenske osnovne šole Ivan Grbec in italijanskih šol 10. didaktičnega okrožja. Bila je to že četrta takšna pobuda, ki je povezala slovenske in italijanske šolarje na prireditvi, ki je bila za vse zelo prijetna in zanimiva in je potrdila željo organizatorjev, da bi se podobna srečanja v prihodnje še nadaljevala.

Telovadnica, v kateri se je Samo Kokorovec predstavil mlademu občinstvu, je kar velika. Za učence je bilo dovolj prostora, čeprav so zasedli vsa razpoložljiva mesta. Za našega prvaka pa je bil prostor seveda še vedno premajhen, pa tudi tla niso ustrezala izvajanju kotalkarskih prvin, kar je do določene mere oviralo Samov nastop.

Vse te pomanjkljivosti, ki sta se jim pridružili še slaba ozvočenost in pomanjkanje glasbene spremljave, ki navadno vodi Kokorovecve nastope, pa niso mogle zmanjšati navdušenja, ki je vladalo med učenci, ko so v svoji sredi pozdravili svetovnega prvaka in lahko videli na lastne oči, s kakšno lahkoto je izvajal razne like in se nato z njim zaustavil v prijetnem in zanimivem razgovoru.

Sama Kokoravca sta v imenu italijanskih in slovenske osnovne šole pozdravila in mu zaježila še veliko nadaljnjih uspehov Livia Capella za italijanske in Zarko Hrvatič za slovensko šolo.

Prav Hrvatič je nato skupno s Kokorovcem videl in povezoval prireditve, ki se je najprej začela s tem, da je

Samo Kokorovec

Samo pokazal učencem začetke kotalkanja, nato vaje, ki sledijo prvim letom učenja, pa tudi nekaj tega, kar izvedejo najboljši kotalkarji na evropskih, ali svetovnih tekmovanjih.

Po prikazu raznih likov so prišli na vrsto učenci, ki so postavili Samu nič koliko vprašanj: kdaj je začel kotalkati, koliko ur na dan vadi, kaj mu pomenijo priznanja in naslovi, kdaj je najprimernejše, da se otroci pričnejo ukvarjati s kotalanjem itd.

Prav gotovo bi se srečanje še nadaljevalo, če ne bi bilo težav prav z ozvočenjem. Otroci pa so ob zaključku srečanja nestrpno čakali, saj so vsi želeli dobiti od Sama Kokorovca avtogram.

Včerašnja je bila prav gotovo lepa in pomembna prireditev, ki je povezala slovenske in italijanske otroke in jim predstavila prvaka, na katerega smo vsi ponosni. (nl)

pismo uredništvu

Želimo obdržati kar smo imeli

Stališče vzgojiteljic in predstavnikov staršev slovenskega občinskega vrtca v Miljah

Starši in vzgojiteljice slovenskega občinskega vrtca v Miljah smo s presenečenjem prebrali članek z dne 13. novembra, kjer se poroča o občnem zboru društva Slovencev miljske občine.

Pismo naj bo v pojasnilo poročila tajnika DSMO J. Vodopivca.

Milje se nahajajo v narodnostno zelo izpostavljenih razmerah. Tudi naš vrtec je torej izpostavljen izraziti izoliranosti in "odrezanosti od življenja". Kot je tudi razvidno iz rezultatov ankete (SLORI I. 85) o slovenskih vrtcih v Italiji, se da tem našim razmeram primerjati samo vrtca v Krminu in v Ronkah.

1. KAKOVOSTNA RAVEN:

Dejstvo je, da je odstotek družin, kjer sta oba starša Slovenca, nižji iz leta v leto. V tem šolskem letu imamo vpisanih 10 otrok, od teh je samo eden iz polpolnoma slovenske družine. Težave, ki tako nastajajo pri pedagoškem in didaktičnem delu, so mnogo večje. Spreminjajo se didaktični oprijemi in načini dela. Vzgojiteljice pa ne razpolagamo z osebnimi pripomočki, ki nam bi pri tej specifični situaciji pomagali, zato se zgodi, da se včasih odločamo za rešitve, ki se nam zdijo najboljše, ali celo edine možne za našo realnost.

2. BREZ STIKOV

Z ITALIJANSKIMI ŠOLAMI

Slovenski oddelek je del občinske "Scuola dell'Infanzia", ki jo sestavljata še dva italijanska oddelka. Vzgojiteljice vseh sekcij se redno sestajajo, skupaj programiramo in se udeležujemo italijanskih osveščevalnih tečajev tudi izven občine. Starši pa se srečujemo na upravnem odboru, kjer skupno rešujemo probleme enih in drugih. Torej sodelovanje z Italijani ni samo na formalni in priložnostni ravni. Stiki med otroki pa so dokaj redki, v kolikor so nas večkrat "opozarjali na nevarnost jezikovnih interferenc".

3. STIKI S SLOVENIJO

Leta '84 smo navezali stike s koprimskim vrtcem na Slavniku. Prijateljske vezi so se odvijale v (obojestranskih) obiskih vzgojiteljic in ravnateljcev obeh ustanov. Pozitivna je bila izmenjava izkušenj, didaktičnega materiala ter prisostvovanje na raznih kolektivnih in osveščevalnih tečajih. Skušali smo programirati tudi nekaj za otroke, toda različna organizacija, urniki in meja so nam bile v oviro. Naj omenimo še enotodensko bivanje na snegu v Sloveniji, katerega so se udeležili otroci, ki so zadnje leto obiskovali vrtce.

4. SODELOVANJE

NA DVEH

OSREDNJIH DRUŠTVENIH

PREDSTAVAH - VESELICA

IN PREŠERNOVA PROSLAVA

Od leta 1976, ko je bil vrtec ustanovljen, je vedno sodeloval na Prešernovi proslavi, z izjemo preteklega leta, v kolikor smo se starši in vzgojiteljice tako domenili; pozna ura je pač neprijetna za nastop tako majhnih otrok. Kar se tiče zaključne prireditve pa velja isto. Nastopali smo na vseh veseljih. Samo lansko leto nismo bili prisotni, ker se je prireditev odvijala v prostoru, ki ni bil primeren za našo lutkovno igrice. Zadnje veselice pa so bile na visoki "kakovostni ravni", bile so sad povezav z drugimi predšolskimi ustanovami. Omembe vredni sta tisti iz leta 87/88 in 88/89. Prvo smo pripravili z vrtcem iz Boljunca (ORFF PLE-SI), drugo pa z dvojezičnim vrtcem iz Špetra (predstava KONKO IN UMA-ZANI SVET). Zadnjo smo s pomočjo N. Švab uprizorili bodisi v Miljah kot v Špetru Slovenov. Trud vseh in uspeh pa nam je bil v dokaz, da celo tako oddaljena vrtca lahko dobijo skupen način dela.

Do predstave pa ni prišlo iz dneva v dan, ta je bil rezultat globlje povezave in sodelovanja. Poleg tega pa smo z omenjenim vrtcem tudi večkrat nastopali na mini olimpiadi športne šole. O vsem tem sta Primorski dnevnik in Novi Matajur že večkrat poročala in posnetke zadnjih veselic smo si lahko vsi ogledali v oddaji Odprta meja.

Iz tega kratkega povzetka se nam zdi, da so kritike tajnika DSMO povsem neutemeljene, neumestne in nesprejemljive ter da požrtvovalnost in trud staršev ter delo vzgojiteljic ni cenjeno kot bi moralo biti.

Upamo, da kritike, katerih smo deležni, niso prišle na dan namenoma in prav v trenutku, ko je govor o podžaljevanju vrtca. Starši smo zelo jasno izrazili naše stališče do tega problema (glej članek iz dne 21. oktobra). Želimo obdržati to, kar smo do sedaj imeli, t.j. kvaliteten in odprt vrtec.

(Sledijo podpisi vzgojiteljic in predstavnikov staršev)

V Občini Devin-Nabrežini Zeleni kritični do stališč SSK

Svetovalec Zeleni liste v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu Alessandro Sgambati je včeraj izdal tiskovno sporočilo, v katerem oboja zadržanje Slovenske skupnosti v zvezi z afero o dvojezičnih osebnih izkaznicah. Krajevni zeleni piše v tiskovni izjavi - so že ob izvolitvi Locchijeve občinske uprave opozorili, da je tristrankarska koalicija zelo krhka in nesposobna za reševanje številnih problemov občinske skupnosti, »zahteva po županovem odstopu zaradi izkaznic pa se zdi iz trte izvit«. Sgambati pravi, da hoče s to potezo SSK izkoristiti reakcijo najbolj emotivnega dela slovenskega volilnega telesa, »medtem ko je ta stranka z druge strani vedno podpirala načrt za tako imenovani turistični razvoj Seslanskega zaliva, ki bo prizadel ne samo naravo, ampak tudi družbeno in narodno ravnotežje v občini«. SSK in druge večinske stranke so po Sgambatijevemu mnenju naredile malo ali nič za realni dialog med različnimi etničnimi komponentami. Zelena lista vsekakor podpira predlog, da bi možnost izdajanja dvojezičnih izkaznic (morda tudi v obliki opcije) razširili na celotno narodnostno mešano ozemlje.

Tržaški simpozij ob peti obletnici prve italijanske presaditve srca

Pet let po prvi presaditvi srca v Italiji prireja italijansko združenje srčnih bolnikov, ki so jim vsadili novo srce ACTI slovenski simpozij, s katerim želijo zabeležiti to prvo pomembno obletnico. Kljub temu da v Trstu ni centra za presajevanje srca, bodo simpozij priredili v našem mestu. Trst so izbrali namreč prav zato, ker ne želijo na noben način privilegirati nobeno od dvanajstih italijanskih mest, kjer opravljajo tovrstne presaditve (v naši deželi operirajo v Vidmu), po drugi strani pa tudi zato, da bi spodbudili deželno sekcijo ACTI.

Simpozij in namene združenja je na včerajšnji tiskovni konferenci orisal vsedržavni svetovalec ACTI Tržačan Franco Sepich, ki je tudi sam prestal podobno operacijo. ACTI je pred tremi leti v sodelovanju z nekaterimi zdravniki in zdravstvenimi delavci ustanovila skupino oseb, ki jim je bilo vsajeno novo srce. Njegov namen je ščititi interese bolnikov, ki imajo že novo srce ali ki šele čakajo na vsaditev, zagotoviti tem bolnikom primerno zdravstveno oskrbo pred vsaditvijo in po njej, reklamirati darovanje organov, omogočiti bolnikom, da se ponovno vključijo v družbo in da najde-

jo sebi primerno delovno mesto, spodbujati javne uprave, naj konkretno pomagajo srčnim bolnikom, ki čakajo na vsaditev ali ki so že prejeli nov organ. Osrednji namen združenja je vsekakor spodbuditi parlament, naj končno uvede primeren zakon, ki naj vzame v poštev vse težave, s katerimi se morajo soočiti bolniki, ki jim morajo vsaditi srce ali tudi kak drug organ. Zdravstvena oskrba, zlasti po vsaditvi, je namreč zelo draga, poleg tega pa so bolniki večkrat primorani živeti več mesecev zdoma, in sicer v mestu, kjer so jim vsadili srce, da bi bili lahko deležni prave terapije. Vse to pa izredno veliko stane, saj morajo bolniki sami biti kos vsem življenjskim stroškom, stroškom za stanovanje itd. Bolet problem pa predstavlja tudi ponovno vključevanje v svet dela. Nekatere osebe, ki so jim vsadili novo srce, na primer sploh ne dobijo več službe ali so primorane sprejeti isto službo, ki so jo opravljale pred vsaditvijo, pa čeprav je ta preveč naporna (tako se je na primer zgodilo, da se je nek delavec moral ponovno vrniti k proizvoznemu traku kljub temu, da je bilo to delo zanj preutrudljivo). Osebe z novim sr-

cem se lahko sklicujejo samo na zakon o civilnih invalidih, po katerem lahko prejmejo invalidnino, ki pa je med drugim izredno nizka in sploh ne zadostuje življenjskim potrebam. Glede na to, da je v Italiji več kot 700 oseb z vsajenim srcem, pa postaja problem vse bolj občuten.

O vsem tem in o drugih specifičnih problemih, kot so nove metode zdravljenja in rehabilitacije, bo torej govor na simpoziju, ki ga bodo priredili v nedeljo, 16. decembra. Simpozija se bodo udeležili nekateri od navidejših italijanskih strokovnjakov, kot so Tržačan Fulvio Camerini, Videmčan Angelo Meriggi, Vincenzo Gallucci iz Padove, Anna Vecelio iz Vidma, Marco Pappalera iz Milana, Lucio Parnanzen iz Bergama. Med častne goste sodita tudi tržaški škof Bellomi, ki bo govoril o stališčih Cerkve o presajevanju srca, in minister za zdravstvo De Lorenzo, ki bo govoril o zakonskih določilih. Simpozij bo v hotelu Europa in se bo začel ob 9. uri.

Še pred simpozijem, in sicer v soboto, 15. decembra, s pričetkom ob 16. uri pa bo v istem kraju vsedržavno zborovanje članov ACTI.

Vloga društev v današnji družbi tema zanimivega posveta ACLI

V ponedeljek zvečer je krožek ACLI iz Cologne organiziral v dvorani Bachetel tržaške univerze zelo obiskan posvet z naslovom "Društva v službi skupnosti". Posvet je potekal pod pokroviteljstvom tržaške Pokrajine ter Občine. Uvodno poročilo je imel predsednik tržaške organizacije ACLI Franco Codega, ki je v svojem govoru lepo pojasnil pomen, ki ga imajo društva v italijanski družbi.

V Italiji je 7 milijonov oseb včlanjenih v kako društvo. Te osebe se preko društva aktivno vključijo v družbeno dogajanje. Codega je poudaril, da so bile v preteklosti razne velike organizacije, ki so organizirale posamezna društva (npr. ACLI, ARCI itd.), zmeraj pod okriljem strank. Te organizacije pa so v zadnjem desetletju to pogubno zvezo odločno prekinile, tako da so društva postala res izraz civilne družbe. Društva so danes nosilke vrednot, kot so socialna solidarnost in državljanska zavest. Codega pa je od države zahteval, da podpre društva in to ne kot doslej s klientelarnimi miločinami, ampak s točno določenimi prispevki. V tej zvezi je Codega pojasnil, da ACLI in ostale organizacije podpirajo zamisel samofinansiranja društev. V bistvu od države zahtevajo, da bi vsem državljanom nudila možnost, da bi dve tisočinki davčnega odteglaja

lahko namenili priznanim društvom, podobno kot velja za finansiranje raznih cerkvenih ustanov.

V imenu rektorja Tržaške univerze je prisotne pozdravil profesor Bratina. Deželni odbornik Nemo Gonano je v svojem posegu pojasnil, da je Dežela zakonsko že podprla društva, ker meni, da je to gibanje bistvenega pomena za družbeno rast Furlanije-Juljske krajine. Predsednik Tržaške pokrajine Dario Crozzoli je dejal, da so v Trstu društva izjemno razvita in da pomenijo važen dejavnik socialnega napredka. Obenem pa je menil, da so ta društva preveč atomizirana in da zaradi tega njihovo delo večkrat ni učinkovito. Tržaški občinski odbornik Nerio Tomizza je menil, da v sodobni družbi med prebivalstvom raste povpraševanje po nematerialnih dobrinah. Društva pa so že dokazala, da lahko krijejo to povpraševanje bolj učinkovito kot državne ustanove. V razpravo so še posegli škofov vikar Mario Cividin, deželni predstavnik CONI Emilio Felluga, predstavnik ustanove ENDAS Fabio Piervigiovanni, deželni predsednik WWF Dario Predonzan ter predsednik društva »Amici del cuore« Primo Rovis, ki je s številnimi dokazal, kako so društva tudi s finančnega vidika neprimerno bolj učinkovita od državne uprave. (w)

Razstava naravoslovne fotografije v priredbi društva »Tone Penko«

Društvo naravoslovcev in tehnikov "Tone Penko" bo nocoj predstavilo občinstvu razstavo naravoslovne fotografije pod naslovom "S fotokamero v naravo", ki obsega izdelke domačih avtorjev, prikazane pa bodo tudi nekatere fotografije z razstave "Neznana narava Slovenije", ki jo je priredilo Prirodoslovno društvo Slovenije, v sodelovanju z Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo in Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Ljubljane. Otvoritev razstave bo ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani, spremljala pa jo bo še okrogla miza o problemih varstva naravnega okolja, pri kateri bodo sodelovali prof. dr. Kazimir Tarmjan, mag. Jana Vidic in prof. Stane Peterlin. »Udeležba na razpis našega natečaja je bila dobra, če upoštevamo, da se je prijavilo s svojimi fotografijami kar deset avtorjev. Ni pa zadovoljiv podatek, da se na naš razpis ni oglasil niti en predstavnik srednješolske mladine,« nam je v razgovoru povedala prof. Marinka Pertot, predsednica društva T. Penko. »Morda nismo izbrali pravi datum. Na vsak način bomo prihodnje leto pobudo ponovili in dobro pomislili, kako bi pritegnili k njej tudi naše mlade.«

Osem avtorjev je poslalo svoje fotografije, dva sta prispevala diapozitive, eden pa je prispeval fotografije in diapozitive. Vsi udeleženci so s Tržaškega; nekateri so člani tržaškega Fotokluba, drugi samo ljubitelji narave.

»Moram povedati, da sem bila prijetno presenečena, da je ta prvi natečaj v našem prostoru za naravoslovno fotografijo tako lepo uspel. Videti je, da so šli avtorji fotografij v naravo z velikim spoštovanjem in ljubeznijo do nje. To dokazujejo tudi njihovi izdelki. Naj povem, da so bile vse fotografije, ki so nam jih posredovali, zelo dobre. Žirija, ki so jo sestavljali prof. Peterlin z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Ljubljane, fotograf Halupka in Andrej Pisani, ni imela lahkega dela, da je med vsemi izbrala tri najboljša dela, eno fotografijo pa še posebej pohvalila. Slike bo skušalo društvo objaviti v raznih časopisih in strokovnih revijah. Vse fotografije so barvne, v glavnem formata 20 x 28. Avtorji so se opredelili bolj za fotografiranje živali, nekaj je med njimi tudi fotografij z botaničnimi elementi, dve fotografiji pa sta posvečeni našim jamam.

Razstava bo odprta približno 15 dni ter si jo bodo lahko zainteresirani ogledali v urah, ko so ostali uradi v poslopiju odprti, sicer pa v večernih urah. »Začetek je, kot sem že povedala, vzpodbuden in nameravamo po tej poti nadaljevati. Le šolski mladini bomo morali posvetiti več pažnje in najti datume, ki ji ustrezajo,« nam je ob koncu še povedala prof. Pertotova. (nl)

Sinoči na sedežu KGS v Sesslanu Javno srečanje SKGZ o načrtu za kraški park

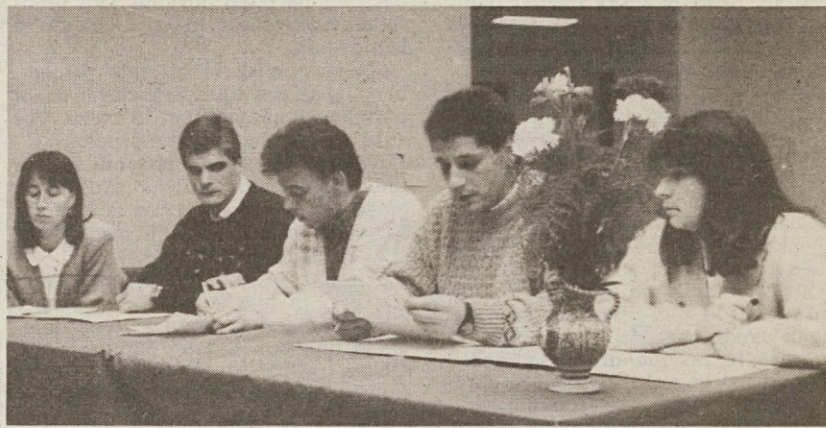

Sinoči je bilo v prostorih Kraške gorske skupnosti v Sesslanu javno srečanje (na posnetku D. Križmančiča) o problemu kraškega parka in deželne zakonskega osnutka, ki obseva to perečo problematiko. Sklicala ga je Slovenska kulturno-gospodarska zveza v sodelovanju s Kraško gorsko skupnostjo. Uvodne besede so podali predsednik KGS Marino Pečenik, predsednik urbane komisije gospodarskega odbora SKGZ Jože Cej in arhitekt Igor Jogan. Vsi udeleženci so izhajali iz izhodišča, da bo zakon nekaj, kar bo močno vplivalo na kraški teritorij in na njegov vsestranski razvoj. Gre torej za zelo občutljivo vprašanje, o katerem se mora tudi vsa naša skupnost izreči in seveda mora imeti možnost, da vpliva pri oblikovanju dokončnega zakona. Uvodnim besedam je sledila zelo bogata diskusija, saj so se večera udeležili številni krajevni upravitelji, župani in predstavniki najrazličnejših političnih in stanovskih organizacij. O večeru bomo seveda podrobneje poročali.

Na desetem jubilejnem občnem zboru, ob 45-letnici neprekinjenega delovanja kulturnega društva Rdeča zvezda iz Saleža, je bilo upravičeno pričakovati slovesno obeležitev te okrogle obletnice. V resnici pa je bilo v ponedeljek v novi dvorani knjižnice v Saležu vzdušje skoraj mučno in pod globokim vtisom kritičnih oziroma avtokritičnih poročil odbornikov, ki niso požela niti najmanjšega aplavza; v dvorani se je kot mora ustvarila težka klima malodušja in grobna tišina, tako da se ni nihče prijavil k diskusiji: ali ker ni bilo pravega izhodiščnega predloga, ali pa ni hotel nihče drezati skelečih ran. Še dobro, da so v svojih pozdravih gostje le nekoliko zdramatizirali položaj in vnesli trohico optimizma, ki je prav v teh težkih trenutkih še kako potreben. Čeprav ni bila udeležba prav množična, pa je vzpodbudno, da je bila mladina v veliki večini in to predstavlja svetel žarek upanja, da bodo znali premostiti trenutne težave in samozavestno zaorati kulturne brazde.

Poročilo predsednice Silve Perčič (v njeni odsotnosti zaradi družinskih razlogov ga je prebral odbornik Joško Milič) je razgalilo pereči problem po-

Z jubilejnega občnega zbora KD Rdeča zvezda Kulturno delovanje v Saležu kljub prizadevanjem ne zaživi

manjklivega odziva ljudi na pobude društva, ki ni bilo dovolj prodorno v tej fazi vse večje brezbriznosti za kulturno delovanje. Tudi odborniški kader je bil nezadosten za tolikšne zahtevke. Očitno je treba poiskati nove poti in nove oblike kulturnega izražanja. V tej optiki je razveseljivo, da je prav pred kratkim postala kot samostojni odsek društva skupina SAZGO,

ki se je pred dvema letoma spontano formirala med mladimi iz Saleža in Zgonika, prvotno kot "pustna koalicijska", nato pa je prerasla v nepogrešljivo družabnost. Perčičeva si je zaželela, da bi v sodelovanju z ostalimi družbenimi komponentami, poleg obstoječih oblik delovanja, še obogatili ponudbo z novimi pobudami, namenjenimi vsem plastem prebivalstva zgoniške občine, od otrok in mladine, pa do starejše generacije.

Iz tajniškega poročila Elene Gruden je bilo razvidno, da dejavnost v zadnjem obdobju le ni bila tako pičila, odzivnost publike pa ni bila vedno zadovoljiva. Tako so imeli v gosteh dramsko skupino, književnike, glasbenike, vrteli so filme, organizirali srečanja prijateljskih zborov, Prešernovo proslavo, miklavževanje, otroško pustno rajanje, koncert narodnozabavne glasbe, plesne zabave, animacijo za otroke in ure pravljic. Kljub trmasti poskusom ni uspelo obuditi delovanja mladinske folklorne skupine, za katero so dekleta pridno sešila nove noše. Društvo upravlja knjižnico, razpoložljivost novih prostorov pa je namesto povečanega zanimanja imela za posledico še večjo apatičnost.

Najodmevnejše je bilo kritično poročilo Jasne Jurečič o delovanju mešanega pevskega zbora. V kronološkem zaporedju je brez dlak na jeziku orisala razvojno pot od združitve moške skupine z ženskim zborom v mešano zasedbo, kar je tedaj vzbudilo tudi nekaj polemik. Začetek je bil obetajoč in delovni elan je bil dober. Ženski zbor je tudi kakovostno dosegel velik napredek in tudi mešani zbor se je nekajkrat dobro odrezal. V zadnjem "letu težav" pa niso pevcu več redno hodili na vaje in vztrajali pri napakah, tako da je prišlo do precejšnjega osipa tako moških kot ženskih glasov. Po selitvi v nove prostore se je pričela faza življenja: tudi pevke so začele nerodno zahajati, videti ni napredka, nastudirali niso nobene nove pesmi in osip je viden predvsem v moški skupini. Sezona se je pričela s "preševanjem" in zmanjkalo je kar 14 glasov, tako da je z lektarniško odmerjenimi glasovi skoraj nemogoče stremeti po kakem napredku in posledica tega je demotivacija zbora. Vzrokov za tako stanje je verjetno več, vsekakor je Jurečičeva apelirala, naj bi stori vse, da ne bi usahnila tako dragocena oblika kulturne izpovedi kot je zborovsko petje.

Župan Miloš Budin je poleg pozdrava tudi poglobil problematiko. Rdeča zvezda nudi dokaj bogato kulturno ponudbo, in prav zbor je stebel kulturnega delovanja kot izraz naše prisotnosti v tej sredini. Zato mora zbor preživeti in če ne gre drugače, bi kazalo začeti razmišljati o združevanju, kot to delajo že na drugih področjih. Posebno pazljivo je treba posvečati družabnosti in prijateljstvu. Občinska uprava namerava opremiti sedež društva s projektorjem za filmsko in sploh video dejavnost.

Tudi predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Ace Mermolja je izhajal iz trditve, da je ob upadajoči zavesti skupnosti kot civilne družbe še bolj nenadomestljiva vloga kulturnega društva. Zato je treba preobrniti negativni trend in obdržati vez med ljudmi, da se z veseljem družijo in udeležujejo. Če upada množičnost, se moramo truditi za čimboljšo kakovost.

Predstavniki openskega Tabora Viktor Sosič je ob ugotovitvi, kako pozitiven odnos ima zgoniška občina do društva (v tržaški občini pa je diametralno nasprotno), je poudaril pomen prisotnosti mladine. Naša društva bodo s svojim delovanjem tudi v Trstu zrušila "zid" zaprtosti do manjšine.

Predsednik Krasa Zvonko Simoneta je analiziral skupne pobude in se zavzel, da se popestrijo ponudbo z novimi prijemmi in tako s kakovostnejšo ponudbo prodrejo do širše publike.

V razpravi, kot že rečeno, ni sodeloval nihče, in ni bilo odziva na izzive, morda tudi zato, ker se pevcu večina niso udeležili občnega zbora.

B. S.
Na sliki (foto Magajna) mlado predsedstvo občnega zbora.

Ob nenadni in prerani izgubi draga očeta izreka dekliski zbor Devin pevki Gianni in družini globoko sožalje.

Danes podelitev Zlatega sv. Justa

V sejni dvorani tržaškega občinskega sveta bo danes opoldne slovesna podelitev Zlatega sv. Justa za leto 1990. Kot je znano, nagrado podeljujejo vse od leta 1967 tržaški kronisti, ki želijo na ta način počastiti tiste Tržačane, ki so tako ali drugače ponesli tržaški sloves po svetu (med njimi so znanstveniki, zdravniki, umetniki idr.). Prvo nagrado je leta 1967 prejel kirurg Pietro Valdoni, lani pa znani filozof estetike Gillo Dorfles.

Tudi letos je na vrsti zelo znana Tržačanka dalmatinskega rodu, ki je šele druga ženska na dolgem seznamu nagradencev. Gre namreč za stilistko in modno kreatorico Milo Schön, ki je s

svojim stilom zaslovela po vsem svetu. Posebno priznanje pa bodo tržaški kronisti podelili prav tako zelo znanemu časnika-ru Mitji Volčiču, ki ga vsaka družina pozna zaradi njegovih reportaž iz Nemčije in Sovjetske zveze. Najbolj znanemu tržaškemu časnika-ru (ki je začel svojo poklicno kariero prav v uredništvu Primorskega dnevnika) bo šlo posebno priznanje, saj novinarji ne morejo prejeti Zlatega sv. Justa.

Slovesnosti v občinski palači, ki se bo začela ob 12. uri in ki je odprta za javnost, se bodo udeležili predstavniki mestnih in deželnih oblasti.

Slovesnosti na Trgu Nicolini in na Pristaniškem poveljstvu Gasilci in mornarji praznovali svojo zavetnico sv. Barbaro

Z različnimi slovesnostmi so gasilci, mornarji, rudarji in topničarji včeraj spet praznovali svojo zavetnico sv. Barbaro. Gasilci so se ji poklonili in si tako tudi za prihodnje leto pridobili njeno naklonjenost s slovesnostjo na dvorišču vojašnice na Trgu Nicolini. Kot običajno, je bil tudi letošnji praznik priložnost za obračun delovanja v letu 1990 in za prikaz gasilskih veščin. Po obračunu poveljnika Criscija - v zadnjem letu so tržaški gasilci opravili skupno 5.230 posegov - so posamezni gasilci pokazali nekatere od najzanimivejših metod za reševanje ljudi in za omejevanje škode, ki jo lahko povzročijo različne nesreče (kot vidimo tudi na posnetku našega fotografa M. Magajne). Slovesnosti sta se udeležila tudi tržaški prefekt De Felice, ki je nagradil najzaslužnejše gasilce, in deželni inšpektor Biasutti, ki je nagradil gasilce, ki odhajajo v pokoj.

Druge slovesnost je bila na sedežu pomorskega poveljstva, kjer so praznovali mornarji. Po maši, ki jo je daroval pristaniški kaplan Cosulich, so se mornarji, ki so še v službi, sestali s svojimi predhodniki, ki so svojčas delali v drugačnih pogojih in razmerah.

Na pobudo dokumentacijskega centra in sindikata upokojencev CGIL bodo jutri ob 10. uri na Elizajskih poljanah 38, odprli fotografsko razstavo z naslovom »Več življenjskosti v starosti - Stvarnost in želje starostnikov na pragu tretjega tisočletja«. Razstava bo odprta do 12. decembra.

Podjetje ACT v ospredju sinočnje občinske seje

Tržaški občinski svet se je na sinočnji seji ukvarjal s poslovanjem in s finančnim položajem konzorcijskega podjetja za prevoze ACT. Predmet razprave je bil predvsem znesek (skoraj 7 milijard lir), ki ga mora Občina posredovati javnemu prevoznemu podjetju za kritje precej hudega primanjkljaja ustanove. Vzdušje v občinskem svetu je nekoliko ogrel pristojni odbornik D'Amore, ki je poslal vsem predstavnikom Občine Trst v glavni skupščini ACT pismo, v katerem jih poziva, naj pripevajo svoj delež za ozdravitev hudega finančnega stanja prevoznega podjetja. Vsebinska pisma je naletela na negativne reakcije vseh predstavnikov Občine v skupščini podjetja ACT, ki so bili enotnega mnenja, da niso nadzorniki, še manj pa pregledovalci računov javnega prevoznega podjetja.

Tržaški občinski svet je nato soglasno sprejel resolucijo, ki obvezuje župana Richettija in občinski odbor, naj posežeta za kvalitetno izboljšavo vseh storitev prevoznega podjetja. Resolucija, ki sta jo podpisala komunista De Rosa in Apostoli, občinsko upravo tudi obvezuje, naj sporazumno z ACT najde ustrezne rešitve za učinkovitejšo avtobusno službo v mestnem središču.

Na seji je tekla beseda tudi o openskem tramvaju, ki stane ACT več kot 2 milijardi lir letno. Vsi razpravljalci so bili mnenja, da je tramvaj potreben in da ga ne gre na noben način ukiniti. Ni pa prav, da mora zanj skrbeti edino podjetje ACT. Dobrodošel bi bil gotovo prispevek Dežele ali kake druge javne ustanove.

Drevi v CCA

Naše mesto v očeh tujega novinarja

Krožek za kulturo in umetnost (CCA) bo drevi sklenil cikel na temo »Trst v Evropi, ki se spreminja«, in sicer s predavanjem nemškega novinarja Viktorja Meierja, dopisnika dnevnika »Frankfurter Allgemeine Zeitung« iz vzhodnoevropskih držav. Nastopil bo drevi ob 18. uri, njegovo predavanje pa nosi naslov »Spremembe na Vzhodu in možnosti Trsta: ugotovitve tujega novinarja«.

V okviru tega zanimivega ciklusa sta bila že na sporedu predavanja prof. Sapellija o tržaških ekonomskih dogajanjih od leta 1918 do danes in okrogla miza, pri kateri so sodelovali nekateri vidni tržaški gospodarstveniki.

Drevišnji predavatelj Viktor Meier je eden najpomembnejših evropskih novinarjev, specializiranih za Vzhodno Evropo, ki je v svojih analizah zelo pogosto prehiteval dogodke, ki so se potem redno uresničili. Bil je eden od prvih tujih novinarjev, ki so ga že v začetku 70. let povabili v Albanijo, glede Jugoslavije pa je že pred nekaj leti napovedal možnost separacijskih procesov. Veliko pozornosti je nasploš posvetil problemu zbijanja nacionalizmov na evropskem Vzhodu.

Meier pa je vseskozi spremljal tudi našo deželo in še zlasti Trst, kateremu njegov dnevnik zelo pogosto odmerja prostor na svojih straneh.

Pridržana prognoza za enega od ranjenih v sinočnji nesreči

Sinoči nekaj po 21. uri je bila Obalna cesta spet prizorišče težje prometne nesreče. Nekaj sto metrov po restavraciji Tenda rossa pod Križem sta namreč trčila mini clubman z milansko in opel kadett s tržaško registracijo, pri čemer se je ena oseba huje poškodovala, dve pa lažje. Kot kažejo prve ugotovitve karabinerjev iz Istrske ulice, ki so opravili izvide, je mini, ki je vozil proti Trstu, nenadoma zaneslo na nasprotno stran cestišča, kjer je najprej trčil v skalnato steno, potem pa ga je odbilo v nasproti vozeč opel.

Kot je videti s posnetka (foto Križmančič), je bilo trčenje precej silovito, v njem pa se je najhuje poškodoval 40-letni voznik minija Tržačan Giorgio Viotti (Ul. Lorenzetti 22), ki si je poškodoval 12. vretenca in se močno potolkel po vsem telesu in obrazu, tako da so si zdravniki v katinarski bolnišnici pridržali prognozo. Deset dni pa se bosta morala zdraviti Viottova sopotnica, 29-letna Adriana Pasquazzo iz Rive del Garda, in voznik opela, 42-letni Emiliano Caberica iz Nabrezine 140. Prva se je ranila v obraz, drugi pa si je zvil tilnik in se potolkel po nosu in čelu.

Pričetek sezone slovenskih filatelistov

Krožek »Lovrenc Košir« snuje vrsto novih pobud

Tudi Slovenski filatelistični klub Lovrenc Košir je začel s svojo redno dejavnostjo. Vest o tem smo zasledili med obvestili v našem dnevniku, potrdil pa nam jo je tudi tajnik kluba Igor Tuta, ki nas je še na kratko seznanil z njegovo zgodovino, nato pa tudi z načrti, ki jih ni malo in jih nameravajo pridni filatelisti tudi uresničiti.

»Naš klub dela že od leta 1952. Večkrat ste ta podatek že zapisali, a je vendarle dobro, če se na kakšno stvar še enkrat spomnimo. Klub nosi ime po Lovrencu Koširju, ki je bil v letih 1850-65 uradnik na dunajski poštni upravi. Bil je med prvimi, ki so predlagali uvedbo znamk, čeprav mu dolgo časa ta zasluga ni bila priznana tako, kot si je zaslužil. Sedaj je zbrana tega tudi o njem precej dokumentarnega gradiva, pa bi bilo prav in dobro, da bi mu dali v filateliji mesto, ki mu pripada.«

Predsednik filatelističnega kluba je Peter Suhadolc; članov ima klub okrog 150, med njimi pa je kakih 30 do 35 takšnih, ki so še posebno delovni in aktivni. Delovna sezona kluba se začneja septembra, konča pa junija. Petčlanski odbor se redno sestaja vsako prvo sredo v mesecu. Na te sestanke prihajajo tudi drugi člani, saj so to nekakšna srečanja, pa tudi priložnosti, da dobijo filatelisti potrebne informacije o novostih v slovenskem oziroma jugoslovanskem krogu, da prelistajo italijansko revijo »Cronaca filatelica«, da se založijo z novimi znamkami, ki jih klub dobiva od raznih firm in tovarn ter da si tudi po ugodnih cenah nabavijo na primer albume, pincete in še marsikaj.

»Za lansko sezono lahko rečemo, da je bila povprečno dobra. Sodelovali smo med drugim pri dveh razstavah. Prvo sta pripravili tržaška turistična ustanova in devinsko-nabrežinska občinska uprava v Sesslanu in je obsegala razglednice na temo »Železnice, ki povezujejo območje Alpe-Jadran«. Pri kazane so bile vse železniške proge in postaje, ki so nekoč povezovale Trst in Dunaj. Razstava je imela lep uspeh in so ji jo ogledali tudi mnogi Avstrijci. Potem pa smo sodelovali še na skupinski filatelistični razstavi v Trstu.«

V letošnji sezoni se filatelisti pripravljajo na občni zbor, ki bo predvidoma konec januarja. Na programu

bodo razna organizacijska vprašanja. Na zbor pa bodo povabili tudi predsednika Slovenske filatelistične zveze iz Slovenije.

»Njegov obisk bi bil zelo pomemben, saj si naš klub prizadeva, da bi postal polnopravni član te zveze. Vse kaže, da nam bo to tokrat uspelo.«

Na občni zbor bodo povabili seveda tudi bližnja filatelistična društva iz Nove Gorice, Pirana, Izole in Kopra z željo, da bi se dosednji medsebojni stiki še utrdili.

»Za pomlad pripravljamo večjo razstavo, ki bi bila v Kulturnem domu v Gorici. Želimo si, da bi to zvrst delovanja tudi tam še bolj popularizirali. Ob tej priložnosti bi imeli v Gorici tudi predavanje na temo filatelije.«

Proti koncu sezone namerava klub pripraviti publikacijo oziroma nekaj almanah, ki bi imel revialno obliko, v njem pa naj bi bila vrsta člankov, namenjenih zgodovini kluba, življenju Lovrenca Koširja in zbiranju znamk.

»Seveda vzdržujemo tesne stike z raznimi slovenskimi filatelističnimi klubi in društvi; udeležujemo se raznih razstav, kot posamezniki ali skupisko. Redno se udeležujemo srečanj v Ljubljani, pa tudi v Veroni in Trstu. Pred leti smo organizirali večje izlete, na primer v Novi Sad, Beograd, Rim in Prago. V letošnji sezoni tega nimamo v načrtih.«

Nekaj je v klubu članov, ki so v njem od samega začetka, kot na primer Ivan Ločniškar. Tuta pa je omenil tudi skupino mladih filatelistov, ki se pridno uveljavlja v klubu.

»Morda doživlja filatelija na splošno nekaj krize. To je pač dejavnost, ki zahteva nekaj časa, znanja in tudi potrpljenja. Drugi vzrok pa bo prav gotovo ta, da si danes ljudje mnogo manj dopisujejo. Lažje je vzeti v roko telefon in opraviti to, kar so sicer včasih posredovala pisma in razglednice.

Kljub vsemu moram vendarle reči, da sem z dejavnostjo našega kluba zadovoljen in da mi je v zadoščenje, ker se vsak mesec redno srečujemo in so nam ti sestanki v osebno zadovoljstvo. Če bomo pritegnili še več mladih, bomo seveda člani odbora in ostali redni člani še posebno zadovoljni.«

Neva Lukeš

koncerti

Società dei concerti - Tržaško koncertno društvo
V ponedeljek, 10. t. m., ob 20.30 bo nastopil BRUNO CANINO.

Gledališče Miela Reina
Nocoj ob 21. uri bo na sporedu koncert tangov v izvedbi Luis Rizzo Cuartera in z César Strosio en Bandoneón Y Susanna Rizzo.

Stolnica sv. Silvestra
Jutri ob 18.30 bo v okviru pobude »Jesen 1990« na sporedu koncert pianista ENRICA ANSELMIIJA.

gledališča

VERDI
Operna sezona 1990/91
Jutri, 6. t. m., ob 20. uri (red C) tretja predstava Bellinijeve opere LA STRANIERA. Dirigent Gianfranco Masini, režija Denis Krief.

V nedeljo, 9. t. m., ob 17. uri četrta predstava za red D.

Simfonična sezona 1990/91
V petek, 7. t. m., ob 20.30 (red A) enkratna izvedba koncerta s sopranistko SUMI JO in pianistom BO PRICEJEM. Na programu Mozartove, Schubertove, Debussijeve in Straussove skladbe.

GLEDALIŠČE ROSSETTI
Danes ob 16. uri ponovitev predstave TITUS ANDRONICUS W. Shakespeara v izvedbi gledališča Teatro di Genova. Režija Peter Stein. Nastopajo E. Pagni, M. Crippa, L. Pistilli in P. Graziosi. V abonmaju: odrezek št. 3 red »sreda«.

Prodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

Od 11. do 23. decembra bo v Rossetti-ju gostovalo gledališče ATER - Emilia Romagna Teatro z delom Jeana Geneta LE SERVE. Režija Massimo Castri, kostumi in scene Maurizio Balò, nastopajo Anita Bartolucci, Paola Mannoni in Lucilla Morlacchi.

V abonmaju: odrezek št. 4. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

LA CONTRADA - Gledališče Cristallo
Pri osrednji blagajni UTAT v Pasaži Protti so v teku vpisovanja novih abonmajev.

V soboto, 8. t. m., ob 20.30 prva predstava dela C. M. Hennequina in P. Vebra LA PRESIDENTESSA, ki ga je priredil Umberto Simonetta. Režija Mario Licalsi.

Gledališče Ul. Ananjan
V petek, 7. t. m., ob 20.30 bo gledališka skupina Ex Allievi del Toti prvič uprizorila glasbeno komedijo SERVOLA FRA CARNEVAL E QUARESIMA, ki sta jo napisala Cappelletti & Paghi. Predstava bodo trajale do 16. decembra.

razne prireditve

SKD Vigred priredi danes, 5. decembra, ob 19. uri MIKLAVŽEVANJE na osnovni šoli v Sempolaju. Večer bo popestrila lutkovna skupina FRU-FRU z igro »Čarobna skrinjica«. Vabljeni!

Športno-kulturno društvo Cerovlje-Mavhinje priredi danes, 5. decembra, ob 20. uri MIKLAVŽEVANJE v osnovni šoli M. Vilhar v Cerovljah. Vljudno vabljeni.

Mladinska sekcija in zahodnokraška sekcija Slovenske skupnosti vabita na javni posvet, ki bo v Domu A. Sirk v Križu jutri, 6. decembra, ob 20. uri. Tema večera bo: ZAŠČITA KRASA IN DOMAČE PREBIVALSTVO. Strankini predstavniki in izvedenci bodo obrazložili zakon o parku in o razvoju Krasa, ki ga pripravlja deželni odbor.

Amaterski oder J. Štoka vabi vse biveše člane in prijatelje v Kulturni dom Prosek na PROSLAVO OB 30-LETNICO NEPREKINJENEGA DELOVANJA v soboto, 8. decembra, ob 17. uri otvoritev razstave, ob 17.30 kulturni program s sodelovanjem MPZ V. Mirk in ŽPZ Prosek-Kontovel, v nedeljo, 9. decembra, ob 10. do 17. ure odprtje razstave, ob 17.30 nastop amaterskega odra J. Štoka z veseloigro M. Marinca Poročil se bom s svojo ženo.

Osnovna šola F. S. Finžgar in vrtec iz Barkovlj vabita na MIKLAVŽEVANJE, ki bo danes, 5. t. m., ob 15. uri v barkovljanskem društvu. Zaigrali bodo Lukešev igro Papagaj Koko. Prisoten bo tudi avtor.

Otroški vrtec ter SKD Slavec Ricmanje - Log sporočata, da bo prišel Miklavž v Kulturni dom v Ricmanje danes, 5. t. m., ob 18. uri. Sprejemanje daril od 15. do 17. ure.

KD F. Venturini priredi MIKLAVŽEVANJE v petek, 7. t. m., ob 18. uri v Centru A. Ukmar - Miro pri Domju. Večer bodo popestrile animatorke ZSKD. Vabljeni!

KD Slovan - Padriče priredi MIKLAVŽEVANJE '90 za osnovnošolske otroke v sodelovanju s Skladom Mitje Čuka. PERU DEŽELA NASPROTJ - o svojem potovanju, obogatitvi z diapozitivi, po Južni Ameriki bo govoril Zvonko Vidau. Srečanje bo jutri, 6. t. m., ob 10.30 v prostorih Gozdne zadruge na Padričah. Vabljeni tudi starši!

Zveza upokoencev iz Nabrežine prireja izlet ob zaključku turističnega leta v Eracleo pri Benetkah v nedeljo, 9. decembra. Za informacije telefonirati na št. 200036.

izleti

David Pownall

MOJSTRSKA LEKCIJA

Režija MARIO URŠIČ

Danes, 5. decembra, ob 20.30 - abonma RED D

jutri, 6. decembra, ob 20.30 - abonma RED E

v soboto, 8. decembra, ob 20.30 - abonma RED F

v nedeljo, 9. decembra, ob 20.30 - abonma RED G

Narodna in študijska knjižnica

in Inštitut za slovansko filologijo

vabita na predavanje

STISKA JEZIKA V ZAMEJSKI KNJIŽEVNOSTI

Predava akademik BORIS PATERNU

Jutri, 6. decembra, ob 18. uri - Trst, Ul. sv. Frančiška 20, Gregorčičeva dvorana.

včeraj - danes

Danes, SREDA, 5. decembra 1990

SABA

Sonce vzide ob 7.30 in zatone ob 16.22 - Dolžina dneva 8.52 - Luna vzide ob 19.59 in zatone ob 10.34.

Jutri, ČETRTEK, 6. decembra 1990

MIKLAVŽ

PLIMOVANJE DANES: ob 4.52 najnižja -6 cm, ob 10.21 najvišja 40 cm, ob 17.26 najnižja -62 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 10 stopinj, zračni tlak 1016,9 mb ustaljen, veter 12 km na uro, severovzhodnik, burja, vlaga 38-odstotna, nebo oblačno, morje razburkano, temperatura morja 12,5 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Elia Bonazza, Elisa Leopardi, Chiara Totto, Gabriele Russian, Ares Beorchia.

UMRLI SO: 61-letni Antonio Pertot, 92-letna Teresa Giuliano, 78-letni Oscar Lenassi, 83-letni Enrico Perlatti, 62-letni Nicolò Minca, 80-letna Anna Canciani por. Pitzl, 75-letni Guido Schubert, 69-letni Marco Druetta, 75-letni Adelchi Franco, 87-letni Giovanni Pontoni, 92-letni Giovanni Palotta.

SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 3. do petka, 7. decembra 1990

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Drevored XX. septembra 4, Ul. Bernini 4, Ul. Commerciale 21, Trg XXV. aprila 6 (Naselje sv. Sergija), Milje - Lungomare Venezia 3.

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Drevored XX. septembra 4, Ul. Bernini 4, Ul. Commerciale 21, Trg XXV. aprila 6 (Naselje sv. Sergija), Ul. Settefontane 39, Trg Unità 4, Milje - Lungomare Venezia 3.

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnужnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

kino

ARISTON - 18.00, 22.15 Linea mortale, r. Joel Schumacher, i. Julia Roberts, Kiefer Sutherland.

EXCELSIOR - 17.45, 22.15 Ghost - Fantasma, i. P. Swayze.

EXCELSIOR AZZURRA - 17.00, 22.00 La stazione, i. Sergio Rubini.

NAZIONALE I - 16.00, 22.15 Navy Seals (Pagati per morire).

NAZIONALE II - 16.30, 22.15 Ore disperate, r. Michael Cimino, i. Mickey Rourke.

NAZIONALE III - 16.40, 22.15 Le comiche, i. Renato Pozzetto, Paolo Villaggio.

NAZIONALE IV - 16.00, 22.15 Cuore selvaggio, dram., r. David Lynch, i. Nicolas Cage, Laura Dern, William Dafoe.

GRATTACIELO - 17.45, 22.15 Due nel mirino, i. Mel Gibson, Goldie Hawn.

MIGNON - 16.00, 22.15 Presunto innocente, r. Alan Pakula, i. Harrison Ford.

EDEN - 15.30, 22.00 Il trionfo del vizio, porn., □□

CAPITOL - 15.45, 22.00 Pretty Woman, i. Richard Gere, Julia Roberts.

LUMIERE - 16.30, 22.15 Vizi privati pubbliche virtù.

ALCIONE - 16.00, 22.10 Dick Tracy, i. Warren Beatty, Madonna.

RADIO - 15.30, 21.30 Voglia di godere, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

TRŽAŠKA KNJIGARNA

IN

REVIIA FONTANA

vabita

ob 70-letnici Joška Lukeša na predstavitev njegovih petih radijskih iger z naslovom

IGRA ZA VSE ŽIVLJENJE

O knjigi bo spregovoril Sergij Verč.

Vabljeni v prostore TK jutri, 6. decembra, ob 18. uri.

KNJIGA JE CENJENO DARILO

V decembru Vam jo nudimo po posebni ceni

TRŽAŠKA KNJIGARNA

Ul. sv. Frančiška 20 - Trst

Obiščite nas!

razstave

V TK Galeriji razstavljata do 12. t. m. kipar ZMAGO POSEGA in slikarka ALENKA SOTTLER.

V kavarni S. Marco v Ul. C. Battisti 18 je na ogled fotografska razstava, ki sta jo pripravila Fabio Amodeo in Nives Millin z naslovom: Arturo Giacomelli: Viaggio nella Trieste di Svevo.

V galeriji Nadie Bassanese na Trgu Giotti 8 bo do konca decembra odprta razstava MARCIE GROSTEIN z naslovom »Homage to Balanchine: Chair Sculpture Installation«. Urnik: ob delavnikih od 17. do 20. ure.

V galeriji Cartesius, Ul. Marconi 16, bo še danes odprta razstava kiparja UGA CARAJA. Urnik: 11.00-12.30, 16.30-19.30.

V Trstu je na ogled vrsta razstav, ki spadajo v okvir pobude »Neoklasicizem - aktualnost in zgodovina Trsta« in ki bodo na ogled do konca decembra.

V Villi Sartorio je na ogled razstava »Neoklasicizem - umetnost, arhitektura in kultura v Trstu«, v Muzeju Revoltella »Aktualnosti neoklasicizma«, urnik: vsak dan 10.00-19.00, ob nedeljah 10.00-13.00 in 17.00-20.00, v bivšem anglikanskem templju pa je na ogled razstava »Potovanje, potniki, neoklasicizem«. Urnik: vsak dan 10.00-13.00 in 17.00-19.00.

Na Gradu sv. Justa - Bastione fiorito - je do 10. decembra odprta razstava, ki jo prireja FIDAPA v sodelovanju s tržaško turistično ustanovo. Urnik: ob delavnikih od 10. do 13. in od 15. do 18. ure; ob praznikih od 10. do 13. ure.

V galeriji Malcanton razstavlja do 10. decembra slikarka ELENA JOSSIAN THALLER.

razna obvestila

Knjižnica P. Tomažič - Prosvetni dom Opčine - vabi danes, 5. decembra, med 16. in 20. uro ljubitelje slovenske knjige na Miklavžev sejem knjig, ob tej priložnosti boste lahko naročili Jadranski koledar 91.

SK Brdina - Prosvetni dom Opčine - nudi danes, 5. decembra, med 16. in 20. uro bogato izbiro smučarske rabljene opreme novim in starim ljubiteljem zimskega športa. Pridite!

TFS Stu ledi sprejema nove člane danes, 5. decembra, v Dijaškem domu od 20.30 dalje.

Društvo naravoslovcev in tehnikov »T. PENKO« prireja razstav naravoslovne fotografije. Razstavljena bodo dela domačih avtorjev, ki so sodelovali pri razpisu »S fotokamero v naravo«, ter izbor fotografij z razstave »Neznana narava Slovenije«, ki jo je priredilo Prirodoslovno društvo Slovenije v sodelovanju z Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije in Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine. Otvoritev razstave bo danes, 5. decembra, v Gregorčičevi dvorani, Ul. sv. Frančiška 20, ob 20. uri. Otvoritev bo spremljala okrogla miza: »O problemih varstva naravnega okolja«. Sodelovali bodo: prof. dr. Kazimir Tarman, mag. Jana Vidic in prof. Stane Peterlin.

Bi se rada pridružila ekipi bivših odbojkaric? Tel. na št. 213783.

Podporno društvo v Rojanu priredi družabno srečanje v soboto, 8. t. m., ob 17. uri v Ul. degli Apiari 31. Vabljeni člani in prijatelji!

Veseli godci ter Vanka in Tonca vabijo v soboto, 15. t. m., ob 20. uri v hotel Triglav v Kopru. Informacije pri Tatjani na tel. št. 228090 od 12.30 do 14. ure ali v Partizanskem klubu v Boljuncu od 18. do 19.30.

čestitke

Včeraj je praznoval naš dolgoletni član VLADO FURLANI 50 let. Vse najboljše mu voščil odbor SKD Slavec.

menjalnica

TRŽAŠKA VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1130,500	1115.—
Nemška marka	752,150	749.—
Francoski frank	222,410	220.—
Holandski florint	666,750	662.—
Belgijski frank	36,356	35,500
Funt sterling	2182.—	2160.—
Irski šterling	2006,450	1990.—
Danska krona	195,830	192.—
Grška dramma	7,276	6,500
Kanadski dolar	970,450	920.—

mali oglasi

FRIZERSKI SALON MAJDA na Opčinah išče vajenke s prakso. Tel. 211359.

TRGOVSKO PODJETJE išče v okolici Trsta v najem pisarno približno 50 kv. m in eventualno skladišče. Tel. ob delovnem urniku na št. 228878.

OSMICO je v Borštu odprl Danilo Glavinca.

V DOBERDOBU na Tržaški cesti je Berto Tonkič odprl osmico. Nudi vino in prigrizke lastne proizvodnje.

OSMICO je odprl v Zgoniku Stanko Milčič.

OSMICO je v Medji vasi odprl Walter.

OSMICO je odprl Just Škrlič (Salež 44).

V BILINI GORICE dajemo v najem 130 kv. m prostorov primernih za urade. Tel. ob uradnih urah na št. (0481) 535713.

PRODAMO dve železni blagajni, ob uradnih urah tel. 363758 ali 365468.

UGODNO PRODAM terensko vozilo »roky daihatsu 2000« z vlečnim kavljem in ostalimi priključki, letnik '88 z garancijo do julija '91. Tel. 212300.

PO UGODNI CENI prodam trgovino jestvin v strogem centru mesta. Tel. v večernih urah na št. (040) 211016.

PRODAM alfa sud v odličnem stanju. Tel. 228090.

PRODAM vespo 50 v odličnem stanju. Tel. 228090.

SLOVENSKO podjetje išče čistilko, dvakrat tedensko. Pismene ponudbe poslati na Publiet, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro »Čistilka«.

BI RAD Z NAMI NA SILVESTROVANJE ob 30. t. m. do 2. januarja 1991 na Azurno obalo za 345.000 lir. Za informacije tel. od 19. do 21. ure na tel. št. 003865/62742 do 13. t. m.

prispevki

V spomin na Marka Tenceja daruje Elvira z družino 50.000 lir za Zadrufni center za socialno dejavnost, 25.000 lir za Glasbeno matico in 25.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob M. Ferluje darujeta Mirko in Lojze Žagar 100.000 lir za SK Brdina.

V isti namen darujeta Nori in Silvio 50.000 lir za SK Brdina.

Angelo Sulčić daruje 20.000 lir za kriški Ljudski dom.

Ob 27-letnici smrti očeta in moža Ivana Švaba darujeta žena Vida in hčerka Tamara 20.000 lir za vzdrževanje kriškega spomenika.

Za gradnjo novega Ljudskega doma na Opčinah darujejo Jelka Grbec 300.000 lir, Antonino Cuffaro 50.000 lir, Stojan Spetič 50.000 lir, Ravel Kodrič 10.000 lir in Franc Malalan 50.000 lir.

Berite

»Novi Matajur«

PUBLIEST s.r.l

Ul. Montecchi 6, III. nad., tel. 7796611

Kmalu na tržišču prvi »izdelek« RAI-Fininvest

Danes opoldne bodo na milanskem sedežu RAI predstavili video kaseto z naslovom *Mondialvolo - L'epopea del Milan mondiale*. Sicer na filmsko-kulturni ravni dogodek ni prav med najmenitnejšimi, zasluži pa si pozornost zato, ker bo v dogajanju zadnjih časov zabeležil prvo dejansko sodelovanje v teh razsežnostih med državno radiotelevizijsko ustanovo in Berlusconijevo družbo Fininvest. Temu gre pripisati prisotnost nekaterih uglednih predstavnikov z obeh producentov: govov na današnji predstavitev: o video kaseti in novi koprodukciji bodo tako spregovorili glavni urednik športnih uredništev RAI Gilberto Evangelisti, direktor italijanskih televizijskih mrež Fininvest Adriano Galliani (ki je obenem pooblaščen upravitelj Milana), marketinški direktor RAI Antonio Capocasa in pooblaščen upravitelj družbe Pentavideo (ki spada v grupo Fininvest) Gianni Biego.

Na valu »televizijskega premirja« (mnogi so pojav učeno poimenovali *pax televisiva*), ki je zavladalo v krogih dveh največjih italijanskih »ekran-skih« medijev, se bo torej v kratkem pojavila na tržišču 50-minutna video kaset. Posvečena je seveda športni tematiki, zaobjela pa bo zadnje triletnje delovanja milanske nogometne ekipe. V ta namen sta urednika Maurizio Pistocchi in Franco Zuccalà pripravila izbor najlepših posnetkov s tekem, ki se bodo prepletali z razgovorom s trenerjem Milana Arrigom Sacchijem.

Madonnin video jutri na sporedu po koprski TV

Po hudih polemikah o koreografiji in kostumih poletne turneje *Blond Ambition* je Madonna spet poskrbela za škandal! Na to smo sicer že »opozorili« bralce na straneh zadnje TV priloge. Njen najnovejši video z naslovom *Justify My Love* je namreč satelitska »glasbena« mreža MTV prepovedala, za njo pa so isto storili vsi pomembnejši ameriški networki. Madonna se je »prestrašila« tudi Pepsi Cola, ki je umaknila reklamo z Madonno, ker se je zbal upada prodaje.

Po pisanju ameriških dnevnikov se vsem dobro poznana pevka in njen zaročenec Tony Ward v omenjenem video clipu predajata sadomasohističnemu izživiljanju. Pred dnevi je ameriška pevka italijanskega rodu bila deležna tudi ustrahovanja s strani neznanega krivca, baje naj bi ji le-ta grozil celo s smrtjo. Lahko bi rekli, da je ta vest prišla v javnost zaradi... »sosedovih dreves«. Madonna naj bi se namreč prejšnjo soboto predstavila pred sodnikom zaradi neke sodne obravnave prav v zvezi s sosedom, ki pevko obtožuje, da mu drevesa, posajena v njenem vrtu, omejujejo pogled na okolico. Madonna pa se ob tej priložnosti ni predstavila z opravičilom, da ji je neznanec pravkar grozil s smrtjo. Če si v ZDA zadnjega Madonninega video clipa še niso ogledali, pa nam to možnost ponuja glasbeni tehnik koprski TV: v jutrišnji oddaji Tutti frutti (ob 20.30) bo namreč ta sporni video v celoti na sporedu.

ženska in njena stvarnost

breda pahor

Kako se bo razvil cvet feminizma?

Feminizem je med tistimi današnjimi pojavi, o katerem vsi govorijo, vendar pa ga podrobneje pozna le ožji krog oseb, ki so večinoma ženskega spola. Prav gotovo je tudi večina naših bralcev večkrat nonšalantno zatrjevala, da je npr. večja skrb, ki jo dandanes moški posvečajo svojim otrokom, posledica dolgoletnega feminističnega gibanja; v velikih težavah pa bi bili, ko bi morali strniti glavne točke feministične teorije-prakse, ki jo označujemo kot »misel o spolni različnosti« (il pensiero della differenza sessuale). Splošnega nepoznavanja tako v ženskem kot v moškem svetu so si sveste tudi tiste ženske oziroma skupine, ki so se v zadnjih letih najaktivneje in najplodneje posvečale gojenju te filozofske usmeritve, ki je istočasno (oziroma po mnenju nekaterih predvsem) način življenja, točneje vzpostavljanja odnosov z drugimi. Med centre, v katerih se je »cvet različnosti« še zlasti bogato razrasel in razbohotil, nedvomno sodi Verona.

V tem mestu, ki je z vidika ženske filozofske dejavnosti precej zaznamovano (vsaj glede na ostala italijanska mesta), delujeta namreč po eni strani krožek »Il filo di Arianna« (Ariadnina nit), po drugi pa ženska filozofska skupina »Diotima« (dejavnost obeh se večkrat prepleta). Na pobudo žensk, ki že več let vestno razpletajo »Ariadnino nit«, je bil v soboto in nedeljo na univerzi v Veroni vsedrjavni posvet o tem, če in kako bi lahko razširili filozofsko usmeritev o spolni različnosti. Že v naslovu, »La differenza non sia un fiore di serra« (Različnost naj ne bi bila v topli gredi gojena cvetica), organizatorke precej jasno opredeljujejo svoje stališče. Kot so na posvetu (na sliki cvetlični simbol dvodnevne posveta) večkrat in z različnimi poudarki povedale članice »Ariadnine niti« in »Diotime«, se je feministična praksa-teorija ugodno razvila v zaprtih ženskih skupinah. Vendar pa nikakor ni dosegla širših krogov žensk, kakor je tudi njeno uvajanje v mešane politične organizacije (v katerih torej skupno delujejo ženske in moški) še zelo omejeno.

Vprašanja, ki so jih tokrat sebi in vsem udeleženkam (posvet je privabil na veronsko univerzo neverjetno visoko število udeleženk in tudi nekaj moških) zastavile organizatorke, so bila izredno precizna, ustrezni odgovori nanje in konsekvence odločitve pa izredno nujne. Ali je mogoče posredovati dekletom, ki ne poznajo metode samoizpraševanja, feministično filozofijo v teoriji in praksi? Je metoda samoizpraševanja v današnjih razmerah še aktualna? In kakšna je vloga takimenovanih ženskih kolektivov, ki so se razvili v letih '70? Niso mogoče dandanes povsem zaključene in zaprte skupine, ki javnosti ne posredujejo nikakršnih informacij ali sporočil, temveč izdelujejo nekakšne kodekse pravil? V zadnjem desetletju so ženske začele uvajati metodo spolnega razlikovanja v mešanih organizacijah (v strankah in sindikatih), kakšen je obračun takšnega delovanja? In končno: če je res, kakor je res, da dandanes množične komunikacije ne more biti brez neposrednega sodelovanja

mass media, ali je mogoče zaupati sredstvom množičnega obveščanja, da bi verodostojno posredovale filozofijo spolne različnosti?

Da ni nezaupanje žensk v mass media povsem neosnovano, priča med drugim tudi poročanje dveh vidnejših italijanskih dnevnikov (Il Corriere della sera in Il Giornale) o veronskem posvetu: po oceni dveh novinarov tedaj časopisov je bil bistveni problem »feministični spor« med Miriam Mafai (ki je v Veroni sploh ni bilo) in Livio Turco (prisotnost katere je bila do poročanja teh časopisov povsem pasivna).

Kot je bilo pričakovati, na posvetu niso izoblikovale konkretnih predlogov: še najbolj operativen je bil predlog o »sporazumnem dogovoru« med zainteresiranimi ženskami (iznesla ga je Lidia Menapace), ki naj bi s skupnimi močmi skušale uresničiti žensko obarvane cilje.

V Ljubljani koncert art rock skupine Nimal

Kdor je v zadnjih letih spremljal sicer občasne, toda kakovostne glasbene dogodke iz niza »priporočeni koncerti«, se bo morda še spomnil koncertov skupin Skeleton Crew, Buga Up in Curlew. Posebna nenavadnost navedenih koncertov je, da je pri vseh precej različnih zasedbah sodeloval celist Tom Cora. Sedaj pa se ponuja nova priložnost srečanja z njim, tokrat kot enega izmed članov mednarodne art rock zasedbe Nimal. Poleg njega je še drugi Američan Pippin Barnett, bobnar, ki je že igral v skupini Orthotronics. Švico zastopata Momo Rossel, pobudnik te mednarodne koprodukcije in vodja skupine, ter Jeanvan Hugueuin, prav tako kot Rossel bivši član skupine Menthol. V delo skupine se je vključil tudi »naše gore list«, harmonikar Bratko Bibič, s čimer je Nimal zaokrožil avtorsko celoto. Koncert bo jutri zvečer (okrog 23. ure) v ljubljanskem Klubu K4, sodi pa v sklop četrte evropske turneje in predstavitve drugega albuma skupine Nimal.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	TV Slovenija 1	TV Koper	RADIO TRST A
6.55 Aktualno: Uno mattina 10.15 Nad.: Santa Barbara 11.00 Jutranji dnevnik 11.05 Film: L'ultimo eroe del West (western, ZDA 1971, r. Robert Butler, i. Brian Keith), vmes (11.55) vesti 13.00 Variete: Fantastico bis 13.55 Dnevnik - tri minute 14.00 Kvarov svet 15.00 Izobr. oddaji: Odprta šola, 15.30 Obvezna šola v deželah EGS 16.00 Mladinska oddaja: Bigl, vmes Bazar Hanne in Barbere 17.55 V parlamentu in vesti 18.05 Nanizanka: Cose dell'altro mondo 18.45 Nad.: Santa Barbara 19.40 Almanah in dnevnik 20.40 Tv film: Splash 2 (fant., ZDA 1988, r. Greg Antonacci, i. Todd Waring, Amy Yasbeck) 22.20 Športna sredi: košarka Italija-Nizozemska in tenis Trophy '90, vmes (23.00) dnevnik 24.00 Dnevnik in vreme 0.20 Danes v parlamentu 0.35 Rubrika: Mezzanotte e dintorni	7.40 Nan.: Lassie in risanke 8.40 Nanizanka: Adderly 9.30 Dok.: Crescere 10.00 Nanizanka: Cuore e batticuore 10.50 Nadaljevanje: Capitol 12.00 Variete: I fatti vostri 13.00 Dnevnik - Gospodarstvo 13.45 Nadaljevanje: Beautiful, 14.15 Quando si ama, 15.05 Destini 15.35 Film: Il signore che rincasava alle sette (dram., VB 1953, r-i. Ralph Richardson) 17.00 Vesti in Iz parlamenta 17.30 Videocomic 17.45 Nanizanka: Alf 18.10 Knjige: Casablanca 18.20 Šport in Rock caffè 18.45 Nanizanka: Un giustiziere a New York 19.45 Dnevnik in šport 20.30 Tv film: Ultime notizie (dram., ZDA 1986, r. Mike Robe, i. Martin Sheen, Peter Riegert) 22.15 Aktualno: Extra - Dogodki in osebe v Evropi 23.15 Dnevnik in horoskop 0.20 Film: L'ala o la coscia (kom., Fr. 1976, r. Claude Zidi, i. Louis De Funès, Coluche)	10.40 Hokej na kotalkah 11.10 Nanizanka: Professione pericolo - Taglie, progetti e tubi rotti 12.00 Dokumentarna oddaja: Meridiana - Tavolozza italiana, Človek in njegovo okolje 14.00 Deželne vesti 14.25 Nogomet U 21: Italija-Romunija 16.15 Hokej na ledu 17.15 Nanizanka: I mostri, 17.40 Throb - Una gloria del passato 18.05 Dok.: Geo, 18.35 Drobci barvnega radia 18.45 Športna rubrika: Derby 19.00 Dnevnik 19.30 Deželne vesti 19.45 BlobCartoon 20.00 Varieteja: Blob. Di tutto di più, Una carolina di Andrea Barbato 20.30 Film: Soldati a cavallo (western, ZDA 1959, r. John Ford, i. John Wayne, William Holden) 22.30 Večerni dnevnik 22.35 Aktualno: Cartolina illustrata di A. Barbato 23.25 Glasbeni vatiere: L'importante è esagerare 24.00 Nočni dnevnik	9.00 Spored za otroke in mlade: Živ žav 9.55 TV film: Plavalni tečaj 10.35 Nad.: Življenje v barvah 11.25 Video strani 14.45 Žarišče 15.15 Sova (pon.) 16.55 Poslovne informacije 17.00 Dnevnik 17.05 Mozaik. Dokumentarca: Vulkan, 17.30 Po sledih napredka 18.00 Spored za otroke in mlade: ZBIS Čarovnik Ujtata (V. Brest), 18.25 Križem krašem, 18.50 oddaja o knjigah Od obzorja do obzorja 19.00 Risanka in TV okno 19.15 Dobro je vedeti 19.30 Dnevnik in vreme 20.05 Film: Umetni raj (dram., Slov. 1990, r. Karpo Godina, i. Jürgen Morche, Vlado Novak) 21.50 Dnevnik in vreme 22.15 Variete: Okno 23.10 Nočni program Sova, vmes nanizanka Alf in Murphyjev zakon ter dokumentarni niz Zgodba o Hollywoodu (zadnji del) 1.15 Video strani	12.30 Dokumentarec: Campo Base 13.00 Rubrika o boku: Bordo Ring 14.00 Pregled nogometnih dogodkov: Settimana Gol 15.45 Rubrika: Obiettivo Sci 16.45 Wrestling Spotlight 17.30 Mednarodni nogomet 18.30 Spored v slovenščini 18.45 Odprta meja 19.00 TVD Stišče 19.25 Otroška oddaja 20.00 Nanizanka: La famiglia Smith 20.30 Dok.: Človek in zemlja 21.15 Nanizanka: Padre e figlio 22.00 TVD Novice 22.30 Pregled športa v ZDA 23.15 Rubrika o boku: Bordo Ring 0.15 Pregled športa v ZDA	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev (pon.); 8.40 Soft music; 9.15 Variete: Ulica Castaldi (pon.); 10.00 Dnevni pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Veliki uspehi Beatlesov; 12.00 Glej, kaj ješ; 12.20 Orkestralna glasba; 12.40 Cecilijanka 1990; 12.50 Orkestralna glasba; 13.20 Poslušali boste; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Rock zvezde; 15.30 Znani ansambli; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Literarne podobe; 17.40 Mladi val; 19.20 Zaključek sporedov.
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	ODEON	TELEFRIULI	RADIO KOPER (slovenski program)
7.50 Nanizanka: La piccola grande Nell 8.25 Film: Tè per due (glas., ZDA 1950, r. David Butler, i. Doris Day) 10.30 Aktualno: Gente comune 12.00 Kvizi: Il pranzo è servito, 12.45 Tris, 13.30 Cari genitori, 14.15 Il gioco delle coppie 15.00 Rubrike: Agenzia matrimoniale, 15.30 Ti amo, parliamone, 16.00 Cerco e offro 16.30 Variete: Buon compleanno 1987 16.55 Kvizi: Doppio slalom, 17.25 Babilonia, 18.00 O.K. Il prezzo è giusto, 19.00 Il gioco dei nove, 19.45 Tra moglie e marito 20.25 Striscia la notizia 20.40 Variete: C'era una volta il Festival (vodi Mike Bongiorno) 23.15 Variete: Maurizio Costanzo Show 0.55 Striscia la notizia (pon.) 1.15 Nanizanka: Marcus Welby M. D., 2.15 L'ora di Hitchcock	8.30 Nadaljevanje: Una vita da vivere, 9.15 Andrea Celeste, 9.45 Amandoti, 10.15 Aspettando il domani, 10.45 Così gira il mondo 11.25 Nanizanka: La casa nella prateria 12.30 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke 13.40 Nadaljevanje: Sentieri, 14.35 Marilena, 15.40 La mia piccola solitudine, 16.10 Ribelle, 16.45 La valle dei pini, 17.20 General Hospital, 18.00 Febbre d'amore 19.00 Aktualno: C'eravamo tanto amati 19.30 Nanizanka: Top Secret 20.35 Film: Gorky Park (krim., ZDA 1983, r. Albert Lewis, i. William Hurt, Joanna Pacula, Lee Marvin) 23.05 Ekološka oddaja: Gaia - Projekt za okolje 23.35 Tednik: Cadillac 0.05 Rubrika: Veliki golf 1.10 Film: Il buio in cima alle scale (dram., ZDA 1960, r. Delbert Mann, i. Robert Preston)	7.00 Otroška oddaja: Ciao Ciao in risanke 8.30 Nanizanka: Skippy, 9.05 Strega per amore, 9.40 Tarzan, 10.50 Riptide, 12.00 Charlie's Angels, 13.00 La famiglia Bradford - Infortuni a catena, 14.00 Happy days, 14.30 Supercar, 15.30 Compagni di scuola 16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam in risanke 18.45 Nanizanka: Il mio amico Ultraman, 19.30 Casa Keaton - Storia di due città, 20.00 Cri Cri 20.30 Film: Addio al celibato - Bachelor Party (kom., ZDA 1984, r. Neal Israel, i. Tom Hanks, Barry Diamond, William Tepper) 22.35 Glasbena oddaja: Top-Venti (vodi Emanuela Folliero) 23.20 Predstavitve oddaje: Beatles nocoj 23.50 Reportaža: Jonathan 0.35 Filmske novosti 0.40 Nanizanka: Vietnam addio - Dietro la facciata, 1.40 Mike Hammer, 2.40 Benson	7.00 Matineja Trivenete 13.00 Risanke 15.00 Nad.: Signore e padrone 16.00 Aktualno: Contintasca 16.30 Film: Pover'ammore (kom., It. 1982, r. Vincenzo Salvioni, i. Carmelo Zappulla) 18.00 Nanizanka: Gli inafferrabili 19.00 Film in risanke 20.00 Nanizanka: Quattro donne in carriera 20.30 Nad.: Pasiones 22.30 Rubrika o zdravlju 22.30 Film: Hundra l'ultima ammazzone (pust., ZDA 1983, r. Matt Cimber, i. Laurene Landon) 0.30 Nanizanka: I classici dell'eroticismo	15.00 Roza salon 16.00 Otroška oddaja 18.00 Nad.: Vite rubate 19.00 Igra: Maramao 19.30 Dnevnik 20.00 Nan.: Lo zio d'Amrica 20.30 Film: Il verdetto (dram., ZDA 1948, r. Lewis Allen, i. Ray Milland) 22.00 Nanizanka: Primus 22.30 Nočne vesti 23.00 Čakajoč na polnoč 24.00 Nočne vesti	16.50 Aktualno: Ženska TV 17.50 Nan.: Autostop per il cielo, 18.55 Doris Day Show 19.30 Variete: C'era questo 20.00 Vesti: TMC News 20.30 Film: Persuasione occulta (krim., Fr. 1983, r. Hugo Santiago, i. Catherine Deneuve, Samy Frey) 22.45 Košarka: kvalifikacije za EP, Jugoslavija-Spanija 0.20 Večerne vesti 0.40 Nan.: Chicago Story
TELE 4	RADIO KOPER (italijanski program)	RADIO KOPER (italijanski program)	TELE 4	RADIO OPČINE	RADIO TRST A
(Se povezuje s sporedi Italia 1) Lastne oddaje: 19.30 Dogodki in odmevi	6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 7.00 Simfonija zvezd; 7.35 Skupaj; 8.00 Pošiljam ti razglednico; 8.25 Pesem tedna; 8.40 Vsega po nekaj; 9.00 Clic; 9.35 Popevka po želji; 10.00 Pregled tiska; 10.40 Družinsko veselje; 11.00 Srečanja; 11.30 Italijana; 12.00 Glasba po želji; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Srečanje z...; 16.00 Moderato con brio; 16.32 Hot hits; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.32 Instrumentalna glasba; 19.00 Klasična glasba; 20.00 Nočni program.	7.30, 14.30, 16.30 Poročila; 13.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Za dobro jutro; 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutranjik; Cestne informacije; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.35 Kulturni servis; 8.00 Radio Lj; 13.00 Na valu radia Koper; 13.15 Od enih do treh; 15.00 Kviz o avtomobilih; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Glasbene aktualnosti; 18.35 Popevke po telefonu; 19.30 Prenos Radia Ljubljana.	15.00 Roza salon 16.00 Otroška oddaja 18.00 Nad.: Vite rubate 19.00 Igra: Maramao 19.30 Dnevnik 20.00 Nan.: Lo zio d'Amrica 20.30 Film: Il verdetto (dram., ZDA 1948, r. Lewis Allen, i. Ray Milland) 22.00 Nanizanka: Primus 22.30 Nočne vesti 23.00 Čakajoč na polnoč 24.00 Nočne vesti	7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Dobro jutro; 17.00 Klepet ob glasbi; 18.00 Zmerek s psihologom; 19.00 Glasba po želji; 20.30 Pogovor z odvetnikom in Ostali Trst, nato Nočna glasba.	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev (pon.); 8.40 Soft music; 9.15 Variete: Ulica Castaldi (pon.); 10.00 Dnevni pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Veliki uspehi Beatlesov; 12.00 Glej, kaj ješ; 12.20 Orkestralna glasba; 12.40 Cecilijanka 1990; 12.50 Orkestralna glasba; 13.20 Poslušali boste; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Rock zvezde; 15.30 Znani ansambli; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Literarne podobe; 17.40 Mladi val; 19.20 Zaključek sporedov.

Novosti glede načrta racionalizacije šolstva

Ukinitve did. ravnateljstva ne bo Ostaja pa predlog zaprtja manjših šol

Po nekajdnevem mrzličnem iskanju uradnega stališča v zvezi s predlogi za racionalizacijo šolskega omrežja in potem ko se je že sprožil val protestov, je Šolsko skrbništvo včeraj, 4. t. m., s pismom uradno sporočilo Okoliškemu šolskemu svetu (slednji je že 26. novembra poslal protestno pismo), da je novica o ukinitvi Didaktičnega ravnateljstva v Doberdolu povsem neosnovana. V pismu Šolsko skrbništvo zanika obstoj uradnega ali poluradnega stališča, ki bi predvidevalo kaj takega. Šolsko skrbništvo ni niti vzelo v pretes tako možnost, piše v pismu, ki ga je v odsotnosti Skrbnika, podpisal namestnik dr. Di Vito.

Pismo nadalje navaja, da je Skrbništvo edini pristojni organ, ki lahko predlaga ukinitve didaktičnih ravnateljstev.

Takšno je torej uradno stališče šolskega skrbništva. S tem pa ni rečeno, da se vprašanje ne bo pojavilo vnovič že čez nekaj mesecev.

Program racionalizacije šolstva pa, če zaenkrat odmislimo ukinitve Doberdobskega didaktičnega ravnateljstva, teče dalje.

Ravnateljstva, občine in tudi druge ustanove, ki so tako ali drugače udeležene v načrtovanju in vzdrževanju šolskega omrežja, so te dni prejele predlog Skrbništva (pismo nosi datum 26.

novembra), ki upošteva zakon št. 148 z dne 5. junija letos, posreduje predloge o združevanju osnovnih šol v pokrajinskem merilu in torej tudi šol s slovenskim učnim jezikom.

Predlog Skrbništva zadeva osnovne šole v Mošu in Šlovrencu, v Gorici, Borganu in Bračanu, Dolenjah, Moraru, Medei, Boscatu pri Gradežu in Doberdolu (šola z italijanskim učnim jezikom).

Glede šol s slovenskim učnim jezikom se nakazuje zaprtje šol (že v prihodnjem šolskem letu) na Plešivem, v Jamljah, Romjanu, Rupi in na Vrh, nadalje e nakazuje združitev šole v Pevmi s šolo v Štandrežu, oziroma šole v Štandrežu s šolo v Sovodnjah, oziroma šole v Pevmi s šolo Oton Zupančič v Gorici, šole v Romjanu s šolo v Doberdolu.

Posebej je v predlogu Skrbništva navedeno da je preureditev šolskega omrežja kara zadeva Jamlje, Vrh, Rupo in Sovodnje prepuščeno načrtu ravnateljstva.

Ta načrt naj bi dostavili skrbništvu nekako do desetega decembra, piše v pismu.

Tako torej. Če je neposredna nevarnost mimo pa ni mogoče reči, da je vprašanje s tem rešeno. Problematika se bo po vsej verjetnosti spet ponovila

čez leto dni in takrat bo najbrž stanje še težje od današnjega. Situacija torej narekuje sprejem odgovornih in daljnoročnih odločitev, ki se nikakor ne smejo omejiti samo na obrambo, za vsako ceno, obstoječega. Pa še nekaj je pri tem pomembno: pri odločitvah mora sodelovati čim širši krog predstavnikov naše skupnosti.

Pomembno je tudi, kako bodo naše potrebe in zahteve razumeli predstavniki večinskega naroda v raznih šolskih organizmih in kako bomo te naše zahteve znali postavljati. Z nadaljevanjem bojkota volitev naših predstavnikov v šolske organe bodo uspehi predvidoma bolj skromni, ali pa jih sploh ne bo.

Sinoči je bil v Doberdolu sestanek staršev, učiteljev in ravnateljice, kjer so razpravljali o vprašanju, tudi v luči najnovejšega razvoja, oziroma demantija Šolskega skrbništva. Podoben sestanek bo predvidoma v prihodnjih dneh tudi v Sovodnjah, saj bodo so v tej občini kar tri šole, ki jih zadeva tako ali drugače načrt racionalizacije.

Svetovalska skupina SSK v sovdenskem občinskem svetu pa je s pismom predlagala župan sklic izredne seje občinskega sveta, kjer naj bi razpravljali izključno o šolski problematiki.

Nocoj uvod s koncertom v Kulturnem domu Srednjeevropski posvet o vprašanjih manjšin

Jutri ob 10. uri bodo v občinski sejni dvorani na županstvu svečano odprli letošnja srednjeevropska kulturna srečanja, ki jih že 24. po vrsti prireja istoimenski goriški inštitut. Mednarodni posvet bo letos posvečen obravnavi prisotnosti manjšin v srednji Evropi: »Manjšine v srednji Evropi (1900-1945). Indentitete in primerjave« se glasi naslov srečanja, ki se bo v občinski dvorani nadaljevalo do sobote.

Nocojšnji predvečer simpozija pa se bo odvijal v znamenju glasbe z izjemnim koncertom v Kulturnem domu, kjer bo ob 20.30 nastopil »Mozarteum Klaviertrio« iz Salzburga. Gre za izvrstno komorno skupino, ki jo sestavljajo pianist Akiko Sagara, violinist Carsten Neumann in violončelist Wilfried Tachezi. Koncertu, ki bo v celoti obsegal Mozartove skladbe za trio, bosta ob udeležencih posveta in ostalem občinstvu (vstop je brezplačen) prisostvovala generalni direktor za kulturo pri avstrijskem ministrstvu za zunanje zadeve dr. Bernhard Stillfried in avstrijski konzul v Milanu Mario Erschen. Inštitut si je nastop treh vrhunskih izvajalcev zagotovil s posredovanjem kulturnih institucij avstrijske vlade. Pred koncertom bo prof. Quirino Principe iz Mila-

na uvedel v poslušanje Mozartovih skladb.

Posvet se bo kot rečeno začel jutri dopoldne ob 10. uri, ko bo podtajnik za turizem Luciano Rebulla govoril o političnih in kulturnih vprašanjih v zvezi z manjšinami. Vittorio Peri iz Rima bo nato uvedel v študijski del posveta, ki se bo nadaljeval ob 16.30 s sledečimi poročili: Quirino Principe (Milan) - »Manjšine: beseda, pojem, stvarnost«; Fritz Schwind (Dunaj) - »Nekaj misli o pojmu manjšina«; Zoran Konstantinović (Innsbruck) - »Manjšinska literatura v Evropi«; Miklos Hubay (Budimpešta) - »Brez domovine v lastni domovini«.

Petkov dsopoldanski del bo posvečen razmišljanju o religiji kot dejavniki nacionalne zavesti pa tudi konfliktov med manjšinami. Po uvodnem referatu Donalda Kerra in Cambridgea bodo o teh vprašanjih spregovorili strokovnjaki z Dunaja, iz Stuttgarta, Bukarešte in Brixna. Popoldne bo govor o manjšinah v srednji in vzhodni Evropi. O tem bodo govorili raziskovalci iz Prage, Bratislave, Dunaja, Varšave in Budimpešte.

V petek zvečer bo ob 21. uri drugo izrazito kulturno srečanje v okviru posveta, ki bo pretežno zgodovinska razmišljanja povezovalo z aktualnostjo. Gre za srečanje z manjšinskimi pesniki, na katerem bodo sodelovali Novella Cantarutti (Furlanija), Gustav Januš (Koroška), Celso Macor in Ljubka Šorli (Gorica), Ilse Tielsch (Češka), Maurizio Tremul (Istra) in Lajoš Vence (Slovenija). Povezoval bo Sergio Tavano.

Še najbližja naši geografski in problemski stvarnosti bodo najbrž sobotna predavanja, ko bodo govorili Aldo Moretti iz Vidma, Walter Tichy z Dunaja, Vasilij Melik iz Ljubljane, Gorican Darko Bratina in Angelo Ara iz Pavie. Govor bo o Furlanijah in Sloveniji v Italiji, o manjšinskih vprašanjih v Sloveniji in naši deželi v prvi polovici tega stoletja. Posvet se bo zaključil v soboto popoldne s predavanjem Santiaga Petschena iz Madrida.

Kot je razvidno, naj bi se torej vodila nit posveta sukala med "akademskimi" razglabljanji o pojmu manjšine, naravi odnosov med večino in manjšino itd. ter stvarnimi problemi manjšinske prisotnosti tako v preteklosti kot danes.

Sergio Stanzani v Kulturnem domu

V Kulturnem domu, kjer je na ogled razstava ob 20-letnici odobritve zakona o razporoki, bo danes popoldne na obisku vsedrjavni tajnik radikalne stranke Sergio Stanzani. Ob 16.30 se bo srečal z novinarji in občinstvom.

razna obvestila

Starši ne pozabite na miklavževanje v Kulturnem domu v Gorici, danes ob 16. uri. Darila sprejema hišnik od 9. ure dalje.

Miklavževanje bo danes ob 18. uri na sedežu KD Jezeru v Doberdolu.

KD Kras Dol-Poljane priredi danes, 5. decembra ob 19. uri miklavževanje v prostorih šole na Palkišču. Darila sprejemajo na sedežu društva.

Otroci iz Doberdola bodo z mladinsko igro "Čudežna srajca" pričakali sv. Miklavža danes, 5. t. m., ob 19. uri v župnijski dvorani. Lepo vabljeni!

Sekcija VZPI-ANPI na Vrh sklicuje 11. decembra ob 19. uri redni občni zbor. Skupščina bo v prostorih Kulturnega in športnega centra Danica na Vrh.

kino

Gorica

CORSO 17.30-22.00 »Ghost (fantasma)«. **VERDI** 20.30 »Chiacchieri, chiacchieri«, 21.30 »Synthesis«. Gledališki predstavi v okviru srečanja lutkovnih gledališč Alpe-Adria.

VITTORIA 17.30-22.00 »Mia zia proibita«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR Danes zaprto. Jutri 17.30-22.00 »Sesso bollente«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI Bassi Rita - Don Boscova ulica 175 - tel. 32515.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU Občinska lekarna št. 1 - Ul. Terenziana 26 - tel. 482787.

pogrebi

Danes ob 9.30 Bruno Brumatti, iz splošne bolnišnice v cerkev pri Sv. Ani na glavno pokopališče, ob 11. uri Maria Mikluz vdova Spangher iz bolnišnice Janca od Boga v cerkev v Podgori in na tamkajšnje pokopališče, ob 13. uri Bruno Versolato iz splošne bolnišnice v Gradisce.

Drevi v veliki dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici

Koncert 13-letnega violinista Stefana Milenkovića iz Beograda

Violinski enfant prodige Stefan Milenković proslavlja letos deset let prisotnosti na koncertnih odrih. Obletnica ne bi bila nič posebnega, ko ne bi bilu fantiču komaj 13 let. Mali virtuoz se je namreč rodil leta 1977 v Beogradu in še ni dopolnil treh let, ko se je ob razumevanju staršev, očeta Zorana, profesorja violine in matere Lidije, pričel učiti violinsko igro. Kmalu je prvič javno nastopil, pet let star je že koncertiral z orkestrom, kot šestletni deček pa je dosegel prvo nagrado na republiškem in takoj nato na zveznem tekmovanju mladih glasbenikov. S sedmim letom se je začel uveljavljati tudi v tujini: na Mednarodnem tekmovanju na Češkoslovaškem je dosegel absolutno prvo mesto. Od takrat je imel že nešteto (preko osemsto) koncertov in turnej po vsej Evropi ter severni in srednji Ameriki, na Bližnjem vzhodu in na Kitajskem.

Mladi a že tako izkušeni violinist bo danes zvečer ob 20.15 nastopil v novogoriškem Kulturnem domu. Koncert bo v veliki dvorani v okviru koncertne sezone 1990/91 vendar izven abonmaja. Stefana Milenkovića, ki igra na violino "Postiglione" neapeljskega mojstra iz leta 1880, bo pri klavirju spremljala mama Lidija Caenazzo.

V sporedu nocojšnjega koncerta so sledeče skladbe: G. Tartini - Sonata za violino in klavir v g-molu "Vražji trilček", L. van Beethoven - Sonata v F-duru, op. 24, "Pomladna, C. Saint-Saëns - Introduction et Rondo capriccioso, op. 28, N. Paganini - fantazija "Moses", P. de Sarasate - fantazija "Carmen".

Za Miklavža danes naporen dan Številne prireditve na Goriškem

Miklavž je že na obhodu. Sinoči je obiskal otroke v Selcah, v Laškem, na povabilo tamkajšnjega društva Jadro, danes pa bo priljubljeni starček imel veliko več dela. Ob 16. uri ga je v prostore Kulturnega doma v Gorici povabila Zveza slovenskih kulturnih društev, ki na srečanje vabi predvsem otroke iz mesta.

V Doberdolu se bo Miklavž ustavil ob 18. uri na sedežu KD Jezeru, uro zatem pa bo v župnijski dvorani, kjer mu otroci pripravljajo sprejem z igro "Čudežna srajca".

Ob 19. uri bo obiskal tudi otroke v šoli na Palkišču, na povabilo KD Kras.

Ob isti uri bo veselo in napeto v dušje, seveda v pričakovanju Miklavža, tudi v Kulturnem domu v Sovodnjah. Srečanje pripravlja KD Sovodnje. Pred obdarovanjem bodo učenci 4. in 5. razreda sovdenske osnovne šole Petra Butkovića - Domna uprizorili igrice po Andersenu "Grdi raček". Predstavo je režiral Emil Aberšek. Miklavževanja bodo seveda tudi v številnih drugih krajih, o čemer pa žal nismo prejeli točnih obvestil. Nočno nadurno delo pa čaka Miklavža kasneje, ko bo obiskal in obdaril otroke (morda tudi odrasle) na njihovih domovih.

Včeraj prve diplome na goriški univerzi

Na sedežu Univerze v Gorici je bila včeraj pomembna slovesnost ob priložnosti zagovora diplomskih nalog prvih štirih študentov, ki so zaključili svoj visokošolski študij v Gorici. Gre za štiri študente, ki so obiskovali visoko šolo za turistične operaterje. Šola je dveletna, tako da je skupinica štirij najuspešnejših dijakov že včeraj prišla do diplome. Med njimi je tudi Slovenec s Tržaškega Peter Gerdol, ostali trije pa so Federica Fasano, Nicoletta di Pinto in Giuseppe Ragher.

Pred zagovorom diplomskih nalog je na kratko spregovoril ravnatelj turistične šole prof. Valussi, ki je poudaril, da je to pomemben dan za šolo, pa čeprav je pri njenem delovanju nemalo težav. Te težave so med drugim letos onemogočile odprtje prvega letnika, ki naj bi ga - je zaželel Valussi - ponovno odprli prihodnje leto.

Rektor tržaške univerze prof. Borruso je nato izrekel priznanje prvim absolventom šole, ki so tudi zaradi začetnih težav še toliko bolj zaslužni, da so študij dokončali v tako krtakem času. Priznanje je izrekel tudi Konzorciju za razvoj univerzitetnih ustanov v Gorici (na slovesnosti je bil prisoten njegov predsednik sen. Michele Martina). Prve diplome v Gorici, je zaključil rektor, so pomemben dogodek za univerzo, ki si prizadeva, da bi se goriško središče s sodobnimi študijskimi usmeritvami razvilo v pomemben mednarodni študijski center.

Na sliki (foto Marinič) slovesnost ob prvih diplomah na goriški univerzi.

Novo obdobje sodelovanja med goriškimi in tržaškimi socialisti

Socialisti na Goriškem, ki so bili doslej bliže Vidmu, se nameravajo tesneje povezati s Trstom. Neposreden razlog za tako preusmeritev je iskati v spodrsrlaju v zakonodajnem postopku zakona za obmejna področja, kjer je bila Goriška, kot se zdi, že spet prikrajšana. Ni namreč še povsem gotovo, če bo Center za informacije in dokumentacijo za gospodarsko sodelovanje z državami vzhodne Evrope sploh nameščen v Gorici. Sicer pa imata Tržaška in Goriška pokrajina mnogo skupnih točk, zlasti na področju gospodarstva in razvojnih možnosti v terciarnih dejavnostih.

Pokrajini sta v nekem smislu komplementarni in njuno območje bi bilo mogoče obravnavati kot zaokroženo celoto.

Razloge in možnosti tesnejšega sodelovanja sta na včerajšnji tiskovni konferenci v Gorici pojasnila pokrajinska tajnika, Luciano Pini in Sandro Perelli.

Največ pozornosti sta namenila obravnavi danes najbolj aktualnega vprašanja, to je odobritve in izvajanja zakona za obmejna področja pri čemer se nakazujejo možnosti tesnejšega sodelovanja med predvidenim (in nastajajočim) finančnim središčem Off sho-

re v Trstu in tako imenovanim Centrom za informiranje in dokumentacijo, ki naj bi ga uredili v Gorici, kjer že deluje nekaj univerzitetnih struktur in kjer se v tej smeri uresničuje tudi zasebna pobuda.

Tesnejše sodelovanje med goriškimi in tržaškimi socialisti pa bi, po mnenju pokrajinskih tajnikov, pomenilo večjo moč pri razreševanju številnih vprašanj zlasti na področju industrijske dejavnosti (podjetja z državno udeležbo) ter boljše perspektive pri načrtovanju gospodarskega in splošnega razvoja. Ob tem je Perelli izrecno omenil potrebo po usklajevanju pristaniške dejavnosti v deželi, zlasti pa med Trstom in Tržičem.

Perelli je napovedal tudi, da bosta tržaška predstavnik PSI na Deželi (Carbone in Tersar), podprla ustanovitev Centra za dokumentacijo v Gorici.

Na tiskovni konferenci so se oglasili še nekateri drugi, med njimi Devetag in Saccavini. Vsi pa so poudarili potrebo, da se zakon za obmejna področja, ki ga je razumeti tudi kot nadomestilo za "paket Altissimo", ki se mu menda slabo piše, zaradi nasprotovanj v okviru Evropske gospodarske skupnosti, sprejme do konca leta.

Nočni vlomilec - akrobat tokrat na delu v Ulici Duse

Tat z akrobatskimi lastnostmi, ki ga v Gorici lovijo že nekaj tednov, je v ponedeljek ponoči skušal vlomiti v stanovanje 32-letne Marise Papez v Ulici Duse 22. Moral pa je v naglici pobegniti, kajti stanovalka je bila doma in se je pravočasno ovedla nevarnosti. V snu je slišala čuden ropot iz kopalnice, ko se je doobra zbudila je takoj pomislila na tatove. Po telefonu je obvestila policijo, ki je v zelo kratkem času prihitela na kraj. Policisti so pregledali celotno okolico, vendar se je tat medtem po vsej verjetnosti že oddaljil, potem ko mu je spodletel poskus vлома skozi okno kopalnice v prvem nadstropju.

Tudi široka poizvedovalna akcija v bližnjih ulicah ni obrodila sadov. Dogodek se je pripetil sredi noči, no pravzaprav sredi jutra, saj je bila ura približno tri.

Seznam tatvin in vlovov ter poskusov vlovov, ki naj bi jih na prvi pogled zagrešil tat z akrobatskimi lastnostmi se je spet podaljšal. Zadnjič je neznanec, ki skoraj vedno dela ponoči, zagrešil vlom in tatvino v nekem stanovanju v Ulici Cascino.

Ob tej priložnosti naj bi poskusil vlomiti tudi v stanovanje v Drevoredu 24. maja. Ista oseba naj bi 6. novembra

vdrla v stanovanje v četrtem nadstropju stavbe v Ulici Tominz in tudi fizično napadla stanovalko. Temu dogodku je sledilo še nekaj vlovov, oziroma poskusov vлома.

razstave

Fotografska razstava na Bukovju, v prostorih KD Briški grič, je na ogled vsak delavnik od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure. Kakor znano, gre za obsežno kolektivno razstavo sedemnajstih amaterskih fotografav z Goriškega.

izleti

Slovensko planinsko društvo obvešča, da je v teku vpisovanje za tečaj smučanja (začetni in nadaljevalni), ki bo na Neveškem sedlu predvidoma že decembra. Prijave za tečaj in tudi avtobusni prevoz, na sedežu društva vsak dan od 17. do 19. ure (tu imajo na razpolago še nekaj rabljene smučarske opreme), v trgovini Bavcon ter pri odborniku Ivu Berdonu tel. 81507, Vladu Klemšetu tel. 533382 in Bojanu Makucu tel. 20734.

**ŽELITE BITI O VSEM OBVEŠČENI ŽE ZGODAJ ZJUTRAJ?
BI RADI BRALI DNEVNIK ŽE OB JUTRANJI KAVI?
SI ŽELITE VESTI, KI JIH DRUGI ČASOPISI NIMAJO?
PREBIRATE VČASIH NAŠ DNEVNIK?
STE KDAJ POMISLILI, DA BI SE NAROČILI?**

**Če je samo eden od odgovorov pritrdilen,
ne pomišljajte!**

...dobro jutro

GRAFICENTER

vam želi
primorski
dnevnik

Ne odlašajte in prihranili boste 29.000 lir, saj boste ves december prejeli naš dnevnik brezplačno. Ne odpovejte se ugodnosti in nam sporočite svoj naslov med 8. in 12. uro na telefonsko štev. 7796-331 v Trstu ali 535723 v Gorici. Že naslednje jutro bo časopis na vašem domu!

Ob odprtju Kobariškega muzeja je bilo v Mašerovi hiši v Kobaridu tudi 1. znanstveno zborovanje o soški fronti. Med zgodovinarji, ki so sodelovali na tem simpoziju je bila tržaška Slovenka Marta Verginella, ki je pripravila referat o dnevniških zapisih in pismih slovenskih vojakov v 1. svetovni vojni. Njen referat objavljamo v celoti.

Proučitev dnevnikov, korespondence, avtobiografij in spominskih spisov slovenskih vojakov v prvi svetovni vojni nam ponuja vpogled v subjektivno doživljanje vojne, epohalnega dogodka, ki je bil zaznamovan z »moderno in množično smrtjo«. O metodoloških oprijemih in možni rabi teh virov bo spregovoril Lucio Fabi. Sama bi rada opozorila na smiselnost analize avtobiografskih virov. To je nelahka naloga, če pomislimo, da se mora zgodovinar preizkusiti tako v analitiškem razkrivanju individualne naravnosti in kolektivnih okoliščin, ne da bi pri tem zanemaril subjektivne segmente v korist kolektivnega.

Dnevniški zapisi in korespondenca desetih slovenskih vojakov so skromen vzorec za proučitev kolektivnega doživljanja prve svetovne vojne na Slovenskem. V tem prispevku se nameravam hote omejiti le na dnevnike in dopise, ker bi obravnavala objavljene in neobjavljene spominske memoaristike ali zapisane ustnih pričevanj terjala drugačen oprijem, že zaradi vpletanja v to vrsto vira poznejših doživetij in zgodovinskih sprememb. Zavedam se tudi, da mi pregledano gradivo ne dovoljuje sploševanja, temveč le fragmentaren pogled v miselni svet, čustva in doživljanje skupinice slovenskih vojakov. Vsak dnevniški zapis je namreč vir zase, je dokument, ki se ga ne da ločiti od avtorja in okolja, v katerem je le-ta odrasel, se izobrazil in živel. Poleg tega ne gre zanemariti avtorjeve cenzure, tako tiste, ki so jo zahtevale zunanje razmere, kot tiste, ki jo je pisec samovoljno izvajal. Pripoved je v dnevnikih in v pismih vsekakor koherentna s predstavo, ki jo je pisec želel podati o samemu sebi, o dogodkih, spremembah in konfliktih zunaj njega.

Dnevniški zapisi in korespondenca, ki sem jih proučila, so bili delno objavljeni v slovenskih strokovnih revijah (v Borcu, Kroniki in Loških razgledih), delno pa so še neobjavljeni. V glavnem gre za gradivo, ki ga hrani Goriški muzej v Solkanu. Vsi pisci so kmečkega porekla, čeprav je potrebno razlikovati med tistimi, ki so se zaposlili na domači kmetiji, in med tistimi, ki so zaradi šolanja zapustili družino in se izselili v mesta ter se tako ločili od družine že pred izbruhom vojne. Družbena pripadnost in stopnja šolanja se zrcalita tako v obvladovanju pisne slovensčine kot v slogovnih značilnostih pisanja. Pri kmečkih fantih je slovensčina v večji meri pokrajinskopogovorna, več je tudi narečnih izrazov in fonetičnega zapisovanja. Pri srednje šolanih piscih je pisanje sproščeno, knjižno pravilno. Samo Karel Jagodič iz Šmarja pri Jelšah, absolvent celjske gimnazije in poročnik, je dnevnik in pisma materi pisal v nemščini »da bi ne imel sitnosti.«

Nemajhen vpliv je pri stilu posamznih piscev odigralo branje knjig, revij in časopisja, ki so ga dobivali tudi na fronto. Izobraženi vojaki so bili naročeni na slovensko in češko časopisje, brali so tujo literaturo, zlasti nemško. Prepričani vojaki so bili naročeni na izdaje Mohorjeve družbe in so brali domače časnike. Slog kmečkih piscev je neposreden in ne pozna estetsko-literarnega iskanja oziroma retorike, ki je v pogosti rabi pri bolj izobraženih avtorjih. Ne glede na izobrazbo pa se pisci poslužujejo ironije, ko pripovedujejo o vojnem dogajanju in grozotah na fronti. Paul Fussell trdi, da je prav ironija dovoljevala opis najkrutejših prizorov. Pravilnost zgodovinarjeve ugotovitve potrjuje tudi Karel Jagodič, ko beleži, da se grozljivih slik ne da opisati. Nekateri pisci so se posluževali ironije zlasti v dopisih družini, predvsem iz potrebe, da bi omilili dramatičnost svojega položaja. Tako je na primer Franc Roberšek, rojen v Prosivniku nad Vranskim, vojak 26. domobranskega pešpolka iz Maribora, od no-

Ilustracije so povzete iz knjige »Oblaki so rudeči«, ki je izšla leta 1988 pri ZTT

vembra 1915 sicer dodeljen 3. domobranskemu polku iz Gradca, naglasil: »Nas oficirji hodijo gledat... a italijan nas bo pokračil.« Ironično je domačim opisal boj v »fajer liniji«. »So mi krogle in šrapneli granate zvižgale okoli glave. No pa nič ne de, Italijan je kratkega pogleda, samo strela pa malo trofi.« Ciril Prestor, ki je oktobra 1913 obiskoval telegrafsko šolo, leto kasneje pa je bil mobiliziran, je v svojih dnevniških zapisih marsikdaj pri opisu vojnega nasilja zašel v cinično beleženje. Dne 21. 6. 1915 je zapisal: »za brado obesen Žid. Za noge obešena Židovka s prerezanim trebuhom. Skozi mesto strelni jarki polni mrtvih Rusov. Rusi v jarkih sedeli in stali in stali kot živi, pa mrtvi. Ruse so preiskali po žepih. V zadnji hiši našel obešeno Židovko z odrezanimi prsmi, ki so ležale na tleh.« Prestor je zelo zgoščeno popisal vojne prizore, ki jih je doživel v Srbiji, nato v Galiciji, na ruski fronti, na Krasu, na Tirolskem v Venetu in ponovno v Srbiji, v zadnjih dneh vojne. Zvedavo, skoraj etnografsko je beležil kulturne in etnične razlike na Balkanu in ruski fronti. Na vojno in na človeka je gledal brez iluzij, tako da je med vsemi pisci zapustil najbolj neposredno pričevanje o vojnem dogajanju. O sebi in svojem počutju ni razmišljal, šele po koncu vojne je v dnevnik pripisal, da je končno za sabo zapustil tri leta trpljenja, lakote, žeje, utrujenosti in uši.

Izobraženemu vojaku je dnevnik pomenil predvsem varno zatočišče pred zunanjim svetom, vojnimi grozotami in kolektivno smrtjo. Redno pisanje dnevnika je bilo za Josipa Verbovskega prilika za samoopazovanje, za premoščanje samote, tesnobe in dolgočasje, ki ga ni pregnala niti bližina fronte niti bližina smrti. Med marcem 1917 in januarjem 1919 je Vrbovšek redno beležil vreme, obede, sprehode, snidenja s prijatelji in ljubljeno dekletom. Kasneje je sicer vse zapise, ki so zadevali njegovo ljubezensko raz-

merje skrbno zabrisal. Vojno dogajanje na soški in tirolski fronti, kjer se je nahajal kot telefonist in pisarniški pomočnik, je omenjal le občasno. Glavnino dnevnika je posvetil opisu svojih občutij in tako iz stvarnih telegrafskih zapisov prehajal v daljše prozaično izživiljanje. Pisanje je umirjalo njegovo mladostniško vznemirjenost, domotožje, ljubezenske upe in razočaranja. Že sam pogled na naravo in pokrajino je blažil njegov notranji nemir, pa čeprav je bil v bližini topniškega ognja, kjer so umirali ljudje: »Pa poplačano je vse moje duševno trpljenje, da imam le razgled na gore, na moje gore...« Tožilo se mu je po trgovci, ki bi jo »mogel uživati v domovini! tam je jesen lepša kot v tujini.« Žalostno je ugotovil, da je bila njegova panorama bombardirana, o človeških žrtvah ni spregovoril. Podobnemu sanjarjenju se je prepustil tudi častnik Karel Jagodič: »Utrujen sem sedel na zaboj za municijo v jarku in čeprav so strelji zvižgali nad glavami mi je bilo prijetno, sanjari sem. Mesec na visokem nebu! Ne sije tudi njim v ljubi domovini kakor meni na Monte Zebin v jarku? Vse mogoče, že skoraj pozabljeno se oglašajo v spominu. O lepi pretekli časi! tam spodaj pri drugi kompaniji poka, ročne granate, mine in vmes drobna strojnica.«

Povsem različno je občutje kmeta ob videnju nove pokrajine. Vsakič, ko pride kot vojak v nove kraje, ugotavlja, ali je zemlja rodovitna. In če je, je potem tudi lepa. »Toliko vsakovrstnega sadnega drevja; in to tako lepo da se mora človek čuditi Božji vsemogočnosti, ki je ustvarila tak raj na zemlji [...] Pač srečni so prebivalci teh krajev. Približno tako je tudi pri Radgoni. Domača kmečka hišica s prelepim traticom in gozdičem. To je res nekaj neverno lepega.« Rodovitnost je za kmeta merilo krajinske lepote. Kras, ki ni rodovit, ostane tuj in sovražen zlasti tistim, ki so prihajali iz »zelenih Štajerske« in so s težavo prenašali suho klimo in pusto pokrajino. Franca Reberska prihod

Zapisi slovenskih vojakov v 1. svetovni vojni

Ko so krogle in šrapneli granate zvižgali okoli ušes

pomladi ni razveselil, ker je vedel, da ni na svetu nič dobrega, da živi doma v stiski, ker nimajo nikogar, ki bi jim pomagal. Razveselilo ga ni niti bivanje v tirolskih hribih, v hribovskem okolju, ki ga je čutil domačega, a pripomnil je, da je tam žalostno, ker vidi na poljih le žene in otroke, moški pa so v vojski.

Podobnega mnenja je bil tudi Mihael Grbec, kmetovalec iz Ročinja pri Srednjem, ki je že od leta 1912 redno beležil vreme, opravila na polju in v hiši, izplačila delavcem, naročnine časopisov in knjig, smrti v vasi in drugo. Preden je bil vpoklican v vojsko je zapisal imena tistih, ki so bili odpoklicani, in si je redno dopisoval z brati in znanci, ki so bili že v vojski. Mihaela je skrbelo, da bodo tudi njega vpoklicali, zato je v pismu bratu Antonu, pri vojakih v Gradcu, potožil, da je ostal doma sam od štirih bratov in da tudi on pričakuje vpoklic: »Naj bo kar je božja volja tako je tudi najboljše če se prav pomisli, vendar se še ne ve za gotovo kedej bo vizita. naj bo kakor hoče najboljše je res kakor si večkrat pisal, da se človek popolnoma vda.«

Več kot mesec dni zatem je pisal bratu Francu k dragonskemu polku rekoč, da sam ne ve, če sme verjeti novicam, ki so prihajale s fronte, ker »vojaška je velika in huda njih gotovo tudi veliko pade, ker je res žalostno in se ne da nič pomagati. Tudi je tukaj strah radi Italije mogoče vendar ne bo hudega, a kar bo bo ne pomaga nič. Bog nam daj na nem svetu boljše in konec vojske kar gotovo vsak želi.« Veliko negotovost, a tudi upanje, da se bo v kratkem povrnil mir, je opaziti v pismu, ki ga je Francu odpisal oče Jožef. Najprej ga je osvetil z imeni tistih, ki so odšli v vojsko, ki so bili ranjeni ali so pisali domov. Naglasil je: »Tudi tukaj veliko govore o vojski eni tako drugi zopet drugače tako da ni nobenemu za verjeti. Res pa je kakor tudi pišejo, da naši zmagojujejo in Nemčija ravno zdaj je bilo v časnikih, da so naši ujeli

5000 srbov in jih veliko pobili in tudi Rusov da so veliko vjeli in jim vzeli veliko topov in drugega materiala. Bog daj našim vojakom moč in cesarju da bi naše sovražnike popolnoma premagali. Tudi tukaj je vse veliko dražje kakor je bilo prej...« Pravi preobrat opazimo v dnevniških zapisih Mihaela Grbca, šele ob njegovem prihodu v Galicijo. V dnevniku se namreč krčijo opisi zunanega življenja, množijo se priporočila Bogu in Mariji, zaobljube. V dnevnik je Mihael Grbec zabeležil opravljene spovedi, obhajanje, obiske sv. maš. Vesel je bil, da se je vedno večje število vojakov zatekalo k Bogu: »Kakor so pravili vsi tukaj ki so iz vojske prišli, kdor pride nazaj iz vojske pride le po Božjem in Marijinem varstvu; tako pravijo vsi [...] Veliko njih imajo še zdaj svetinjske [...] v tem oziru je ta vojska celo koristna.« Versko izpričanje in prošnja staršem, da naj molijo zanj, sta postala tudi poglavitna argumenta dopisovanja z domačini. Iskanje rešitve v veri pa je bilo za Mihaela samoumeno, če upoštevamo njegovo izrazito versko vzgojo, ki je razvidna iz očetovega pisma bratu Francu. Oče svetuje sinu, naj zaupa Bogu in Mariji »da bi bil obvarovan pred vsem hudim na duši in telesu. Zato le izrekaj zlasti v sili sv. vzdihljaje in izroči se popolnoma Božjemu varstvu in božji volji. Sicer pa bodi na Smrt tako in tako vedno pripravljen, saj smo v nevarnosti povsod če nas Bog ne obvaruje.«

Mihael Grbec je vztrajno prosil Marijo, da bi ga rešila vojske, zaobljubil se je, da bo vsakodnevno molil, da bo živel kot pobožen kristjan, da bo kupil steklene rože za domačo cerkev, podoba za cerkev na Sveti gori in še da bo plačal sveto olje za oltar v domači cerkvi. In res, po nekaj tednih galicijske fronte se je z lažjo boleznijo rešil, preživel nekaj časa v dunajski bolnišnici, nato na kmetih v Ljutomeru, Radgoni, v Lebringu in končno v Cerknem, kjer je pričakal konec vojne in se tako med vsemi Grbčevimi fanti, ki so bili razkropljeni po različnih frontah, in starši oziroma sestrami, ki so bili v italijanski konfinaciji v Liguriji, prvi vrnil domov. Da se je Mihael Grbec rešil blata, ognja in smrti, pa ni bila dovolj le molitev, temveč tudi sposobnost, da se je znal okoristiti s priložnostjo ki se mu je ponudila. Nekaj desetih beležek prča o racionalni osebnosti, ki je zelo praktično gledala svoj gmotni položaj.

Povsem drugačna je bila izkušnja Franca Reberskega in Mateveža Demšarja. Ton njunih dopisov meji na opub, žalost in jezo, ker ju je vojska odvzela družini, kljub temu da sta bila edini odrasli delovni sili na domači kmetiji. Prisilni odhod z doma je v obeh kmetovalcih poglubil občutek zavrnjenosti in nemoči, obenem pa povzročil občutek krivde, ker sta zapustila družino v trenutku, ko ju je najbolj potrebovala. V dopisih dajeta navodila o vodenju hišnega gospodarstva, o odnosu z oblastmi. S svojim pisanjem poskušata pomiriti domače in jim izkazati vso solidarnost v boju za preživetje. Kljub obstoječi cenzuri pripišeta krivdo svojega »težavnega stanja« višjim oblastem. Demšar jih celo označi za »pse«, ker mu ne dovolijo brati knjig. Tudi Rebersku lakota, žeja in izmučenost sprostijo pisanje, tako da se ostro in grobo izreče o nadrejenih. Posmehuje se disciplini, razburja ga dejstvo, da tudi o vojni revali ljudje najbolj nastradajo. Kmetje morajo v vojsko, medtem ko oblasti izjemajo njihove družine. Ni jim dovoljeno vrniti se domov, ker je dopust le za tiste, ki si ga lahko kupijo. Vojne grozote in trajanje vojne stopnjujeta v obeh fatalistično občutje. »Žeje res veliko preterpimo na, pa se smo se že vsega navadili. Al doma je pa drugo. Jaz tako vem, pa pomagat ne morem nič« pravi Reberske. Demšar prosi svoje otroke, da bi molili »de nas pred Boh reši te strašne kazni božje, de bi Boh dav, da bi še peršu zdrav tudi jest domu.« Ko zaman prosi dopust, podvomi celo v Boga in ne prikriva več svojega obupa: »Saj tako hudo ni zame, ali da nobene reči več ni nam nobenega veselja.« Če sta v prvih časih po vpoklicu obadva prigovarjala domačim, naj ne pošiljajo paketov, sta spričo poslabšanja razmer na soški fronti zadovoljna vsake pošiljke.

MARTA VERGINELLA
(nadaljevanje sledi)

Komedija Davida Pownalla v postavitvi SSG

Letos še 5 ponovitev »Mojstrske lekcije«

V Slovenskem stalnem gledališču bo letos še pet ponovitev komedije angleškega avtorja Davida Pownalla z naslovom Mojstrske lekcije. V igri nastopajo štirje igralci SSG - Anton Petje v vlogi Stalina, Tone Gogala kot Zdanov, Adrijan Rustja, ki pooseblja Šostakoviča in Vladimir Jurc kot Prokofjev. Delo je režiral Mario Uršič. Predstava nudi tudi poseben glasbeni užitek, saj je klavir dejansko eden od protagonistov te igre.

Na sliki (foto Montenero): Vladimir Jurc (Prokofjev), Anton Petje (Stalin) in v ozadju Adrijan Rustja (Šostakovič)

V skupni postavitvi gledališč Verdi in Theatre du Capitol iz Toulousea Bellinijeva opera »Tujka« po 160 letih spet v Trstu

Bellinijeva opera »Tujka« (La straniera), ki jo zdaj uprizarjajo v gledališču Verdi, je bila v Trstu poslednjič uprizorjena pred skoraj 160 leti in tudi na drugih opernih odrih je le zelo redek gost. Napisana letih 1828-29 (libreto zanjo je pripravil Felice Romani po istoimenskem romanu d'Alincourta) je bila ob krstni izvedbi v milanski Scali sprejeta z mešanimi kritikami, vendar pretežno negativnimi in take so jo označevale še v naše stoletje, praktično vse do nedavnega, ko so muzikologi in kritiki začeli v njej odkrivati nekatere vrednote, predvsem pa ji pripisovati pomembno etapo v zgodovini italijanske melodrame glede na to, da je Bellini pri njenem komponiranju začutil potrebo po tesnejšem odnosu med vsebino oz. tekstom in muziko. Toda dejstvo ostane, da so na razmeroma neugodno ocenjevanje te opere vplivali tudi kasnejši Bellinijevi dosežki z Normo, Mesečnico in Puritani, ki sodijo še vedno v železni repertoar vseh pomembnih opernih gledališč.

Vsebinsko opero je romantična tragična srednjeveška zgodba hčerke vojvode Pomerjanskega, žene francoskega kralja Filipa Avgusta, ki pa jo je zavrnil in dal zapreti v nek grad v Bretanji pod nadzorstvom princa Leopolda, njenega brata z imenom baron Valdenburški. Agnese (tako ji je bilo ime), pobegne iz gradu in se zateče v koč ob jezeru Montolino. Okoliški ljudje so jo zaradi njene zaprtosti imeli za čarovnico. Vanjo se zaljubi grof Arturo Ravenstiel in jo sklene poročiti, čeprav je že zaročen z Isoletto, hčerko gospoda

Montolinškega. Baron Valdemburg, za katerega nihče ne ve, da je »tujkin« brat, skuša sestro odvrti od te ljubezni in prepričati njuno poroko, Arturo pa svetuje, naj končno sklene zakon z Isoletto. Toda Arturo je vedno bolj zaljubljen v Alaido (tako se »tujka« da imenovati) in misleč, da je baron Valdenburg njegov srečnejši tekmeč, ga v dvoboju rani, sam pa skuša narediti samomor in se vrže v jezero, v katero pade tudi ranjeni Valdemburg. Tedaj pritečejo okoličani z Arturovim zaupnikom Osburgom in obdolžijo Alaido zločina in jo privedejo pred sodnika. Med sodbo pa se nenadoma čudežno pojavita Valdemburg in Arturo. Oba proglasi Alaido za nedolžno, zločina pa se obtoži Arturo sam. »Tujka« je rešena in Arturo se pripravlja na poroko z Isoletto. Svečanosti prisostvujeta skrita Alaida in Valdemburg, ki spodbuja Artura, naj se zveže z Isoletto. Tedaj pa Arturo zapusti svetišče, sreča Alaido in jo hoče odpeljati s seboj, toda pojavi se prior Spedali-eri, ki v Alaidi spozna kraljico Agnese in najavi, da po smrti Isemberge, prve žene francoskega kralja, pritiče Agnese kraljevska krona. Ob tej vesti se Arturo ubije.

Na to krhko romantično zgodbo, sicer v libretu spretno povzeto, je Bellini komponiral muziko z vseskozi romantičnimi melodramskimi značilnostmi, čeprav brez kakšne posebne izvirnosti v idejah, vendar v smiselni uravnoteženosti med melodičnimi recitativi in čisto melodijo, ki se vseskozi odvija linearno brez izstopajočih arij in tudi brez uvodne

simfonije in intermezzov. Bellinijev jezik je vezan predvsem na posamezne like. Na teh je svoje glasbeno vodstvo gradil tudi dirigent Gianfranco Masini, ki je bolj kot romantično vzdušje izrisaval tragičnost posameznih likov. Orkester mu je pozornost sledil, vendar kakšne posebne zvočnosti ni ustvaril. Zanimivo, izvirno in hitro menjajočo se sceno, kakor tudi dinamično režijo je z veliko večino zasnoval Menottijev učenec Denis Krieff, pester kostume pa Gerard Audier. Prisotnost francoskih soustvarjalcev je pripisati skupni postavitvi opere s Theatre du Capitole iz Toulousea.

Pevska teža je seveda slonela na glavni vlogi »Tujke«, ki jo je suvereno podajala sopranistka Lucia Aliberti (pred dnevi je z velikim uspehom gostovala v Zagrebu), pevka velike glasovne razsežnosti, ki se suvereno podaja (tu in tam z manjšo intonacijsko zanesljivostjo) v nevarne visoke registre in ustvarja izredno močne dramatične učinke. Ob njej je pevsko izstopal s prepričljivo pojavnostjo in lepo izenačenim pastoznim glasom baritonist Roberto Frontali kot baron Valdemburški, manj prepričljivo z glasovnimi nihanji pa tenorist Vincenzo Bello kot Arturo. Zelo ustrezen lik je ustvaril tudi basist Carlo Striuli kot prior Spedali-eri. Solistične vloge so lepo dopolnili mezzosopranistka Sara Mingardo kot Isoletta, Vincenzo Sagona kot gospod iz Montolina in Paolo Zizich kot Osburgo.

Tudi tokrat je odlično opravil svojo nalogo zbor pod vodstvom Ine Meisters. (jk)

Tit Andronik do nedelje v Rossettiju

vtis tudi na občinstvu, kot je sodobno, ki je najbrž na okrutnost dokaj navajeno. Rim Tita Andronika je mesto, v katerem se ljudje obdelujejo kot zveri, v katerem je maščevanje edini zakon. To situacijo Stein ponazarja s prav tako nasilnimi »slikami«, ki si sledijo druga za drugo v hitrem ritmu skoraj s tehniko televizijskih novic.

Stein obenem doživlja dramo tudi kot nasilni generacijski spopad med

starejšim (Tit Andronik), ki vendarle še upošteva neka pravila, in mlajšimi, ki ne priznavajo več nobenih pravil. Tit Andronik je v bistvu zgodba, ki se ponavlja v vseh družbah in v vseh zemljepisnih širinah, saj gre v bistvu za stalno bitko za oblast, ki jo poznamo tudi v sedanjem času.

Režiser je kot v Shakespearovem obdobju razdelil oder na tri dele, proscenij, zgornje nadstropje in notranji prostor, premične stene in vrata pa dajejo prireditvi dodatno dinamičnost.

Tita Andronika je Shakespeare napisal, ko mu še ni bilo 30 let. V bistvu gre za zelo dobro obrtniško delo, s katerim je dramatik zaključil eno obdobje in začel novega z večjimi umetniškimi ambicijami.

Iz fotografskega arhiva sodnika Artura Giacomellija Trst v času Itala Sveva

Kakšen je bil Trst v času Itala Sveva? Na to vprašanje delno odgovarja fotografska razstava, ki so jo v soboto odprli v tržaški kavarni San Marco. Na ogled je namreč fotografski arhiv sodnika Artura Giacomellija, ki je bil navdušen fotograf amater in je fotografiral Trst in njegovo življenje v letih 1904-1914.

Gre za posnetke, ki so v teh dneh prvič objavljeni in ki prikazujejo Trst, kakršnega je videl Arturo Giacomelli. Radoveden, zainteresiran za oblike ljudi, za obleke lepih žensk, a tudi za preproste ljudi, branjevke, otroke, delavce, je Giacomelli ujel utripe tržaškega življenja v svoj fotografski aparat v času, ko je bilo mesto na višku svojega gospodarskega cveta in ko je najbrž v največji meri prispevalo evropski kulturi.

»Popotovanje po Trstu Itala Sveva« je naslov razstave in tudi knjige z izborom posnetkov Artura Giacomellija, ki jo je izdala videmska založba Art, pripravila pa Fabio Amodeo in Nives Millin, uvodno besedilo pa je prispeval Fulvio Tomizza.

Razstava in knjiga kažeta svojevrstno podobo Trsta, kot ga je doživljal fotograf-amater. Ta podoba je precej različna od tiste, ki je nastajala v doje-manju profesionalnih fotografov, ki so fotografirali ljudi v studijih ali pa jih postavljali v poze. Iz fotografij amaterskega Giacomellija pa veje predvsem življenje, spontanost ljudi, ki jih je sodnik posnel, ne da bi se zavedli.

Arturo Giacomelli se je rodil v Zadru leta 1862 in je umrl v Trstu leta 1937. Do prve svetovne vojne je bil sodnik tržaškega civilnega sodišča, nato pa je odprl odvetniško pisarno. V njegovem arhivu je kopica negativov še na steklu, ki sta jih Amodeo in Millinova prefotografirala z najsodobnejšo tehniko.

Na fotografijah dva prizora iz Trsta v začetku stoletja: zgoraj buržuj-ska družina med sprehodom, spodaj pa branjevke na nabrežju

Moralne dileme sodobnega sveta

Friederich Dürrenmatt sodi med najpomembnejše sodobne švicarske pisatelje. Doma in še bolj po svetu je znan predvsem kot dramatik. Napisal je namreč vrsto dram, ki so jih igrali po vsej Evropi, tudi pri nas. To so na pr. Zakon gospoda Mississippija, Romulus veliki, Obisk stare gospe, Fiziki. Znan pa je tudi kot prozaist. Njegov roman Sodnik in njegov rabelj imamo tudi preveden v slovenščino. Dürrenmatt, ki izhaja iz krščanskih pogledov na svet, je sicer kot pisatelj realist, vendar tudi moralist, ki obravnava v svojih delih vprašanje krivice in pravice, kazni in lažne morale sodobne družbe. Sicer ja spreten pisatelj, dober dramatik, in se kot tak kaže tudi v proznih delih. Je pa tudi poln ironije in včasih celo sarkazma, tako da njegova dela predstavljajo odsev sodobnega sveta. Prav zato je zaradi svoje kritičnosti tudi zaslovel kot sodobni oblikovalec današnjega sveta.

Čeprav je bistvo Dürrenmattovega pisanja v dramatik, je kot rečeno, napisal tudi vrsto proznih del. Tem delom se v slovenščini pridružuje zdaj še roman JUSTICA, ki je v prevodu Boruta Trekmanna izšel pri založbi Obzorja. Za tem roman je pisatelj dobil več priznanj in nagrad. Doživel pa je prav posebno usodo, saj ga je pisatelj pisal kar dvajset let. Neodkončano delo je odložil, pa ga potem deloma napisal na novo in dokončal. Zato sodi ta roman med tista vznemirljiva dela sodobne evropske proze, ki (tako pravi slovenska založba v napotilu knjige), obravnavajo sodobne moralne dileme našega sveta, obenem pa predstavljajo vznemirljiv tekst, ki je kljub vsemu temu dostopen raznolikemu širokemu krogu bralcev.

Roman Justica, ki obravnava moralne dileme sodobne družbe je si-

cer široko pripoveden tekst, pri katerem so v ospredju moralna vprašanja. Osnovno pa predstavlja neke vrste kriminalna zgodba, pri kateri je kot posebnost, morilec znan že od vsega začetka. Pisatelj na začetku svoje pripovedi pove, kako je star, premožen gospod, vladni svetnik, v najuglednejši žiriški restavraciji ustrelil univerzitetnega profesorja. Zaprl so ga. Toda to za sodobno meščansko družbo predstavlja določen šok. In pojavijo se dvomi v njegovo dejanje, čeprav je bil zločin storjen javno. Pojavijo se iskralci novih dokazov, iščejo se drugi krivci, ki bi bili bolj sprejemljivi za družbo. In v tem iskanju in opravičevanju morilca, iskanju drugega, je bistvo romana, ki skuša ironizirati, ali vsaj kritizirati, sodobno družbo in s tem posredno tudi pravosodje. Bistvo tega romana je torej v kritični z ironijo prežeti podobi sodobnega sveta, ki jo avtor vgrajuje v prikaz umora, njegovega avtorja in v prikaz usode zapitega odvetnika, ki zgodbo pripoveduje. Dvournje, ironija, nejasnost in negotovost v sodobnem življenju, to so značilnosti sodobnega sveta, ki ga Dürrenmatt predstavlja v svojem proznem delu. Ne gre torej za samo zgodbo, ki ni niti navadna pripoved, niti kriminalni roman, temveč bolj za sodobno moraliziranje pisatelja današnjega sveta ob navidez banalni zgodbi. Za moraliziranje, ki pa se ne povzpne niti do pregloboke kritike še manj pa do obsodbe. To prepušča pisatelju bralcu.

Dürrenmattov roman Justica bo torej za slovenskega bralca, ki si morda želi od knjige malo več kot zgolj zgodbe, dovolj privlačen tekst. Pomeni pa značilnost iskanja in moraliziranja sodobne evropske literature.

Sl. Ru.

Namiznoteniški turnir v Ascoli Picenu

Katja Milič prva

Sovjetinja Morskova je bila najboljša strelka finala (AP)

ja, 6. Norveška, 7. Romunija, 8. Kitajska, 9. Poljska, 10. Danska, 11. Koreja, 12. Bolgarija, 13. Švedska 14. Francija, 15. Kanada, 16. Angola.

Svetovni šahovski prvak Kasparov osvojil 16. partijo Zmaga v 102. potezi!

Športni sodnik je naprtil 4 milijone lir globe Napoliju, v B ligi pa bo moral Ancona odšteti kar 15 milijonov lir globe.

Šahista sta začela 16. partijo v soboto. Kasparov, ki je vodil bele figure, se je odločil za škotsko otvoritev. Po štirih urah igre sta šahista prekinila partijo v 41. potezi v domala uravnoteženem položaju. Tudi nadaljevanje ni privedlo do razjasnitve položaja na šahovnici. Kasparov je po drugi prekinitvi izkoristil dan počitka, da bi se dobro pripravil na končnico, kar se mu je tudi obrestovalo. Čeprav se je včeraj znašel v sila hudi časovni stiski

Prihodnjo partijo bosta šahovska velemojstra odigrala danes, seveda, če ne bo Karpov zaprosil za dan počitka.

Po istem sistemu (skupine in potem na izločanje) je bilo naslednjega dne tekmovalce mladincev. Monica Rado-
vič je osvojila drugo mesto, Biserka
Simoneta tretje, obe pa sta zgubili z
isto nasprotnico Pamela Franchi (le-
to je imela Biserka že skoraj v pesti v
polfinalu). Pri izenačenem stanju v se-
tih (20:22, 21:18) je krasovka v odločil-
nem setu povedla z 21:10 in v kritič-
nem momentu za las zgrešila vrnjeni
servis. Zadnji set se je končal v korist
nasprotnice z izidom 22:24. V moški
konkurenci je nastopil tudi krasovec
Marian Milič.

V zgoniški telovadnici se je zbralo kar 75 učenecv in dijakov, ki so tekmovali razdeljeno po naslednjih kategorijah: cicibani, mlajši in starejši pionirji. Tekmovanje je bilo letos drugič, igralci so imeli možnost nadaljnjega tekmovanja, četudi so izgubili že v prvem kolu. Komisija bo sezname z uvrstitvami vseh udeležencev poslala na

Pred dnevi je bil v Trstu občni zbor italijanske gimnastične zveze
Organiziranost in dokaj dobri rezultati

NEAPELJ — Diego Armando Maradona je spet monopoliziral sredstva javnega obveščanja. Tokrat je v intervjuju španskemu časopisu izjavil, da je sit nogometa, da bo zapustil Napoli in se kmalu vrnil v Argentino. Medtem je Napoli začel pravdo z družbo, ki upravlja posle Maradone, da bi iztržila odškodnino za zadnje muhaste izpade nogometnega asa.

Gimnastična zveza je v italijanskem športu že nekaj let pojem učinkovitosti, katero je dosegla z zelo jasnimi pojmi o postavljenih ciljeh. Delovanje je usmerjeno v promaganje gimnastike, v vzgojo vrhunskih tekmovalcev in v uveljav-

Zanimivo je, da je razmerje članstva glede na spola 5:1 v korist žensk, tekmovalno pa so prav moški tisti, ki so mestoma prodrli pod samostetovni vrh. Zveza je zato predvidela zanimive motivacije za poživitev moških razpoložljivosti.

B. KRIŽMAN

obvestila

Dijaško nogometno prvenstvo

Dobra igra in visoka zmaga »trgovcev« (6:0)

Zavod Stefan bo zaposlen jutri, 6. t. m., v Dolini proti ekipi Sandrinelli.

DEKLICE SKUPINA A

BOR FRUULEXPORT A: Gregori, Ažman, Legovich, Neubauer, Vitez, Vodopivec, Flego, A. Faimann, Čok.

Premoč borovk v tej skupini je to-

Bolj izkušene Kontovelke so prepričljivo zmagale. V vseh elementih,

LESTVICA

Bolj izkušene Kontovelke so prepričljivo zmagale. V vseh elementih.

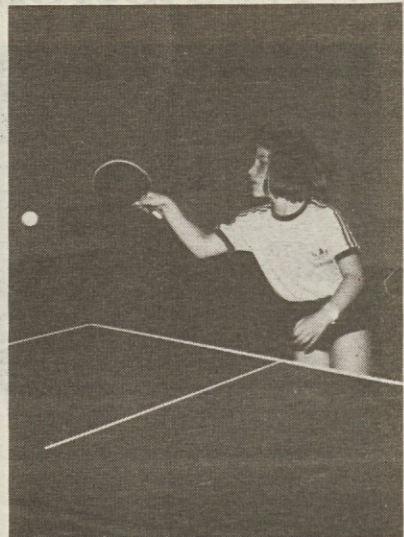
.....

še posebej pa v servisu, so pokazale

Sloga B in Altura 4, Kontovel in Bor Friulexport B 2, OMA, Sant'Andrea in CUS B 0.

SMUČARSKI ODSEK ŠD BREG

vsak ponedeljek in petek od 20. do
21. ure. Informacije po tel. 212936.

Krasovka Katja Milič

vse slovenske šole, ki so se v celoti odzvale zanimivi pobudi komisije. Tekmovalci so nastopili pod imenom kraja, kjer se šola nahaja.

CICIBANI. OSNOVNA ŠOLA: 1. Bojan Simoneta (Zgonik), 2. Miloš Škabar (Repentabor), 3. Boštjan Romano (Boljunc). CICIBANKE. OSNOVNA ŠOLA: 1. Jasmin Kralj (Repentabor), 2. Daša Bresciani (Zgonik), 3. Kristina Štubelj (Nabrežina), 4. Barbara Santini (Nabrežina). MLAJSI PIONIRJI. OSNOVNA ŠOLA: 1. Robi Pavletič (Zgonik), 2. Gorazd Milič (Zgonik), 3. Goran Obad (Zgonik), 4. Peter Corbatti (Repentabor). MLAJŠE PIONIRKE. OSNOVNA ŠOLA: 1. Vanja Milič (Zgonik), 2. Nataša Milič (Zgonik), 3. Jana Obad (Zgonik), 4. Nina Milič (Zgonik). STAREJŠI PIONIRJI: 1. Andrej Šuligoj (Opčine), 2. Peter Santini (Nabrežina), 3.-4. Miran Simoneta (Prosek) in Fedor Lovriha (Dolina). STAREJŠI PIONIRJI (TOLAŽILNA SKUPINA): 1. Bojan Živec (Dolina), 2. Alessandro Gigante (Dolina), 3.-4. Aleš Pacor (Prosek) in Borut Vidau (Prosek). STAREJŠE PIONIRKE: 1. Ivana Štubelj (Nabrežina), 2. Nataša Ruzzier (Katarina), 3.-4. Kristina Laurica (Dolina) in Irena Rustja (Prosek). STAREJŠE PIONIRKE (TOLAŽILNA SKUPINA): 1. Emi Coslevaz (Dolina), 2. Jana Lauriha (Dolina), 3.-4. Elena Sanna (Dolina), 3.-4. Sabrina Bandi (Dolina). (J. J.)

Konec minulega tedna so bili nogometaši v mladinskih ligah spet dokaj uspešni

Tokrat več zmag naših enajsteric

UNDER 18

IZIDI 10. KOLA

Olimpia - BREG 0:5, Fortitudo - PRIMORJE 1:1, San Nazario - Opicina 0:1, Campanelle - Muggesana 0:1, Azzurra - Sant'Andrea 2:4, Chiarbola - Domio 1:0, Montebello - Edile Adriatico 5:3.

LESTVICA

PRIMORJE, Muggesana in Chiarbola 13, Fortitudo 12, Sant'Andrea 11, Montebello in BREG 9, Costalunga in Domio 8, Supercaffè 7, Edile Adriatica 6, Campanelle in Opicina 5, Olimpia 4, Azzurra 1.

NARAŠČAJNIKI

BREG - DOMIO 2:0 (0:0)
STRELCA: Mauri in Laurica (iz 11-m)

BREG: Iztok Rapotec, Čuk, Strain, Laurica, Reja, Švab, Gropazzi, Črt Rapotec, Mauri, Pavletič, Švara.

Brežanom je končno uspelo zmagati tudi na domačem igrišču. Proti sicer zelo skromnemu nasprotniku so se v prvem polčasu kot običajno šele »prebujali«, tako da ni bilo videti ne igre ne nevarnejših zaključkov.

V drugem polčasu so Brežani takoj prevzeli vajeti igre v svoje roke in potisnili nasprotnika v njegovo polovico igrišča, dokler niso povedli po akciji, ki jo je spretno zaključil Mauri. Domačini niso popustili in so še naprej napadali. Švara, ki je sijajno odigral drugi polčas, je večkrat poskušal doseči gol, a vratar in prečka sta mu to preprečila. Do drugega zadetka je prišlo iz 11-metrovke, zaradi prekrška nad Maurijem. Uspešno jo je izvedel Laurica. Treba je še omeniti borbenost in požrtvovalnost Pavletiča, ki igra iz tekme v tekmo bolje. (Luka)

PRIMORJE MANDINGO CAFFE' - COSTALUNGA 2:3 (1:1)
STRELCA: Sardoč in Natalicchio.

PRIMORJE: Franza, Puntar, Digovich, Natalicchio, Gherbassi, Sardoč, Emili, Štolfa, Zaccagna, K. Pacor, A. Pahor (Ciacchi, Savi, Bembič).

Rdečerumeni so po lepi in borbeni tekmi žal prekinili odlično serijo šestih zmag. Verjetno bi bila delitev točk pravičnejši rezultat. Toda gostje so bili bolj pazljivi v obrambi, kjer so našli precej šepali. Prvi zadetek je padel po zaslugi dobrega Sardoča po dvojnem pasu s Kristjanom Pahorjem, drugi pa po gneči pred nasprotnikovimi vrati, kjer je bil najspretnější Natalicchio. Pohvalo zaslužita Gherbassi in Sardoč. (Maxi)

ZARJA ADRIAIMEPEX - S. ANDREA 0:4 (0:1)

ZARJA ADRIAIMEPEX: Beani, Carli, Plehan, Martinganno, Renčelj, Castellano, Sai (Kariš), Vremec, Ugo (Moreu), Dilizza, Lonis (Singio), Nacson.

Zarja je na domačih tleh izgubila lepo priložnost, da bi osvojila točki proti ekipi, ki zaseda spodnji del lestvice. Naši so s prikazano igro povsem razočarali, čeprav so v prvih 20. min. igrali kot znajo, imeli so lepe priložnosti in tudi zagospodarili na igrišču. Proti koncu polčasa pa so gostje povedli po hitrem protinapadu. V drugem polčasu so Bazovci dali vse od sebe, da bi nadoknadili zamujeno, a jim ni uspelo in gostje so še enkrat premagali Beanija. Pri rezultatu 2:0 v korist gostov, je imela Zarja 11-metrovko zaradi prekrška nad Renčeljem, Dilizza pa je streljal v vratarja. Tedaj so naši povsem popustili in gostje so

Kljub sobotnemu neodločenemu izidu je Primorje (na sliki med tekmo proti Azzurri) obdržalo prvo mesto na lestvici prvenstva under 18

še dvakrat spravili žogo v mrežo bazovskega vratarja. V nedeljo pa bodo naši gostovali na Opcinah proti prvouvrščeni Chiarboli in upajmo, da bodo iz tega srečanja iztržili vsaj eno točko. (REST)

OSTALI IZIDI

Chiarbola - Zaule 3:2, Campanelle - Opicina 1:1, Olimpia - Don Bosco 2:0, CGS - Fortitudo 5:1, San Luigi - Portuale 3:0.

LESTVICA

Chiarbola 18, Olimpia in San Luigi 17, Costalunga in CGS 15, Zaule 14, BREG in PRIMORJE 12, ZARJA, Opicina in Don Bosco 8, Sant'Andrea in Campanelle 6, Domio in Fortitudo 5, Portuale 4.

NAJMLAJŠI

PRIMORJE - DOMIO 2:0 (0:0)

STRELEC: Kuk (2).
PRIMORJE: Emili, Rebula, Husu, Nadlišek, Guštin, Sardoč, Passelli (Pahor), Širca, Ostrouška (Lukša), Kuk, Zangari (Velikonja).

Ekipa najmlajših Primorja je zopet slavila zmago nad sicer povprečno enajsterico Domia. Domačini so bili vseskozi v napadu in si pripravili cel kup priložnosti s serijo netočnih strel proti vratom. V 1. polčasu so celo zastreljali enajstmetrovko, ki jo je sodnik dosodil po prekršku nad Passellijem v kazenskem prostoru gostov. Passelli je moral zatem z igrišča zaradi močnega udarca v glavo.

V 2. polčasu so bili Prosečani bolj konkretni in dvakrat zadeli s Kukom: prvič je le-ta preusmeril žogo v mrežo po gneči v kazenskem prostoru Domia, drugič pa po zelo lepem diagonalnem strelu. Sledilo je še nekaj res lepих priložnosti za domačine, a rezultat je ostal nespremenjen. (M.Š.)

OSTALI IZIDI

San Giovanni - Montebello 5:0, Triestina - Costalunga 2:1, Servola - Fortitudo 1:4.

LESTVICA

San Giovanni 21, Triestina 18, Costalunga 16, PRIMORJE 11, Fortitudo 9, Domio 7, Servola 6, Montebello 0.

SKUPINA C

CAMPANELLE - ZARJA ADRIAIMEPEX 0:2 (0:0)

STRELCA: Jurinčič in Grgič.
ZARJA: Bellafontana, Ražem, Ražman, Cocevari, Tence, Kocman, Cae-

nazzo, Gregori, Jurinčič, Possega, Grgič, Poropat, Balbi, Jerman.

Zarjani so se vrnili z zahtevnega gostovanja z obema točkama, kar je glede na prikazano igro tudi povsem zaslužena nagrada. Že v prvem polčasu so zarjani vodili tempo igre in le vratarica je preprečila, da bi Cocevari zadel. V drugem polčasu so rdečebeli takoj povedli in kmalu še podvojili, s tem pa strli upe domačinov, ki so povsem popustili. (P. B.)

OSTALA IZIDA

CGS - Don Bosco 0:0, Esperia - Supercaffè 0:8.

LESTVICA

CGS 15, ZARJA 11, Supercaffè in Campanelle 10, Opicina 9, Don Bosco 5, Esperia 0.

ZAČETNIKI

DOMIO - ZARJA ADRIAIMEPEX 1:0 (0:0)

ZARJA: Gregori, Tence, Martini, Urdih, Lorenzi, Domio, Ban, Šik, Santic, Rismondo, Čurman, Jozza, Ciacchi, Ota.

Mladi nogometaši naše združene ekipe (sicer jo sestavljajo mladinci Brega in Zarje) so doživeli tesen poraz proti enakovrednemu nasprotniku. Obe ekipi sta igrali zbrano, tako da velikih prilik za zadetek ni bilo. Vseeno pa so imeli zarjani lepo priložnost, da bi izenačili, a domači vratar se je lepo izkazal. (P. B.)

ALTURA - PRIMORJE 1:2 (1:2)

STRELEC: Pertot v 10. in 16. min.

PRIMORJE: Husu, Sardoč, Lovrečič, Braini, Šušteršič, Bukavec, Šemec, Pertot, Bergagna, Furlani, Spinazzola. (Milič in Milani)

Na začetku je bil ritem blag. V drugi polovici polčasa pa so naši odločneje pritisnili. Dobra igra je obrodila vodstvo v dvema goloma. Najprej je Pertot spretno realiziral z diagonalnim strelom, isti igralec pa je podvojil po podajji Bergagne z desne strani. Nasprotniki so takoj reagirali in zmanjšali zaostanek. Drugi polčas je minil brez zadetkov. Vseeno je bila igra dopadljiva in borbeno. Edino resnejšo priložnost je imel Bergagna, a njegov strel se je odbil od prečke. (Maxi)

OSTALI IZIDI

Muggesana - Portuale 0:4, Chiarbola - Fulgor 1:1, Ponziana A - Sant'Andrea

1:0, Opicina B - Fortitudo 0:6, Soncini A - Esperia 10:0.

LESTVICA

Portuale 18, Soncini A 16, Fortitudo A 15, Ponziana A 14, Sant'Andrea 11, San Sergio, Chiarbola, Domio in PRIMORJE 9, Opicina B in ZARJA 6, Altura 4, Fani Olimpia in Esperia 3, Muggesana 2.

CICIBANI

SKUPINA B

PRIMORJE - BOR 0:0

PRIMORJE: Budin, Pahor, Batič, Ostrouška, Babudri (Gabrovce), Milič, Škrlj.

BOR: Babuder, Vattovani, Jan Gregori, Sossi, Manzin, Kariš, Damjan Gregori.

Derbi cicibanov med Primorjem in Borom je stalno pogojevala močna burja, ki je preprečila obema ekipama, da bi izvajali hitrejšje akcije. Borovci so imeli domala vso tekmo terensko premoč, saj razpolagajo s telesno močnejšo ekipo, te premoči pa niso uspeli konkretizirati predvsem zaradi pretiranih posameznih akcij na račun skupinske igre. »Rdeče-rumeni« so lahko tako lažje zaustavljali napade gostov.

V 1. polčasu naj omenimo nevaren prosti strel Ostrouške, ki ga je Babuder spretno ubranil. Ostali napadi domačinov so bili brezuspešni. Domačini so se izkazali predvsem v obrambi, ki je gostom onemogočila strel na vrata.

V drugem polčasu je imel borovec Kariš najlepšo priložnost, a je iz ugodnega položaja zadel prečko. Zelo napete so bile zadnje minute, ko so gostje še bolj odločno napadali: večkrat je prišlo do gneče pred vrati Budina, ki pa se je tudi tokrat z vso obrambo izkazal in ubranil neodločen izid. (Š. M.)

OSTALI IZIDI 8. KOLA

Don Bosco - San Luigi 0:12, San Vito - Esperia 5:1, Sant'Andrea - Portuale 0:3, Fani Olimpia A - Roianese 2:3.

LESTVICA

San Luigi in Roianese 16, BOR 11, PRIMORJE 9, Portuale in Sant'Andrea 6, San Vito in Olimpia 4, Don Bosco 2, Esperia 0.

MLAJŠI CICIBANI

SKUPINA A

IZIDI 8. KOLA

Zaule - Ponziana 0:4, Fortitudo - Esperia 2:8, San Giovanni - Fortitudo B 5:0, San Luigi - Altura 1:1, Costalunga - BOR 0:1.

LESTVICA

Esperia 14, Ponziana 12, San Giovanni 11, Bor 10, Altura 9, Fortitudo 7, San Luigi 3, Costalunga in Zaule 2, Opicina B 0.

Na Goriškem NARAŠČAJNIKI

JUVENTINA - GRADESE 1:1 (1:0)

STRELEC: Aleš Ferfolja.

JUVENTINA: Peric, Marvin, Bais, Marco Peteani, Marino Peteani, Dario, P. Gergolet, Kobal, Ferfolja, D. Gergolet, Florenin, (Peršolja, Devetak, Lorusso).

Proti solidni ekipi iz Gradeža so naraščajniki Juventine zabeležili peti zaporedni pozitivni rezultat. Domačini so v prvem polčasu prevzeli vajeti igre v roke in večkrat ogrožali nasprotnikovega vratarja. V eni od teh akcij so prešli z Alešem Ferfoljo v vodstvo. V drugem polčasu so gostje po sodnikovi napaki remizirali. V

nadaljevanju polčasa so naši poskušali večkrat ogrožati nasprotnikovega vratarja in v eni od takih akcij so z Markom Devetakom zadeli vratnico, vendar je rezultat ostal do konca nespremenjen. Prihodnjo tekmo bodo naši predstavniki igrali proti Pro Gorizi, ki je prva na lestvici. (Aleš Ferfolja)

IZIDI 9. KOLA

Natisone - JUVENTINA 0:2, Grade-se - Lucinico 1:0, Pro Gorizia - San Michele 7:0, San Nazario - San Sergio 2:1, Cormonese B - Muggesana 4:0, Aris S. Polo - Staranzano n.q., počivali sta ekipi Azzurra in Corno.

LESTVICA

Pro Gorizia 16, Muggesana 12, Grade-se in JUVENTINA 11, Cormonese B 10, San Nazario in San Michele 9, Staranzano in San Sergio 8, Aris S. Polo 6, Lucinico in Corno 5, Natisone in Azzurra 3.

NAJMLAJŠI

IZIDI 9. KOLA

Sanrocchese - Pro Romans 3:3, Azzurra - Lucinico 1:0, Corno - Natisone 2:3, Isoncina - Mossa 2:0, JUVENTINA - Pro Farra 3:0, počivala je ekipa Itala San Marco B.

LESTVICA

Azzurra 13, JUVENTINA 11, Pro Romans in Sanrocchese 10, Lucinico 8, Isoncina in Natisone 7, Corno in Itala S. Marco B 5, Pro Farra 4, Mossa 2.

ZAČETNIKI

LUCINICO - SOVODNJE 2:0 (0:0)

SOVODNJE: Pelegrin, Pahor, Peric, E. in V. Petejan, Gorjan, Tartaglia (Ožbot), Devetak, Florenin, Prinčič, Mažgon.

V mrzlem nedeljskem jutru so mladi Sovodenjci gostovali v Ločniku. Zaradi zmernega igrišča je bila igra dokaj raztrgana, tako da so morali mladi igralci bolj paziti na lovljenje ravnotežja, kot pa na igro. Zaradi čudnih odskokov žoge se je zlasti znašala v težavah obramba, saj sta oba gola padla prav zaradi tega. Tudi Sovodenjci so imeli nekaj zrelih priložnosti, vendar jih niso znali izkoristiti. (I. P.)

IZIDI 10. KOLA

Sagrado - Medea n.o., Sanrocchese - Lucinico n.o., SOVODNJE - Mossa n.o., Itala S. Marco B - Cormonese A n.o., Cormonese B - Itala S. Marco B n.o., Azzurra - Pro Romans n.o., Corno - Natisone 0:3, počivala je ekipa Isoncina.

LESTVICA

Cormonese A 16, Sanrocchese 15, Itala S. Marco A 14, Isoncina 13, Lucinico 10, Azzurra, SOVODNJE in Natisone 9, Mossa in Medea 7, Pro Romans 6, Cormonese B 5, Corno 4, Itala S. Marco B 2, Sagrado 0.

CICIBANI

ZAOSTALA TEKMA

Borgo S. Anna - Azzurra 1:4

IZIDI 9. KOLA

Audax - Cormonese A n.o., Borgo S. Anna - Lucinico 1:5, Pro Gorizia - Itala S. Marco B 4:1, Azzurra - Isoncina B 3:1, SOVODNJE - Sanrocchese 1:0.

LESTVICA

Lucinico 14, Azzurra in Isoncina B 12, Cormonese A 10, SOVODNJE 8, Borgo S. Anna in Sanrocchese 5, Pro Gorizia 4, Itala S. Marco B 2, Audax 0.

Mladinsko košarkarsko prvenstvo (1. skupina)

Jadranovci praznih rok

JADRAN FARCO - DON BOSCO 79:92 (35:39)

JADRAN FARCO: Oberdan 28 (9:10), Gerli, Crisma 12 (5:6), Škerk 6, Pertot 2, Lesica, Sosič, Paulina 4 (0:1), Stanisa 13 (1:2), Smotlak 14 (2:3).

PON: Pertot, Paulina, Smotlak. TRI TOČKE: Crisma 1, Oberdan 1.

Pred dokaj številnim občinstvom v Repnu so jadrancovci v 6. kolu mladinskega prvenstva 1. skupine zasluženo izgubili proti moštvu Don Bosca, ki so nedvomno pokazali večjo voljo do zmage od naših.

Igralci Don Bosca so se od vsega začetka vrgli v boj in si tudi priigrali rahlo prednost. Naši so tako morali stalno zasledovati nasprotnika, ko pa so ga skoraj dohiteli, jim je zmanjkalo kanček odločnosti in tudi prisrčnosti, da bi uveljavili svojo igro.

Odlučilno prednost so si gostje priigrali proti koncu srečanja, ko so naši vsi visoki igralci morali zapustiti igrišče zaradi petih osebnih napak in ko je eden od sodnikov povsem »izgubil glavo«, saj je dosojeval osebne napake (našim kar 27) in druge prekrške (korače, sekunde itd.), tako da je med gledalci in igralci najprej sprožil jezo, nakar (predvsem na tribunah) pa še smeh.

Kriv za poraz pa gotovo ni eden od sodnikov, saj naši že nekaj tekem v mladinskem prvenstvu ne igrajo kot v

začetnih kolih. Očitno igrati s polno paro v dveh prvenstvih (C ligi in v tem prvenstvu) ni enostavno, predvsem psihična obremenitev je namreč zelo velika.

Na tej tekmi sta povsem zadovoljila le Dean Oberdan in Aleks Smotlak. V prihodnjem kolu bodo jadrancovci gostovali v Coneglianu. (bl)

DEŽELNI KADETI

FERROVIARIO - BOR 78:95 (44:48)

BOR: Bajc 9 (3:6), Filipčič 17 (6:8), Škabar 14 (2:2), Schiulaz 10 (0:2), Umer 5 (1:2), križmančič 6, Corbatti 2, Barini 23 (1:2), Rudež 11 (1:1).

PON: Bajc (35).

V 3. kolu deželnega prvenstva so se borovci srečali z mlado ekipo Don Bosca. Naši so zaželi precej plašno in nasprotniki so dosegali koše s protinapadi. Borovci pa so reagirali in tudi povedli.

V drugem polčasu se slika na igrišču ni spremenila. Nasprotniki so skušali zmanjšati zaostanek, a zaman. Naši pa so, s Filipčičem na čelu, stalno imeli pobudo v svojih rokah. Proti koncu tekme je zaradi petih osebnih napak moral zapustiti igrišče Bajc, a to ni vplivalo na nadaljnji potek igre. Naši so še naprej požrtvovalno igrali.

Za to zmago je treba pohvaliti vse igralce, ki so tudi dokazali, da so začetno krizo premostili. (M. C.)

V moški rokometni C ligi tretja zmaga krasovcev

Streznitev ob pravem času

KRAS TRIMAC - TASSINA ROVIGO 20:16 (11:8)

KRAS: Klinc, Rossi, Grilanc, Doljak, Raseni 3, Brissi 3, Milič 2, Peric, Kozlovič 5, Costanzo 5, Oberdan 1, Muran 1.

Kot predvideno, so Krasovci rokometski zmagali brez večjih težav. Že v prvih minutah tekme je bilo jasno, da so gostje borbeni, a dokaj neizkušeni. Ekipa iz Roviga je bila krasovcem kos le do 10. mi-

nute, nakar so si naši rokometski s serijo protinapadov priborili prednost treh golov, ki so jih ohranili do konca prvega polčasa.

V drugem delu igre so krasovci s solidno obrambo in s sporoščeno igro v napadu prednost še vrečali. Ko je v 15. min. drugega polčasa, pri stanju 17:11 za Kras, že zgledalo, da je izid tekme zapečaten, so naši nenadoma popustili, podobno kot

na tekmi prejšnjega kola. Zagrizeni nasprotniki so to izkoristili in se 10 min. pred končnim živožgom približali na samo dva gola razlike, (17:15) in končni izid je bil spet vprašljiv. Na srečo so se naši pravočasno streznili in se z goli Brissija in Kozloviča spet oddaljili od nasprotnikov, tako da je bil izid v 25. min. 20:16 za Kras. V zadnjih petih minutah se je tekma spet vnela, saj je sodnik dosodil dveminutno izključitev najprej Raseniju, nato še Brissiju, vrh tega pa se dokončno izključil Murana. Nasprotniki pa niso znali izkoristiti številčne premoči in rezultat je ostal nespremenjen.

IZIDI 3. KOLA: Cividin - Nardi 27:14, Cus Udine - S. Donà 19:9, Kras - Tassina 20:16, Q. d'Altino - Mestrino 16:16, Oriago - Fides 21:22.

LESTVICA

Cus Udine	6	3	3	0	0	60:34
Cividin	6	3	3	0	0	80:61
Kras Trimac	6	3	3	0	0	62:51
Fides S. Vito	4	3	2	0	1	63:65
San Donà	2	2	1	0	1	34:36
Jolly Campoformido	2	2	1	0	1	32:28
Nardi Vitt. Veneto	2	2	1	0	1	33:44
Q. d'Altino	1	3	0	1	2	50:53
Mestrino PD	1	3	0	1	2	55:61
Tassina RO	0	3	0	3	3	48:61
Oriago Dolo	0	3	0	3	3	49:73

PRIHODNJE KOLO (8. in 9. 12.): Fides - S. Donà, Mestrino - Oriago, Tassina - Q. d'Altino, Jolly Cividin, Nardi - Kras Trimac, Cus Udine prost. (Pjotr)

Na sliki (foto Magajna) z nedeljske tekme v Zgoniku.

Naročnina: mesečna 20.000 lir - celoletna 240.000 lir; v SFRJ številka 7.000 - din, naročnina za zasebne mesečno 700 - din, polletno 390 - din, letno 780 - din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348
Za SFRJ: žiro račun 50101-601-85845
ADIT 61000 Ljubljana
Glonarjeva 8 - telefon 329761

Oglas: ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 80.000 lir; finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 120.000 lir. Ob praznikih povšek 20%. IVA 19%. Oglasi iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLI-EST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

Mali oglasi: 950 lir beseda; osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. IVA 19%. Naročajo se v uredništvu Primorskega dnevnika - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-611.

primorski dnevnik

sreda, 5. decembra 1990

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894 - Fax 040/772418
GORICA - Drevored 24 magglo 1
Tel. (0481) 533382 - 535723 - Fax 0481/532958
CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Glavni urednik Dušan Udovič
Odgovorni urednik Vojimir Tavčar

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

Cian italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Medtem ko je varnostni položaj v državi iz dneva v dan slabši Gorbačov je predložil svoje popravke k sovjetski ustavi

MOSKVA — Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov je včeraj po izteku dvotedenskega roka vrhovnemu sovjetu predložil sveženj popravkov in sprememb k sovjetski ustavi, s katerimi bi izvedli korenito reformo oblasti, tako da bi Sovjetska zveza postala predsedniška republika francoskega tipa in bi ohranila funkcijo prvega ministra. Dodatno bo imel sovjetski predsedniški sistem še podpredsednika, zaradi zvezne ureditve pa tudi zvezni svet, ki bo iz posvetovalnega postal operativno telo. Ukinjen je predsedniški svet, ustanovili pa bodo svet za državno varnost.

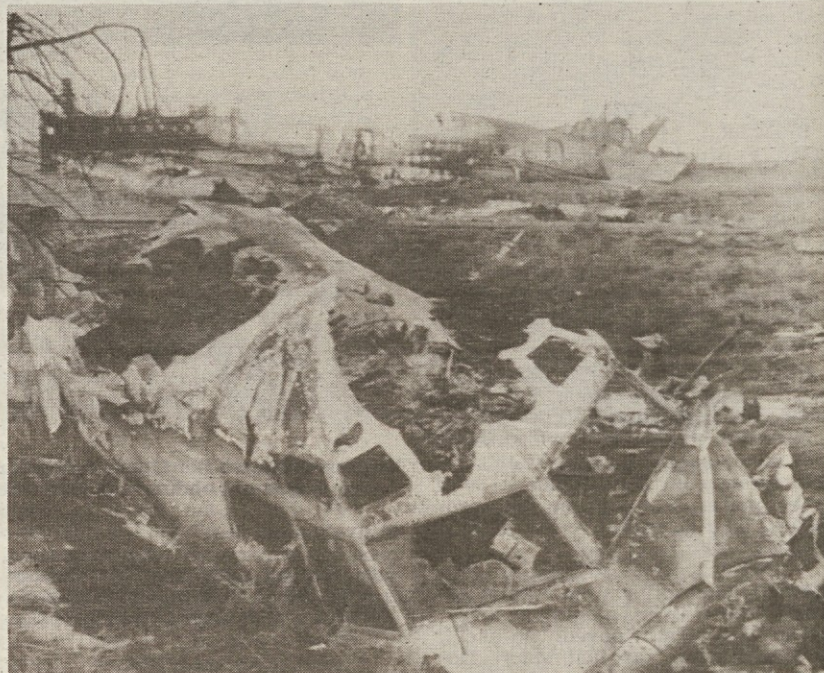
Prav varnostna vprašanja so kot mora legla na sovjetske politike, tako da se že rušijo meje med konservativci in radikali. Vseh je namreč strah nepredvidljivih posledic medetničnih sporov, ki jih pomanjkanje in preteča lakota še stopnjujeta. Zgovorna je izjava leningrajskega župana Anatolija Sobčaka, ki je znan zaradi svojih radikal-populističnih stališč. Zanj bi morala Sovjetska zveza izključiti uporne republike, če ji ne bi uspelo vzpostaviti reda in miru. V intervjuju za agencijo Novosti je Sobčak poudaril, da tudi Sovjetska zveza potrebuje disciplinske ukrepe, ker je vse več kriminala, država in njena telesa pa se obnašajo neodgovorno. Sovjetska zveza ima vsa pravna sredstva, da lahko vzpostavi red in mir, potrebuje pa predvsem »politično voljo« in »večjo odločnost« predsednika Gorbačova. Ko so ga ob tem vprašali, ali je že zatajil svoja liberalna prepričanja, je Sobčak pomenljivo navedel, da »prava demokracija napreduje vzporedno z redom«. Po njegovem je za SZ »večja nevarnost anarhija kot diktatura«. »Ljudstvu primanjkuje hrane in se lahko upre vsak trenutek, tako da nimamo izbire, vzpostaviti moramo gospodarski red z mirno roko«, je zaključil Sobčak.

Po vsem sodeč se te zahteve dobro zaveda tudi predsednik Gorbačov. Ne samo, da bi moral z včeraj predloženimi popravki k sovjetski ustavi pospešiti hitrost odločanja, s spremembami v vrhu notranjega ministrstva je jasno dal razumeti, da ne bo trpel več anarhije. Trenutno iz SZ še ni reakcij na imenovanje bivšega šefa latvijske KGB Borisa Puga za notranjega ministra. Časopisje se je raje razpisalo o njegovem namestniku, generalu Borisu Gromovu. Ta visoki častnik je bil 5 let poveljnik sovjetskih čet v Afganistanu in je uspešno izvedel umik sovjetskega kontingenta. Pred svojim imenovanjem je poveljeval kijevskemu vojaškemu območju. Pred časom so mu radikali pripisovali golpistična nagnjenja, kar on ogorčeno zavrača, še več, odločno nasprotuje profesionalni vojski, ker trdi, da bi prav ta predstavljala nevarnost za Sovjetsko zvezo. Strinja se z razorožitvijo in s krčenjem sovjetskih oboroženih sil, a le postopno, ker bi drastična krčenja osebja lahko povzročila nepredvidljive in skrajno nevarne družbene pretrese.

Težav se seveda zaveda tudi sovjetsko obrambno ministrstvo, tako da je maršal Jazov ukazal, naj v bodoče v Zakavkazje pošljejo le prostovoljce. To je včeraj navedel namestnik načelnika generalštaba sovjetske vojske general Grigorij Krivošejev, ki je obenem povedal, da »domačini« ne bi smeli služiti vojaškega roka v Zakavkazju, ker so podvrženi pravemu psihičnemu in moralnemu pritisku. V zakavkaških republikah ljudje dobesedno sovražijo uniformirance, tako da je položaj »domačih« vojakov izreno hud. Krivošejev je obenem poudaril, da je prisotnost prostovoljcev obvezna, »ker je služenje vojaškega roka v Zakavkazju smrtno nevarno«. Vesti iz Zakavkazja te trditve na žalost potrjujejo, saj se iz dneva v dan daljša seznam padlih.

V letalski nesreči je bilo deset žrtev

Padlo sudansko letalo

Včeraj zjutraj je v Nairobiju strmoglavilo sudansko tovorno letalo boeing 707, ki je imelo na krovu 10 oseb. Vseh 10 je umrlo. Letalo je prihajalo iz Kartuma in je bilo namenjeno v Džubo, mesto na jugu Sudana. Prevažalo je tovor hrane, ki jo je neka protestantska dobrodelna organizacija namenila prebivalcem tega sudanskega mesta, ki je zaradi državljanske vojne odrezano od ostalega Sudana. Kot znano je v Sudanu že dalj časa vojna med muslimanskim delom prebivalstva, katerega izraz je tudi militaristični režim, ki je na oblasti, in animistično-kristjansko gverilo sudanske ljudske osvobodilne armade (Telefoto AP)

Zaprl 31 mafijcev iz Reggio Calabrie

REGGIO CALABRIA — V noči na torek so policisti letечеča oddelka v Reggio Calabrii aretirali 31 domnevnih članov mafijskih tolkalabrijske prestolnice. Vsi so obtoženi združevanja v kriminalne namene mafijskega kova, nekatere od njih pa bremenijo tudi za umore v mafijski vojni, ki že od oktobra 1985 poteka med klanoma De Stefano in Imerti-Condello. S tem v zvezi je namestnik vodje letечеča oddelka Blasco povedal, da naj bi pojasnili dvanajst umorov 'ndranghete in da je bila policijska akcija osredotočena predvsem na »družini« Libri in Imerti-Condello, pri tem pa naj bi odkrili tudi krivce, ki so s svojimi grožnjami in izsiljevanjem zaposlenih dosegli, da je družba Gambogi zaprla svoj obrat v predmestju Reggio Calabrie. Med akcijo so policisti zaplenili tudi precej orožja, med katerim je bila tudi brzostrelka, ki naj bi jo zločinci uporabili v nekaterih napadih v mestu, zaplenili pa so tudi dva neprebojna jopiča in nekaj radijskih oddajnikov.

Celoten potek akcije, v okviru katere so pet Kalabrijev aretirali v Pescari, je pojasnil državni pravdnik Gaeta, ki je dejal, »da se je

danes obrnila nova stran v boju proti organiziranemu kriminalu«. Povedal je še, da se je preiskava začela že aprila in da je do ključnega preobrata prišlo, ko je preiskovalcem uspelo prestreči nekaj radijskih sporočil med člani mafije. Počasi so se nato dokopali do imen osumljencev in se odločili za ustrezne akcije. Pri tem je poudaril, da jim je uspelo preprečiti številne zločine, na žalost pa ne vseh.

V Geli, ki je bila pred tednom dni prizorišče krvavega mafijskega pokola, pa je bila včeraj splošna stavka proti mafiji. Uspeh akcije je bil popoln, saj so pri stavki sodelovali vsi industrijski, trgovski in obrtni obrati, zaprte pa so bile tudi vse šole in uradi. V mestu so pripravili mogočno manifestacijo, na kateri je sodelovalo približno 13 tisoč ljudi, med katerimi so bili tudi dijaki vseh šol, ki so pred dnevi podpisali poziv predsedniku republike, kateremu so izrazili trdno odločenost, da se ne mislijo predati vse večjemu mafijskemu nasilju, ki je Gelo spremenil v pravo klavnico. Včerajšnja splošna stavka in veliko protestno manifestacijo je organizirala sindikalna konfederacija CGIL, CISL in UIL.

V Detroitu osem mrtvih

Obračun letalske nesreče, do katere je prišlo v ponedeljek zvečer na detroitskem letališču (telefoto AP), je še skrajno negotov. Najprej je kazalo, da gre število mrtvih v desetine, potem da jih je 19, sedaj pa kaže, da jih je na srečo samo 8. Detroit je v preteklosti bil že prizorišče hude letalske nesreče, ko je leta 1987 pri padcu letala MD 80 umrlo 156 ljudi

prišla je
karta...
neodvisnosti
(prepovedana za starejše od 18 let)

Majhen magnetni pravokotnik z velikimi možnostmi: Prima Carta je namenjena mladim od 14 do 17 let in omogoča dviganje denarne gotovine nepretrgoma 24 ur, tudi ob prazničnih dneh pri vseh avtomatskih okencih Tržaške hranilnice - CRT. Povrhu ponuja tudi številne druge

prednosti, med njimi posebno obrestno stopnjo, popuste, olajšave in zavarovalno polico za športne dejavnosti. Priti do Prime Carte je zelo preprosto: dovolj je odpreti tekoči račun 14-17 s pomočjo enega od staršev in vrata sodobnih bančnih služb se bodo odprla tudi za najmlajše. Kajti, očitno za ta leta ni značilen samo nasmeš, ampak tudi zavzetost in resnost.

PRIMACARTA

crt CASSA DI RISPARMIO DI TRIESTE

tvoja neodvisnost...
blagajna na razpolago
od 14 do 17 let